

DIAGNOZA

SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY WIECZFANIA KOŚCIELNA

- SPIS TREŚCI -

WSTĘP	4
1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH	5
1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM	5
1.2. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU KRAJU	9
1.3. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	12
1.4. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU POWIATU LUB W RAMACH PARTNERSTWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	16
2 POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ	17
2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE	17
2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE	18
2.3. WENĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	19
2.3.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA	19
2.3.2. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA	22
2.3.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA	22
2.3.4. TRANSPORT ZBIOROWY	22
2.3.5. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH	23
2.3.6. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM	24
2.3.7. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ	25
2.3.8. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO	26
2.4. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET	27
2.5. WNIOSKI	29
3 LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE	30
3.1. STAN LUDNOŚCI	30
3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA	30
3.1.2. STRUKTURA PŁCI	31
3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI	32
3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE	32
3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	32
3.2.2. MIGRACJE	33
3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI	34
3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	35
3.4. WNIOSKI	38
4 ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY	39
4.1. ROLNICTWO	39
4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE	40
4.2.1. LICZEBNOŚĆ	40
4.2.2. WIELKOŚĆ	43
4.2.3. RODZAJ	44
4.3. RYNEK PRACY	44
4.3.1. PRACUJĄCY	44
4.3.2. BEZROBOCIE	45
4.4. TERENY INWESTYCYJNE	46
4.5. WNIOSKI	46
5 ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA	47
5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE	47
5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU	47
5.1.2. LITOSFERA I GLEBY	48
5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	48
5.1.4. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN	49
5.1.5. ZASOBY LEŚNE	49
5.2. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW	50
5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	51
5.3.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY	51
5.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	52
5.4.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA	52
5.4.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA	54
5.4.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA	55
5.4.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA	55
5.4.5. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	55
5.4.6. INFRASTRUKTURA GAZOWA	55
5.4.7. GOSPODARKA ODPADAMI	56
5.5. WNIOSKI	57

6	KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	58
6.1.	ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	58
6.1.1.	OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW	58
6.1.2.	OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW	59
6.1.3.	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE.....	59
6.1.4.	ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	59
6.2.	INSTYTUCJE KULTURY	60
6.3.	LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE	60
6.4.	WNIOSKI	61
7	SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	62
7.1.	INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE	62
7.2.	ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA	62
7.2.1.	WALORY PRZYRODNICZE	62
7.2.2.	WALORY ANTROPOGENICZNE	63
7.2.3.	BAZA MATERIALNA TURYSTYKI	63
7.2.4.	OCENA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ	64
7.3.	WNIOSKI	64
8	PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	65
8.1.	PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE	65
8.1.1.	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	65
8.1.2.	MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	66
8.1.3.	DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	67
8.2.	STRUKTURA OSADNICZA	68
8.3.	REWITALIZACJA.....	68
8.4.	OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA	69
8.5.	OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	69
8.6.	WNIOSKI	70
9	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	71
9.1.	PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA.....	71
9.2.	PRZESTĘPCZOŚĆ	71
9.3.	ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO	72
9.3.1.	ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	72
9.3.2.	ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU	73
9.3.3.	ZAGROŻENIE ZALEWOWE	74
9.3.4.	ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI	75
9.3.5.	ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE	76
9.3.6.	ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ	77
9.4.	WNIOSKI	78
10	POLITYKA SPOŁECZNA	79
10.1.	OCHRONA ZDROWIA	79
10.2.	POMOC SPOŁECZNA	80
10.3.	MIESZKALNICTWO	82
10.4.	WNIOSKI	84
11	EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY	85
11.1.	PLACÓWKI OŚWIATOWE	85
11.2.	LICZBA UCZNIÓW I WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI.....	85
11.3.	KAPITAŁ SPOŁECZNY	87
11.3.1.	ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA	87
11.3.2.	AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH	87
11.4.	WNIOSKI	88
12	FINANSE SAMORZĄDOWE	89
12.1.	DOCHODY GMINY	89
12.2.	WYDATKI GMINY.....	92
12.3.	ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA	94
12.4.	WNIOSKI	94
	MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	95

WSTĘP

Niniejsza diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowiła punkt wyjścia i bazę dla opracowania zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy. Zawarte opisy i analizy pozwoliły na sformułowanie wniosków i ocen oraz zidentyfikowanie najważniejszych trendów rozwojowych gminy Wieczfnia Kościelna oraz potencjalnych kierunków rozwoju w przyszłości.

Diagnozę sporządzono w trzecim kwartale 2023 roku, w związku z czym większość analizowanych wskaźników dotyczy roku 2022 (najnowsze, możliwe na ten czas dane do pozyskania za pełny rok sprawozdawczy¹), który nierzadko przedstawiany jest w zestawieniu z latami poprzedzającymi.

Zakres diagnozy oparto o wytyczne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”, 2021) oraz wymagania ustawowe. Zidentyfikowano najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjały, nawiązujące do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowania terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto, analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk.

Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym, dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Szczegółowo omówiono także wyniki przeprowadzonego badania ankietowego. Efektem końcowym diagnozy są wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT, stanowiące jeden z początkowych rozdziałów zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy.

¹ Dotyczyło to większości baz danych, w tym w szczególności danych GUS, dane pochodzących z Raportu o stanie Gminy itd.

1 UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ, POLITYK I DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI TERYTORIALNYCH

Stosownie do Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Art. 10e, ust. 2): *Strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.*

Ponadto, cele i działania określone w strategiach rozwoju gmin powinny być skoordynowane z założeniami dokumentów programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, regionalnego, ponadlokalnego oraz lokalnego.

W niniejszym rozdziale dokonano syntezy założeń najważniejszych polityk i dokumentów strategicznych opracowanych na poszczególnych szczeblach terytorialnych.

1.1. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ I JEJ ODZWIERCIEDLENIE NA POZIOMIE KRAJOWYM

Kontekst aktualnej polityki Unii Europejskiej

Unia Europejska liczy obecnie 26 państw² i stanowi jednolity rynek, o ogromnym potencjale. Unia, która na początku była wyłącznie wspólnotą gospodarczą, stopniowo zaczęła obejmować różne obszary polityki: od klimatu, ochrony środowiska i zdrowia, po stosunki zewnętrzne i bezpieczeństwo oraz sprawiedliwość i kwestie migracyjne. Obecnie Unia stanowi unię gospodarczą i polityczną, której Polska jest jej członkiem od 1 maja 2004 r.

Założenia rozwojowe Unii Europejskiej na przestrzeni lat stale ewoluują. Wpływ na politykę UE wywierają nie tylko zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze poszczególnych krajów Wspólnoty, ale także dynamiczna sytuacja geopolityczna świata i związane z nią liczne wyzwania, przed jakim staje „stary kontynent”.

Po wyborach do Parlamentu Europejskiego w maju 2019 roku, Rada Europejska określiła **program strategiczny dla UE na lata 2019-2024**, obejmujący cztery obszary priorytetowe³:

- **Ochrona obywateli i swobód** – zapewnienie skutecznej kontroli granic zewnętrznych Unii oraz dalszy rozwój kompleksowej polityki migracyjnej. Zwalczanie terroryzmu i przestępczości transgranicznej i internetowej, zwiększenie odporności UE na klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez działalność człowieka.
- **Rozwijanie silnej i prężnej bazy gospodarczej** – budowanie odpornej gospodarki poprzez pogłębienie unii gospodarczej i walutowej, aby ukończenie tworzenia unii rynków bankowych i kapitałowych, wzmocnienie międzynarodowej roli wspólnej waluty, inwestowanie w umiejętności i edukację, wspieranie europejskich przedsiębiorstw, uwzględnienie transformacji cyfrowej oraz opracowanie solidnej polityki przemysłowej.
- **Budowanie neutralnej klimatycznie, ekologicznej, sprawiedliwej i socjalnej Europy** – inwestowanie w ekologiczne inicjatywy, które poprawiają jakość powietrza i wody, promują zrównoważone rolnictwo oraz chronią systemy środowiskowe i różnorodność biologiczną. Stworzenie wydajnej gospodarki o obiegu zamkniętym (trwałość produktów, energooszczędność wielokrotność użytku, recykling) oraz dobrze funkcjonującego unijnego rynku energii,

² Po opuszczeniu przez Wielką Brytanię struktur unijnych.

³ Materiał źródłowy: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_pl

zapewniającego zrównoważoną, bezpieczną i przystępną cenowo energię. Szybsze przejście na odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną, przy jednoczesnym ograniczeniu zależności UE od zewnętrznych źródeł energii. Wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.

- **Promowanie europejskich interesów i wartości na scenie światowej** – budowa solidnej polityki zagranicznej w ramach ambitnej polityki sąsiedztwa z 16 najbliższymi sąsiadami na wschodzie i południu, a także kompleksowego partnerstwa z Afryką. Propagowanie pokoju, stabilności, demokracji i praw człowieka na świecie. Zapewnienie solidnej polityki handlowej zgodnie z multilateralizmem i światowym międzynarodowym porządkiem opartym na zasadach. Większa odpowiedzialność za bezpieczeństwo i obronę, przy ścisłej współpracy z NATO.

Konsekwentnie, opierając się na strategicznym programie Rady Europejskiej i wynikach dyskusji z grupami politycznymi Parlamentu Europejskiego, w 2019 roku przewodnicząca Komisji Europejskiej (KE) określiła **sześć priorytetów politycznych KE**, do których zaliczono⁴:

- **Europejski Zielony Ład** – przekształcenie UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę, przy jednoczesnej ochronie środowiska, przeciwdziałaniu zmianie klimatu oraz zwiększaniu neutralności względem emisji dwutlenku węgla i zasobooszczędności do roku 2050.
- **Europa na miarę ery cyfrowej** – wspieranie transformacji cyfrowej poprzez inwestowanie w przedsiębiorstwa, badania naukowe i innowacje, reformę ochrony danych, wyposażenie obywateli w umiejętności niezbędne do obsługi technologii nowej generacji i opracowanie odpowiednich przepisów.
- **Gospodarka służąca ludziom** – wzmocnienie unijnej gospodarki, a jednocześnie zapewnienie miejsc pracy i zmniejszenie nierówności, wspieranie przedsiębiorstw, pogłębienie unii gospodarczej i walutowej oraz dokończenie budowy unii bankowej i unii rynków kapitałowych.
- **Silniejsza pozycja Europy na świecie** – wzmocnienie UE na arenie międzynarodowej poprzez poprawę jej pozycji jako lidera silnego, otwartego i sprawiedliwego handlu, multilateralizmu i ładu światowego opartego na zasadach. Zacieśnienie stosunków z krajami sąsiadującymi i partnerami, a także zwiększenie zdolności UE do zarządzania kryzysami w oparciu o jej zdolności cywilne i wojskowe.
- **Promowanie naszego europejskiego stylu życia** – poszanowanie praw podstawowych i praworządności jako ości równości, tolerancji i sprawiedliwości społecznej. Uwzględnienie zagrożeń dla bezpieczeństwa, ochrona konsumentów i wzmocnienie ich pozycji, a także opracowanie systemu legalnych i bezpiecznych kanałów migracji przy jednoczesnym skutecznym zarządzaniu zewnętrznymi granicami UE, modernizacji unijnego systemu azylowego oraz ścisłej współpracy z krajami partnerskimi.
- **Nowy impuls dla demokracji europejskiej** – wzmocnienie procesów demokratycznych w Europie poprzez zacieśnienie stosunków z Parlamentem Europejskim i parlamentami krajowymi, ochrona demokracji w UE przed ingerencją z zewnątrz, zapewnienie przejrzystości i integralności całego procesu legislacyjnego, a także szersze zaangażowanie Europejczyków w kształtowanie przyszłości UE.

Zaistniała w 2020 roku pandemia COVID-19 i związane z nią nowe zagrożenia i wyzwania spowodowały konieczność weryfikacji polityki wspólnotowej, w tym fiskalnej. Odpowiedzią Unii Europejskiej na pandemię stał się **Plan odbudowy dla Europy**. Został on oparty na największym długoterminowym budżecie w historii UE oraz na tzw. **Funduszu Odbudowy** (ang.: *Next Generation EU*) o wartości ponad 700 mld euro⁵. Ma na celu on złagodzenie gospodarczych i społecznych skutków pandemii koronawirusa oraz zapewnienie zrównoważonej gospodarki przygotowanej na wyzwania i możliwości związane z transformacją ekologiczną i cyfrową.

⁴ Materiał źródłowy: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_pl

⁵ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl

Najważniejsze elementy porozumienia w ramach Funduszu Odbudowy⁶:

- badania naukowe i innowacje z wykorzystaniem programu „Horyzont Europa”,
- sprawiedliwa transformacja klimatyczna i cyfrowa z wykorzystaniem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i programu „Cyfrowa Europa”,
- gotowość, odbudowa i odporność na kryzysy, finansowane za pomocą Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, *rescEU* i nowego programu działań w dziedzinie zdrowia – UE dla zdrowia,
- modernizację realizowanych od dawna polityk, takich jak polityka spójności i wspólna polityka rolna, aby zmaksymalizować ich wkład w realizację priorytetów Unii,
- walkę ze zmianą klimatu – 30 proc. środków unijnych, czyli dotychczas największy odsetek na ten cel w europejskim budżecie,
- ochronę różnorodności biologicznej i równouprawnienie płci.

W konsekwencji przyjętego projektu budżetu UE na lata 2021-2027 i Funduszu Odbudowy (*Next Generation EU*), stanowiący Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*), dla Polski przypadać ma ok. 23,9 mld euro dotacji i ok. 11,5 mld euro pożyczek (w cenach bieżących)⁷. Korzystanie z w/w funduszy poszczególnych krajów członkowskich opiera się na tzw. Krajowych Planach Odbudowy, które są przełożeniem wsparcia finansowego na konkretne reformy, programy i inwestycje.

Wydarzenia zapoczątkowane w lutym 2022 r. (pełnoskalowa agresja militarna Federacji Rosyjskiej na Ukrainę), z pewnością doprowadzą do kolejnej rewizji unijnej polityki fiskalnej. W wielu aspektach zmiany mogą być fundamentalne. Prawdopodobnie nowego wymiaru nabierze polityka energetyczna, polityka spójności i współpraca międzynarodowa.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności⁸

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) został zaakceptowany w dniu 01.06.2022 r. przez Komisję Europejską, zaś 17.06.2022 r. przez Radę UE.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje, w horyzoncie czasowym do 2026 r. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*).

(KPO) koncentruje się na interwencjach, które przyczyniać się będą do pobudzenia gospodarki, inwestycji, wzrostu gospodarczego oraz zatrudnienia. Zaplanowano realizację reform i inwestycji w tych obszarach, które są najbardziej istotne z punktu widzenia konieczności odbudowy gospodarki, ale także w tych, które tworzą trwałe podwaliny pod budowę gospodarki odpornej na kolejne wstrząsy.

W ujęciu generalnym KPO skupia się na wsparciu pięciu komponentach:

- 1) **Odporność i konkurencyjność gospodarki;**
- 2) **Zielona energia i zmniejszenie energochłonności.**
- 3) **Transformacja cyfrowa.**
- 4) **Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia.**
- 5) **Zielona, inteligentna mobilność.**

⁶ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_pl#najwikszy-w-historii-pakiet-rodkw-na-rzecz-oywienia-gospodarki

⁷ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/recovery-and-resilience-plan-poland_pl

⁸ Materiał źródłowy: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/o-kpo> (sierpień, 2023 r.).

Wokół w/w komponentów koncentruje się wsparcie na rzecz przedsiębiorców, instytucji publicznych oraz innych podmiotów społeczno-gospodarczych. W każdym komponencie ujęto także działania na rzecz spójności terytorialnej – w zależności od zidentyfikowanych problemów – adresowane do obszarów wiejskich, miast, czy też obszarów szczególnie poszkodowanych w wyniku pandemii, gdzie występuje kumulacja problemów społeczno-gospodarczych.

Adresatami proponowanych działań w ramach KPO są: obywatele, przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, samorządy terytorialne, instytucje publiczne oraz podmioty spoza systemu administracji publicznej (np. podmioty społeczne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe).

Krajowy Plan Odbudowy objęty jest **zasadą *do no significant harm (DNSH)* – niewyrządzania znaczącej szkody środowisku.**

Zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*) większość środków należy przeznaczyć na działania w obszarze związanym z realizacją **celów klimatycznych** oraz na **transformację cyfrową**. Do KPO mogą być włączone reformy i inwestycje, które rozpoczęły się 1 lutego 2020 r., jednak ich realizacja musi się zakończyć w sierpniu 2026 r. (płatności mogą być dokonywane do końca 2026 r.).

Polityka spójności⁹

Polityka spójności w latach 2021-2027 ma zadanie wdrażanie dwóch celów traktatowych UE: **inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu** oraz **Europejską Współpracę Terytorialną** (Interreg). Wyodrębniono także pięć dodatkowych celów polityki spójności:

- 1) **Bardziej konkurencyjna i inteligenta Europa,**
- 2) **Zielona, nisko-emisyjna, zmierzająca w kierunku zero-emisyjności Europa,**
- 3) **Bardziej skomunikowana Europa,**
- 4) **Europa społeczna i włączająca społecznie,**
- 5) **Europa bliska obywatelom.**

Podstawowym dokumentem określającym współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP) – uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania funduszy unijnych.

Polityka spójności na lata 2021-27 obejmuje następujące fundusze:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** – służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** – służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** – służy zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).
- **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji** – jest częścią Europejskiego Zielonego Ładu i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

⁹ Materiał źródłowy: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-na-lata-2021-2027/dowiedz-sie-wiecej-o-funduszach-europejskich-na-lata-2021-2027/>

- **Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury** - służy unijnej polityce morskiej i rybołówstwa. Celem funduszu jest szeroko rozumiane wsparcie społeczności nadmorskich, w tym m.in. wspieranie rybaków w przechodzeniu na zrównoważone rybołówstwo czy finansowanie projektów przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz podnoszenia jakości życia społeczności nadmorskich w Europie.

Do realizacji założeń Umowy Partnerstwa służą **programy krajowe i regionalne**, określające obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania. Podobnie, jak w poprzednich latach (perspektywach: 2007-2013, 2014-2020), tak również w perspektywie 2021-2027 około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne.

1.2. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU KRAJU

Podstawowe (nadrzędne) uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju Polski w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w horyzoncie czasu dziesięcio-piętnastoletnim oraz podstawowe działania na okres czterech lat, określa średniookresowa strategia rozwoju kraju. Obecnie jest nią, uchwalona przez Radę Ministrów w 2017 roku, Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r.

Dokument powyższy realizowany jest przez inne strategie odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego (opisane w tabeli poniżej) oraz przez strategię rozwoju województwa (opisaną w rozdz. 1.3.).

Tab. 1 Główne założenia najważniejszych dokumentów strategicznych szczebla krajowego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r. (SOR)	SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem kraju w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Przedstawia model rozwoju kraju, jako rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Przyjęty model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Celem głównym SOR jest: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności, w wymiarze społecznym, ekonomicznym i środowiskowym i terytorialnym. Wyszczególniono także cele szczegółowe: - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna); - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE); oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	KSRR 2030 określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalnej. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. KSSR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów, jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju. Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej). Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa. W strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych, jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnym.
Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP 2040)	PEP 2040 wskazuje ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Stanowi wkład w realizację Porozumienia Paryskiego z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia transformacji w sposób sprawiedliwy i solidarny. PEP2040 stanowi krajową kontrybucję w realizację polityki klimatyczno-energetycznej UE. Polityka uwzględnia skalę wyzwań związanych z dostosowaniem krajowej gospodarki do uwarunkowań regulacyjnych UE związanych z celami klimatyczno-energetycznymi na 2030 r., Europejskim Zielonym Ładem, planem odbudowy gospodarczej po pandemii COVID i dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej zgodnie z krajowymi możliwościami, jako wkładu w realizację Porozumienia Paryskiego. Niskoemisyjna transformacja energetyczna przewidziana w PEP2040 inicjować będzie szersze zmiany modernizacyjne całej gospodarki, gwarantując bezpieczeństwo energetyczne, dbając o sprawiedliwy podział kosztów i ochronę najbardziej wrażliwych grup społecznych. Zgodnie z PEP 2040 celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Cele szczegółowe PEP 2040 to: 1) Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. 2) Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. 3) Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych. 4) Rozwój rynków energii. 5) Wdrożenie energetyki jądrowej. 6) Rozwój odnawialnych źródeł energii. 7) Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji. 8) Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Polityka ekologiczna Państwa 2030 (PEP 2030)	Rolą PEP 2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. PEP2030 ma stanowić podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. Celem głównym PEP 2030 jest: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, który został przeniesiony wprost z obszaru „Środowisko” w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). PEP 2030 doprecyzowuje zapisy SOR i przedstawia praktyczne rozwiązania dla poszczególnych kierunków interwencji. PEP 2030 wyznacza następujące cele środowiskowe, które są wspierane przez cele horyzontalne: – Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego; – Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; – Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; – Cel horyzontalny 1: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; – Cel horyzontalny 2: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.
Strategia Produktywności 2030 (SP 2030)	Głównym celem SP 2030 jest: wzrost produktywności w warunkach gospodarki niskoemisyjnej, o obiegu zamkniętym i opartej na danych. Strategia przewiduje działania w ramach siedmiu obszarów interwencji, wraz z przypisanymi do nich celami szczegółowymi: – Obszar I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce): (a) Wzrost wydajności surowcowej gospodarki, (b) Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce; – Obszar II. Praca i kapitał ludzki: (a) Szybki rozwój praktycznego kształcenia przez całe życie, (b) Przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby cyfryzowanej gospodarki; – Obszar III. Inwestycje (kapitał trwały i finansowy): (a) Trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych, (b) Automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw; – Obszar IV. Organizacja i instytucje: (a) Podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych, (b) Stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi; – Obszar V. Wiedza: Wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i nowych technologii w gospodarce; – Obszar VI. Dane: Szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych; – Obszar VII. Umiędzynarodowienie: (a) Zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynki pozaeuropejskie, (b) Zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 (SRKL 2030)	Celem głównym SRKL 2030 jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza ponadto cztery cele szczegółowe: – Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych; – Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej; – Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy; – Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS 2030)	Głównym celem SRKS 2030 jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja niniejszego celu jest oparta na trzech celach szczegółowych: – Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne; – Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich; – Cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (SSiNP 2030)	Celem głównym SSiNP 2030 jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce. Do jego osiągnięcia w perspektywie do 2030 r. przyczynić się będzie 5 celów szczegółowych – Cel szczegółowy I: Lepsze prawo. – Cel szczegółowy II: Sprawne instytucje państwa. – Cel szczegółowy III: Podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia. – Cel szczegółowy IV: Efektywne planowanie i wykorzystanie środków finansowych. – Cel szczegółowy V: Zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (SZRWIR 2030)	Głównym celem niniejszej Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. W kontekście realizacji celu głównego określone zostały następujące cele szczegółowe: – Cel szczegółowy I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybactwa; – Cel szczegółowy II: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; – Cel szczegółowy III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Obszarami wpływającymi na realizację celów strategii to: sprawne zarządzanie rozwojem, stabilne finansowanie rozwoju, trwała zdolność kreacji i uczenia się.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (SRT2030)	Głównym celem Strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego oraz utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Realizacja wyżej opisanego celu jest związana z wdrażaniem 6 kierunków interwencji dla każdej z gałęzi transportu tj.: – Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce. – Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym. – Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. – Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów. – Kierunek interwencji 5: ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko. – Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach strategicznych oraz na: <https://www.gov.pl/web/ia/strategie-krajowe>

1.3. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami strategii rozwoju województwa, która stanowi punkt odniesienia oraz podstawowy dokument strategiczny określający długofalową wizję rozwoju województwa. Dla województwa mazowieckiego obowiązuje aktualnie Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze, przyjęta Uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 roku.

Tab. 2 Główne założenia obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA																								
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze	Wizja określona w projekcie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa brzmi następująco: Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie. Wizja ta możliwa będzie do osiągnięcia poprzez realizację celu głównego, za który przyjęto: Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska. Jego realizacja odbywać się będzie poprzez wdrażanie następujących celów strategicznych, dla których przypisane zostały poszczególne kierunki działań: - Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze; - Dostępne i mobilne Mazowsze; - Zielone, niskoemisyjne Mazowsze; - Mazowsze, zintegrowane społecznie; - Mazowsze bogate kulturowo. Zgodnie z zapisami Strategii, układ celów strategii został podporządkowany długookresowym priorytetom rozwoju regionalnego. Przy realizacji celów należy uwzględnić możliwość wystąpienia zmian uwarunkowań rozwoju przewidzianych i opisanych w poszczególnych scenariuszach rozwoju. Struktura celów rozwojowych zawartych w Strategii przedstawia się następująco (str. 44 Strategii Rozwoju Województwa): WIZJA Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie CEL GŁÓWNY Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska <table><tr><td>obszar</td><td>GOSPODARKA</td><td>DOSTĘPNOŚĆ</td><td>ŚRODOWISKO I ENERGETYKA</td><td>SPOŁECZEŃSTWO</td><td>KULTURA I DZIEDZICTWO</td></tr><tr><td>nazwa celu</td><td>Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze</td><td>Dostępne i mobilne Mazowsze</td><td>Zielone, niskoemisyjne Mazowsze</td><td>Mazowsze zintegrowane społecznie</td><td>Mazowsze bogate kulturowo</td></tr><tr><td>opis celu</td><td>Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii</td><td>Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego</td><td>Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody</td><td>Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki</td><td>Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia</td></tr><tr><td>wymiar terytorialny</td><td colspan="5">OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI</td></tr></table> MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W projekcie Strategii zidentyfikowano także dwa typy obszarów strategicznej interwencji: - problemowe – podregiony NUTS 3, - bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne. Obszar gminy Wieczfnia Kościelna położony jest w granicach ciechanowskiego obszaru problemowego, jednocześnie leży poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi (biegunami wzrostu) - ryc. 10 Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Ponadto obszar Gminy położony jest poza obszarami zagrożonymi trwałą marginalizacją (Rys. 11 Strategii). W odniesieniu do Ciechanowskiego OSI w Strategii zapisano (str. 81, Strategii Rozwoju Województwa): <i>Interwencja w OSI ciechanowskim zorientowana będzie na podnoszenie poziomu przedsiębiorczości, rozwój firm i poprawę oferty inwestycyjnej podregionu, czego efektem będzie wzrost liczby miejsc pracy i wzmocnienie bazy dochodowej samorządów lokalnych. Działania ukierunkowane będą na wykorzystanie istniejącego potencjału bazy przemysłowej miast, sektora nauki, sektora rolno-spożywczego i walorów środowiska przyrodniczego w celu przywrócenia atrakcyjności obszaru w sferze gospodarczej. Istotne jest wzbogacenie bazy dydaktycznej podregionu z naciskiem na innowacyjność, współpracę z otoczeniem biznesowym, gospodarczym i społecznym. Wspieranie przedsiębiorczości oraz możliwości rozwoju z zapewnieniem opieki społecznej i edukacji stwarza szansę na pozostanie osób aktywnych zawodowo w podregionie ciechanowskim. Istotne będzie również ograniczenie emisji zanieczyszczeń, w tym poprzez rozwój zintegrowanego systemu</i>	obszar	GOSPODARKA	DOSTĘPNOŚĆ	ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	SPOŁECZEŃSTWO	KULTURA I DZIEDZICTWO	nazwa celu	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	Dostępne i mobilne Mazowsze	Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	Mazowsze zintegrowane społecznie	Mazowsze bogate kulturowo	opis celu	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego	Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia	wymiar terytorialny	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI				
obszar	GOSPODARKA	DOSTĘPNOŚĆ	ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	SPOŁECZEŃSTWO	KULTURA I DZIEDZICTWO																				
nazwa celu	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	Dostępne i mobilne Mazowsze	Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	Mazowsze zintegrowane społecznie	Mazowsze bogate kulturowo																				
opis celu	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego	Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia																				
wymiar terytorialny	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI																								

	niskoemisyjnego transportu zbiorowego i niezmotoryzowanego, co pozwoli jednocześnie na zwiększenie wewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru. Działania w OSI ciechanowskim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach. 1. <i>Wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru poprzez:</i> – wsparcie wykształconych specjalizacji: sektora rolnego, przemysłu rolno-spożywczego, elektronicznego, poligraficznego, – poprawę dostępności do infrastruktury społecznej, – zapewnienie atrakcyjnej oferty edukacyjnej i wzbogacenie bazy dydaktycznej, – wspieranie współpracy przedsiębiorstw z podmiotami badawczymi i wdrożeniowymi; 2. <i>Poprawa stanu środowiska poprzez:</i> – zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych, – rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych, – wymianę nieefektywnych źródeł ciepła i termomodernizację budynków, – rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych, – rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych.
--	---

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w dokumencie.

Poza Strategią Rozwoju Województwa, do istotnych dokumentów regionalnych, kierujących ogólne założenia rozwojowe województwa i gmin należą m.in.:

Tab. 3 Główne założenia pozostałych dokumentów szczebla regionalnego

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego jest głównym dokumentem polityki rozwoju przestrzennego województwa. Ustala on podstawowe elementy układu przestrzennego województwa, ich zróżnicowanie oraz wzajemne relacje. Plan przyjmuje zasadę zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego oraz zawiera kierunki zagospodarowania, a wśród nich poszczególne kierunki polityki przestrzennej, które wskazują sposoby realizacji wizji przestrzennego zagospodarowania województwa. Zgodnie z ustaleniami Planu, gmina Wieczfnia Kościelna położona jest w podregionie ciechanowskim, w obrębie obszarów o najniższym poziomie dostępu do usług publicznych wyznaczonych w KSRR (Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie). Do głównych zasad zagospodarowania tych obszarów zaliczamy: – <i>działania ukierunkowane na ożywienie gospodarcze obszaru;</i> – <i>poprawę warunków życia mieszkańców;</i> – <i>zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych;</i> – <i>podniesienie mobilności mieszkańców;</i> – <i>zmniejszenie poziomu bezrobocia.</i> Ponadto gmina Wieczfnia Kościelna położona jest w obrębie wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych. Dla terenów tych obowiązują następujące zasady zagospodarowania przestrzennego: – <i>poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniowych i wymiany gruntów;</i> – <i>kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III;</i> – <i>wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych);</i> – <i>poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, w tym przywrócenie połączeń kolejowych na nieczynnych liniach kolejowych, a także przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych;</i> – <i>budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;</i> – <i>poprawa bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej w zakresie niskich i średnich napięć;</i>

	– zwiększenie nasycenia infrastrukturą ICT (ang. Information and Communication Technologies), a także zapewnienie dostępu do systemu e-usług; – tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych; – objęcie ochroną unikatowych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.
Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2020-2030	Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Mazowieckiego określa, że misją Strategii jest: Zapewnienie dostępu do wiedzy, danych i usług oraz wsparcie ich wykorzystania z użyciem technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zaspokojenia potrzeb społecznych, gospodarczych i edukacyjnych. Wizja sformułowana została jako: Mazowsze jako region łączący rozwój technologiczny z wrażliwością społeczną, wspierający równy, powszechny i sprawiedliwy dostęp do wiedzy i technologii, a także zapewniający wysoki komfort życia i warunki do rozwoju gospodarczego, stabilizacji ekonomicznej oraz wyrównywania szans rozwojowych. Celem głównym Strategii jest: Rozwój społeczeństwa informacyjnego na Mazowszu poprzez wsparcie tworzenia, wykorzystywania i rozwoju powszechnych i przyjaznych technologii informacyjno-komunikacyjnych podnoszących jakość życia mieszkańców oraz wspierających rozwój gospodarczy regionu i stały wzrost jego konkurencyjności. Na podstawie analizy przeprowadzonej diagnozy potrzeb określono następujące cele strategiczne wraz z kierunkami działań: – Cel strategiczny 1: Wzrost kompetencji cyfrowych i zaufania do ICT; – Cel strategiczny 2: Elektroniczne systemy i usługi dla mieszkańców Mazowsza; – Cel strategiczny 3: Internet dla Mazowsza; – Cel strategiczny 4: ICT dla nauki i biznesu.
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	Program wskazuje cele w zakresie ochrony środowiska województwa mazowieckiego. Określono obszary (dziedziny) interwencji, dla których przyjęto zadania w ramach poniższych kierunków interwencji: – Ochrona klimatu i jakości powietrza (OP): Poprawa efektywności energetycznej i dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Ograniczenie emisji powierzchniowej, Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych, Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych, Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz zapewnienie magazynowania wytworzonej energii, Zarządzanie jakością powietrza w jednostkach samorządu terytorialnego województwa, Zmniejszenie emisji prekursorów ozonu; – Zagrożenia hałasem (KA): Poprawa klimatu akustycznego; – Pola elektromagnetyczne (PEM): Ochrona przed polami elektromagnetycznymi; – Gospodarowanie wodami (ZW): Poprawa jakości jednolitych części wód powierzchniowych, Ochrona zasobów i zmniejszenie antropopresji na wody podziemne, Zmniejszenie zagrożenia powodziowego, Ograniczenie skutków następstw suszy i zwiększenie możliwości gromadzenia wody; – Gospodarka wodno-ściekowa (GW): Sprawny i funkcjonalny system wodociągowy, Minimalizacja presji na środowisko poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej; – Zasoby geologiczne (ZG): Kontrola i monitoring eksploatacji kopalin; – Gleby (GL): Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb, Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, Ochrona przed osuwiskami; – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO): Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami, Wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym; – Zasoby przyrodnicze (ZP): Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem, Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków, Ochrona i rozwój zieleni na terenach zurbanizowanych, Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych, walorach krajobrazowych województwa oraz ich znaczeniu dla człowieka, zwłaszcza w kontekście zmian klimatycznych, Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych, Wsparcie działań edukacyjnych oraz infrastruktury turystycznej w lasach, Zwiększenie lesistości; – Zagrożenie poważnymi awariami przemysłowymi (PAP): Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w poszczególnych dokumentach.

1.4. STRATEGICZNE ZAŁOŻENIA ROZWOJU POWIATU LUB W RAMACH PARTNERSTWA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Strategie rozwoju gmin, powinny uwzględniać i być wielowymiarowo spójne z ustaleniami założeń dokumentów szczebla powiatowego oraz w odniesieniu do dokumentów strategicznych utworzonych w ramach partnerstw jednostek samorządu terytorialnego.

Na poziomie powiatu mławskiego kierunki strategicznego rozwoju określa Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027, przyjęta uchwałą Nr XXXIII/234/2022 Rady Powiatu Mławskiego z dnia 10 lutego 2022 roku.

Tab. 4 Główne założenia obowiązującej Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027

DOKUMENT	NAJWAŻNIEJSZE ZAŁOŻENIA
Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027	Dokument sporządzony został w celu właściwego ukierunkowania polityki powiatu mławskiego w zakresie zdynamizowania procesu rozwoju (w tym kapitału społecznego i modernizacji gospodarki), która prowadzi do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców w perspektywie lat 2021-2027. Strategia określa wizję Powiatu Mławskiego, jako: <i>Powiat Mławski w 2027 roku jest dobrym miejscem do życia. Czyste środowisko naturalne i rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniają wygodę dla gospodarstw domowych oraz komfort i bezpieczeństwo korzystania z przestrzeni publicznej. Dostępna jest szeroka oferta dedykowana młodzieży oraz seniorom, dotycząca spędzania czasu wolnego z pożytkiem dla społeczności lokalnej. Dla rodzin dostępne są usługi wspierające w opiece nad dziećmi. Rośnie zaangażowanie w sprawy lokalne wśród ludzi młodych, stale zwiększa się przedsiębiorczość kobiet oraz ich udział w zarządzaniu i kształtowaniu lokalnych polityk. Powiat Mławski w 2027 jest atrakcyjnym miejscem do życia, otwartym na zmiany i promującym aktywność swoich mieszkańców. Powiat Mławski to Mała Ojczyzna wywołująca wśród mieszkańców poczucie lokalnego patriotyzmu, którego wyrazem jest duma z bycia mieszkańcem Ziemi Mławskiej.</i> Na potrzeby Strategii przyjęta została również Misja, której istotą jest: <i>współpraca interesariuszy (czyli instytucji, organizacji społecznych, przedsiębiorców i społeczności lokalnej) w działaniach na rzecz stworzenia dobrych warunków do życia, pracy, aktywności społecznej i obywatelskiej wszystkich mieszkańców.</i> W ramach wdrażania ustaleń zdefiniowanej Wizji i Misji wyznaczonych zostało następujących 5 obszarów strategicznych: I. Społeczeństwo; II. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka; III. Przestrzeń i Transport; IV. Środowisko i Energetyka; V. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka. Ponadto w ramach każdego z w/w obszarów strategicznych przypisano cele strategiczne, a następnie przyporządkowano zadania oraz konkretne działania. Bezpośrednio dla terenu gminy Wieczfnia Kościelna wytypowano następujące zadania z zakresu inwestycji drogowych: – przebudowa dróg: - 2304W od obecnej DK7 do granicy województwa (relacji Uniszki Zawadzkie – Uniszki Gumowskie), - 2305W od drogi autobusowej DA1 do węzła Mława Północ, - 2307W Mława – Grzybowo – Wieczfnia Kościelna – Peplówek - 2,798 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej), - 2309W od drogi 2306 (Kuklin – Nowa Wieś) – Chmielewo Wielkie – Grzebsk, - 2310W granica województwa – Grzebsk – Nowe Brzozowo – 6,882 km (poszerzenie nawierzchni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Grzebsk), - 2311W Wieczfnia Kościelna – Długokąty – Dzierżgówek – 12,247 km (wykonanie warstwy ścieralnej, poszerzenie jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Długokąty).

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie informacji zawartych w opisywanym dokumencie.

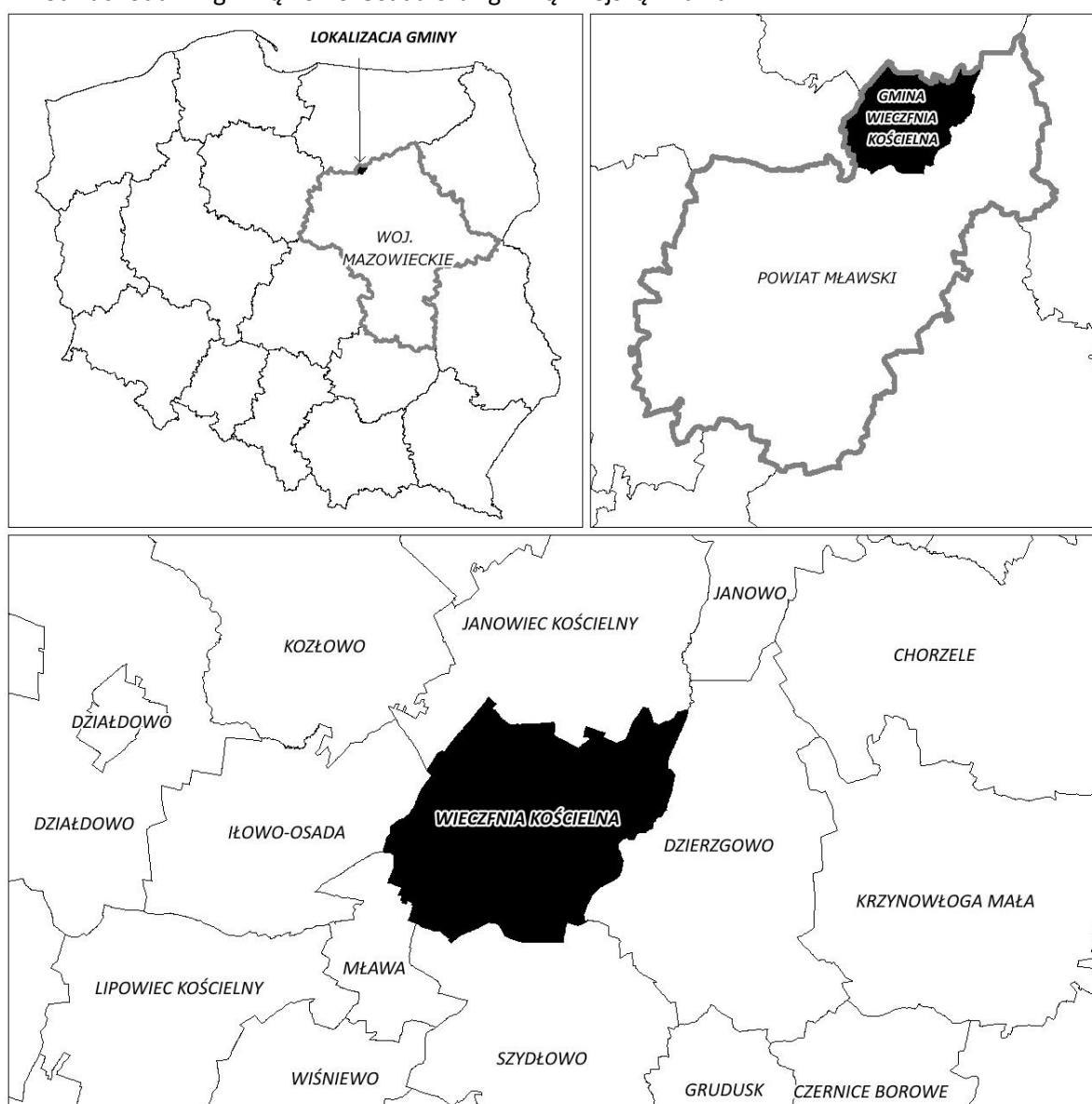
Aktualnie (stan na wrzesień 2023 r.) dla gminy Wieczfnia Kościelna nie opracowano dokumentu strategii w ramach partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego.

2 POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

2.1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE

Gmina Wiecźfnia Kościelna posiada status gminy wiejskiej. Zajmuje powierzchnię ok. 120 km², położona jest na terenie powiatu mławskiego, w północnej części województwa mazowieckiego i sąsiaduje:

- od północy – z gminą Janowiec Kościelny;
- od wschodu – z gminą Dzierzgowo;
- od południa – z gminą Szydłowo;
- od zachodu – z gminą Iłowo-Osada oraz gminą miejską Mława.

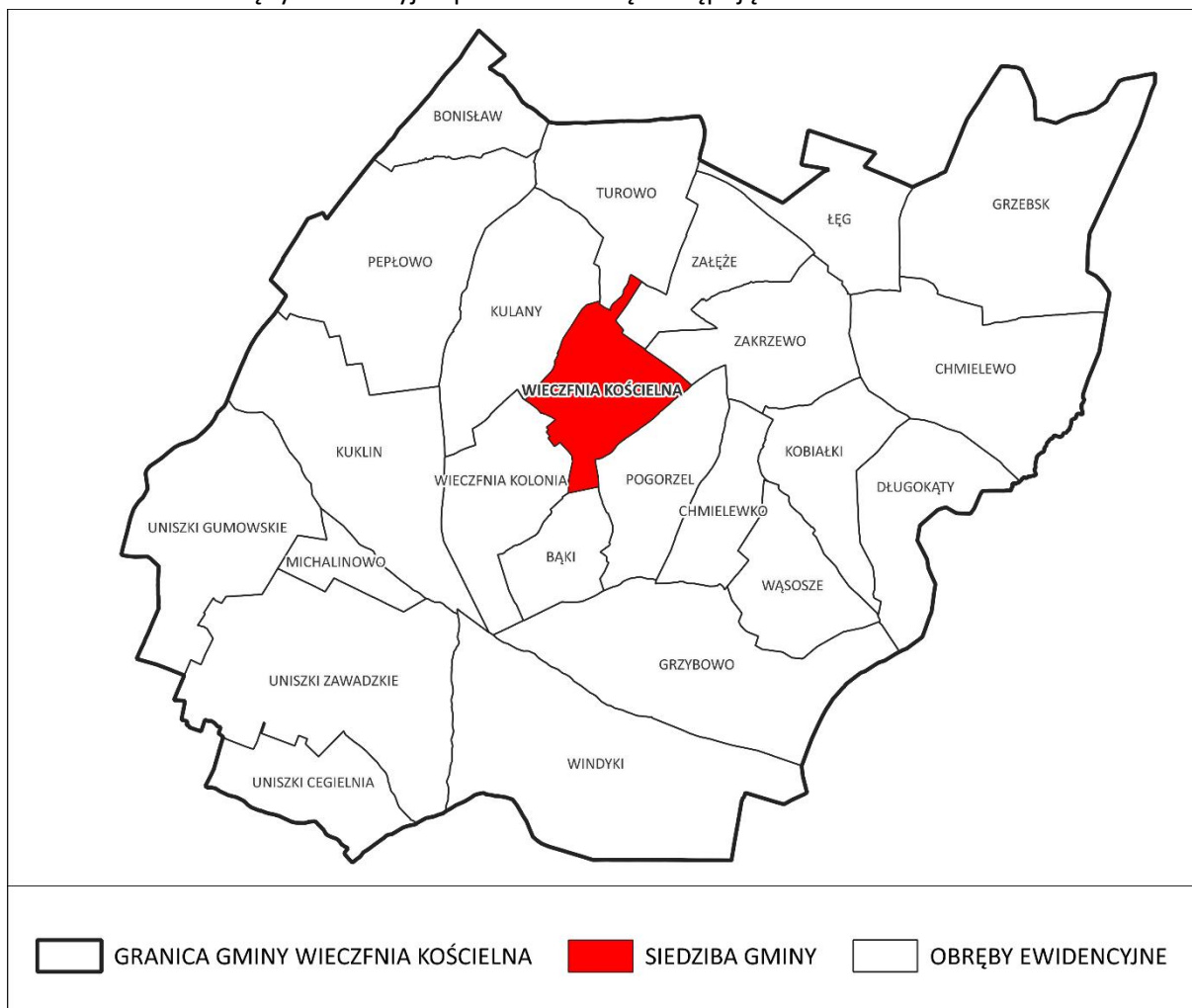

Ryc. 1 Położenie administracyjne Gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

W skład Gminy wchodzi następujące miejscowości¹⁰: Bąki, Bonisław, Chmielewko, Chmielewo Wielkie, Długokąty, Grzebsk, Grzybów, Grzybów-Kapuśnik, Kobiałki, Kuklin, Kulany, Łęg, Michalinowo, Pełowo, Pogorzal, Turowo, Uniszki-Cegielnia, Uniszki Gumowskie, Uniszki Zawadzkie, Wąsosze, Wieczfnia-Kolonia, Wieczfnia Kościelna, Windyki, Zakrzewo Wielkie, Załęże.

Podział na obręby ewidencyjne przedstawia się następująco:

Ryc. 2 Struktura jednostek podziału terytorialnego

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic.

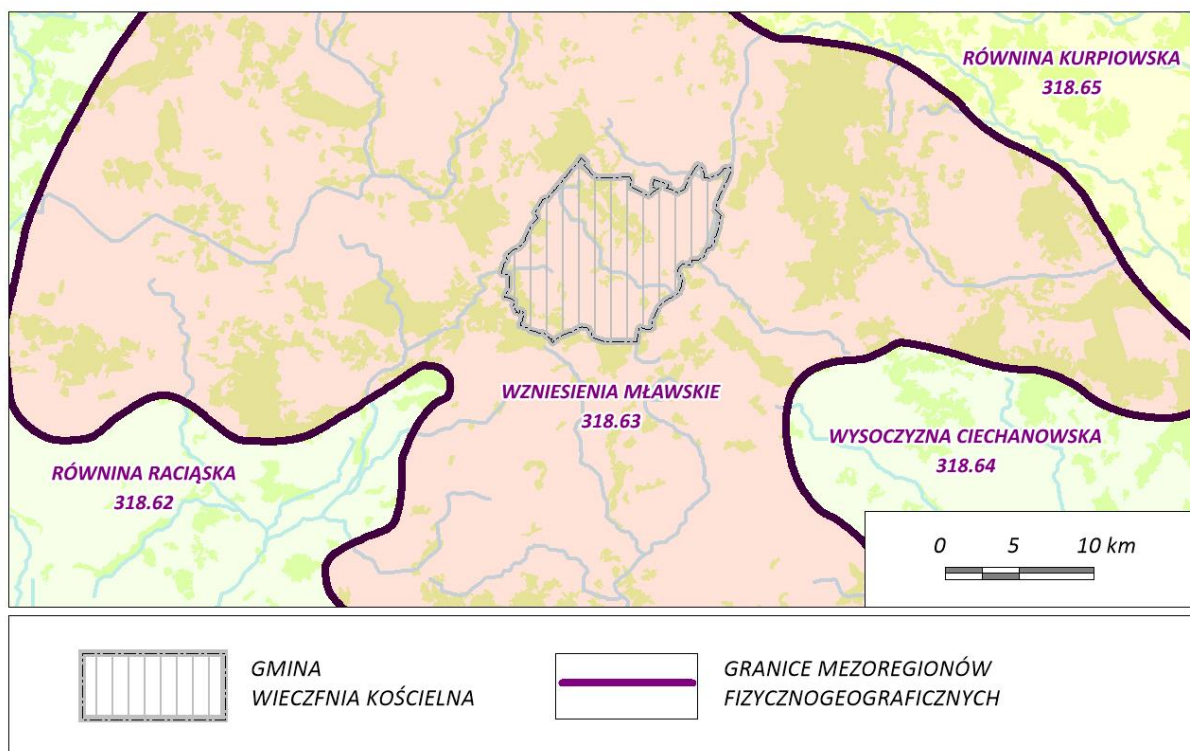
2.2. POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski gmina Wieczfnia Kościelna zlokalizowana jest w obrębie mezoregionu Wzniesienia Mławskiego (318.63).

Mezoregion Wzniesienia Mławskie (318.63) jest morenową wysoczyzną z wysokościami do 235 m n.p.m. o bezzeiornej powierzchni, przeciętej wałami pochodzenia kemowego bądź morenowego. Wzniesienia Mławskie są wzgórzami powiązanymi z zasięgiem najmłodszego stadiu zlodowacenia środkowopolskiego. W obrębie wzniesień przeważają obszary rolnicze, a peryferyjnie występują kompleksy leśne.¹¹

¹⁰ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna.

¹¹ Ogólny opis całego mezoregionu, za: Kondracki J., 2002 r., Geografia regionalna Polski, wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Ryc. 3 Położenie fizycznogeograficzne gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego.

2.3. WENĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

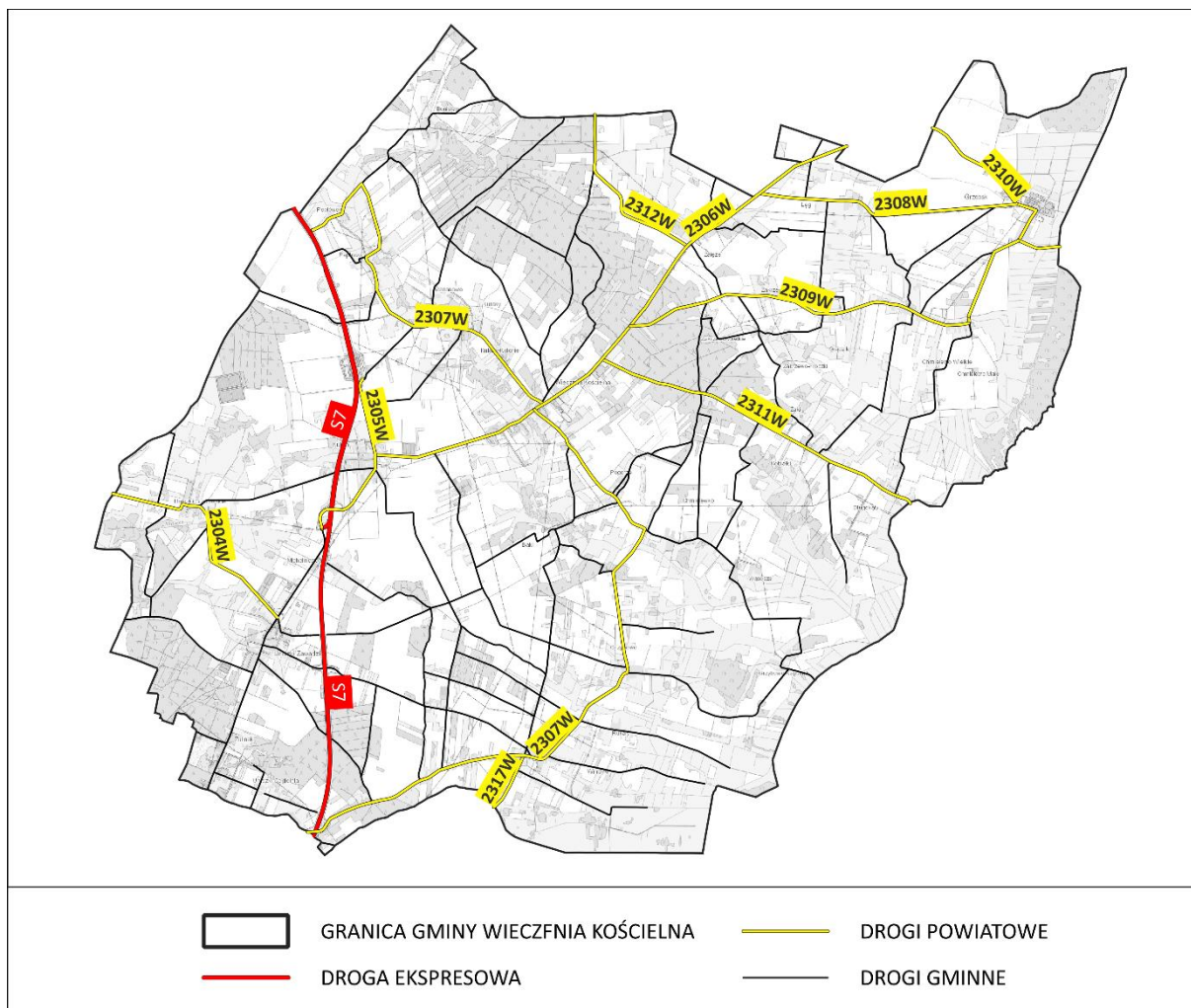
2.3.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

Układ komunikacji drogowej na terenie gminy Wieczfnia Kościelna stanowi¹²:

- układ nadrzędny:
 - droga ekspresowa S7 – relacji Gdańsk – Warszawa – Rabka – granica państwa;
- układ podstawowy:
 - drogi powiatowe:
 - 2304W – relacji Uniszki Zawadzkie-Dźwierznia-do drogi (Iłowo-Białuty);
 - 2305W – relacji Pełkowo-Kuklin-Michalinowo;
 - 2306W – relacji (Nowa Wieś)-granica woj.-Załęże -Kuklin;
 - 2307W – relacji Mława-Grzybowo-Wieczfnia Kościelna - Pełówek;
 - 2308W – relacji Załęże-Grzebsk;
 - 2309W – relacji od drogi nr 1306 (Kuklin-Nowa Wieś)-Chmielewo-Grzebsk;
 - 2310W – relacji (Nowa Wieś)-granica woj.-Grzebsk-Nowe Brzozowo;
 - 2311W – relacji Wieczfnia Kościelna - Długokąty - Dzierzgówek;
 - 2312W – relacji (Janowiec)-granica woj.-Turowo-Załęże;
 - 2317W – relacji Windyki-Sławogóra Stara-Nowa Wieś;
- układ uzupełniający:
 - drogi gminne;
 - pozostałe drogi, niebędące drogami publicznymi, w tym wewnętrzne i dojazdowe.

¹² Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna.

Infrastruktura drogowa gminy Wieczfnia Kościelna charakteryzuje się stosunkowo dużym zróżnicowaniem, ze względu na to, że składają się na nią odcinek drogi ekspresowej S7, dróg powiatowych oraz gminnych. Układ drogowy Gminy przedstawia się następująco:

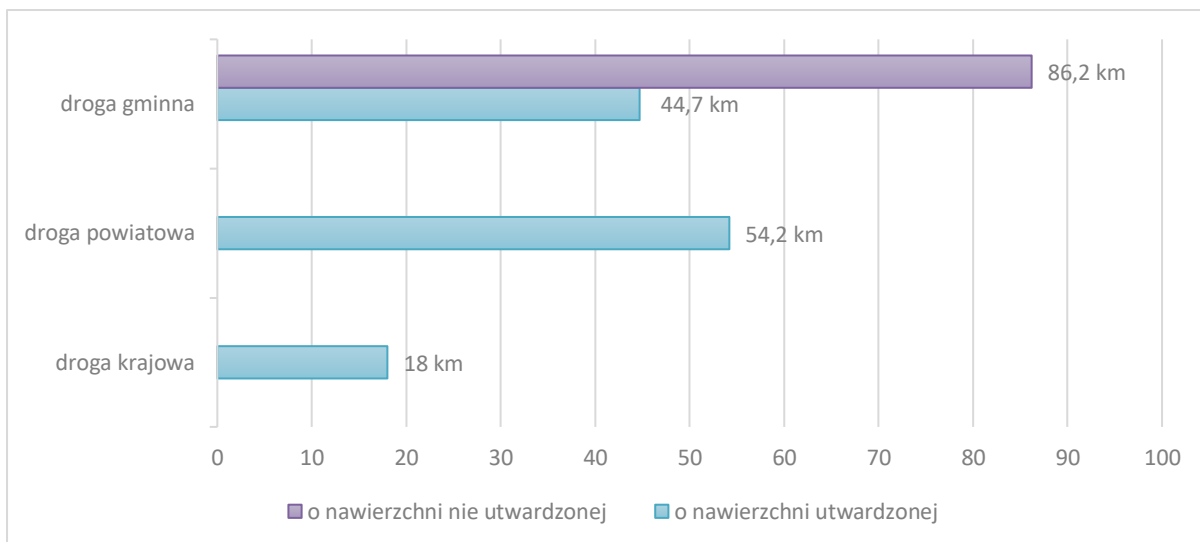

Ryc. 4 Układ komunikacyjny nadrzędny i podstawowy Gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Stan techniczny dróg przebiegających przez teren Gminy jest zróżnicowany. Układ nadrzędny, który stanowi trasa ekspresowa S7, stanowi nową arterię komunikacyjną o wysokiej klasie technicznej, zapewniającą powiązanie Gminy z siecią dróg krajowych i autostrad. Drogi powiatowe posiadają nawierzchnię utwardzoną, jednak w dalszym ciągu część z nich wymaga działań remontowych i modernizacyjnych. W odniesieniu do dróg gminnych ok. 66% posiada nawierzchnię nieutwardzoną¹³, a stan niektórych odcinków dróg utwardzonych wymaga poprawy. Pomimo poczynionych w ostatnich latach inwestycji w infrastrukturę komunikacyjną konieczne są dalsze, sukcesywne modernizacje i przebudowy oraz realizacje nowych odcinków dróg.

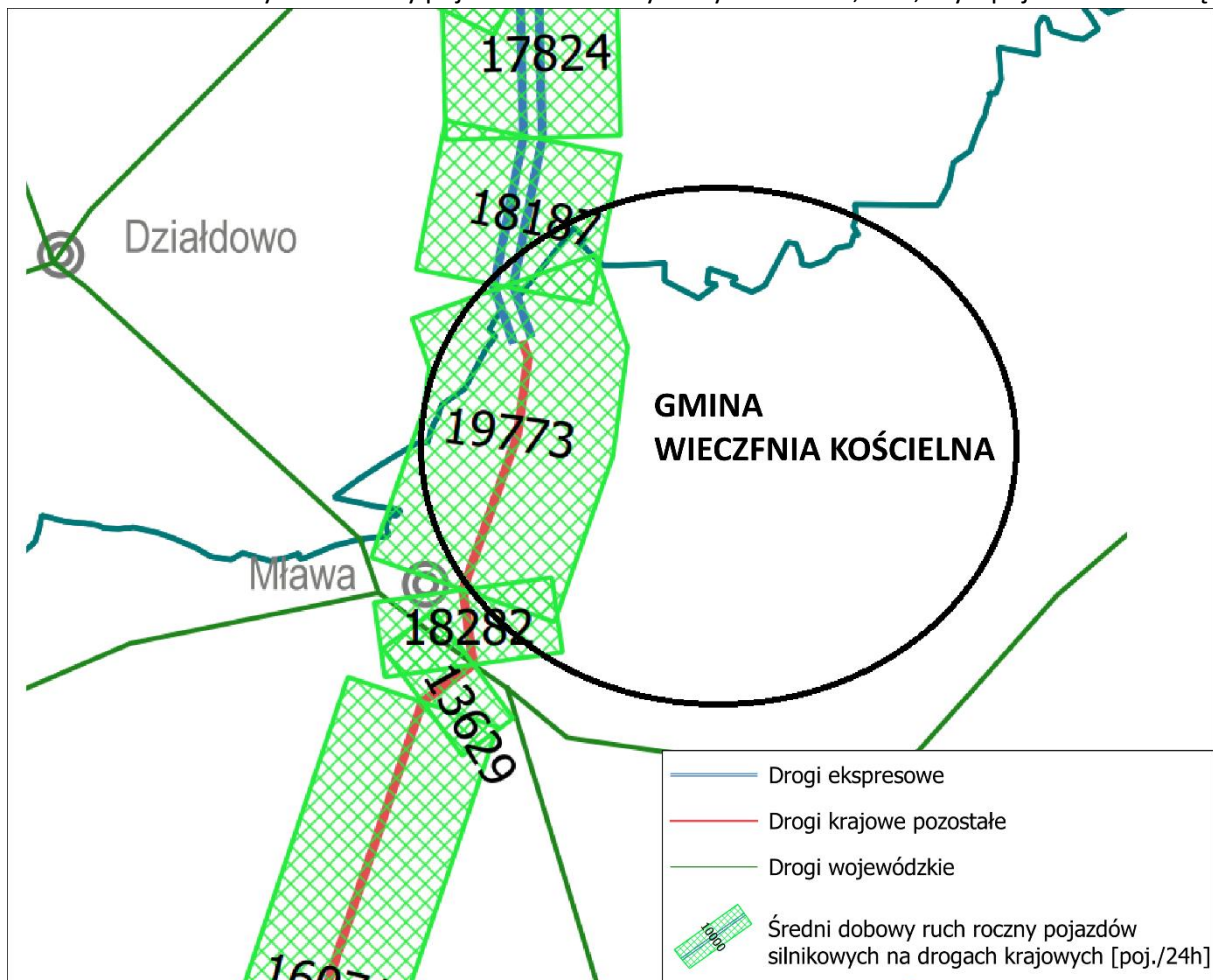
¹³ Zgodnie z ustawą z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym: droga twarda to droga z jezdnią o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukowcowej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych, jeżeli długość nawierzchni przekracza 20 m.

Ryc. 5 Długość dróg [km] na terenie Gminy w podziale na drogi o nawierzchni utwardzonej i nieutwardzonej

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

Największy ruch pojazdów silnikowych odbywa się na drodze ekspresowej S7. Na trasie Mława–Nidzica średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych wynosi ok. 16,0-19,7 tys. pojazdów na dobę.

Ryc. 6 Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach krajowych

Materiał źródłowy: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, GDDKiA.

2.3.2. INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Przez teren gminy Wieczfnia Kościelna nie przebiegają obecnie linie kolejowe, natomiast Gmina położona jest w pobliżu linii kolejowej nr 9 (magistrali E-65 relacji Gdańsk-Warszawa) i stacji kolejowej w Mławie (ok. 4 km).

2.3.3. INFRASTRUKTURA ROWEROWA

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna infrastruktura rowerowa nie jest rozwinięta, a większość transportu rowerowego odbywa się poboczem lub drogami. Nie funkcjonuje spójny system ścieżek rowerowych¹⁴.

Zważywszy na powszechne użytkowanie rowerów jako środków transportu lokalnego, pożądany byłby rozwój infrastruktury rowerowej, zwłaszcza realizowanej w formie ciągów rowerowych, zwiększających bezpieczeństwo użytkowników (odseparowanie ruchu pojazdów silnikowych od rowerowego i pieszo-rowerowego). W miejscach o utrudnionych warunkach realizacji ciągów wskazane jest wyznaczenie i oznakowanie ścieżek w formie pasów lub kontrapasów. Natomiast na terenach o niskiej intensywności zabudowy lub terenach otwartych warto wprowadzić oznakowanie. Ukształtowana sieć powiązań rowerowych stanowiłaby zachętę do korzystania z alternatywnych środków transportu, jakim są pojazdy rowerowe.

2.3.4. TRANSPORT ZBIOROWY

Transport zbiorowy opiera się wyłącznie na transporcie autobusowym. Na terenie Gminy nie znajduje się żaden dworzec autobusowy, natomiast występuje 57 przystanków autobusowych¹⁵, które zlokalizowane są przede wszystkim wzdłuż dróg powiatowych.

Z terenu gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonują bezpośrednio, stosunkowo regularne połączenia autobusowe do Mławy. Jednocześnie dojazd do dużych ośrodków miejskich tj. Warszawy lub Olsztyna możliwy jest za pośrednictwem stacji kolejowej w Mławie oraz linii autobusowych funkcjonujących w w/w mieście.¹⁶ Usługi transportu zbiorowego świadczą autobusy PKS oraz podmioty prywatne.

Biorąc pod uwagę czynniki ekonomiczne, powierzchnię i zaludnienie Gminy, charakter występującej zabudowy, a także powszechny dostęp do prywatnych środków transportu, należy uznać, że na jej obszarze nie ma przesłanek do stworzenia publicznych, lokalnych połączeń autobusowych (nie licząc dowozów do szkoły).

¹⁴ Droga rowerowa określana jest jako droga lub jej część, przeznaczona dla ruchu rowerów, odpowiednio oznakowana, służąca głównie do celom komunikacyjnym, a nie turystycznym (w statystyce dróg rowerowych nie ujmuje się tzw. szlaków rowerowych, np. położonych w lesie).

¹⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS – transport i łączność: komunikacja miejska, stan na 31.12.2022 r.

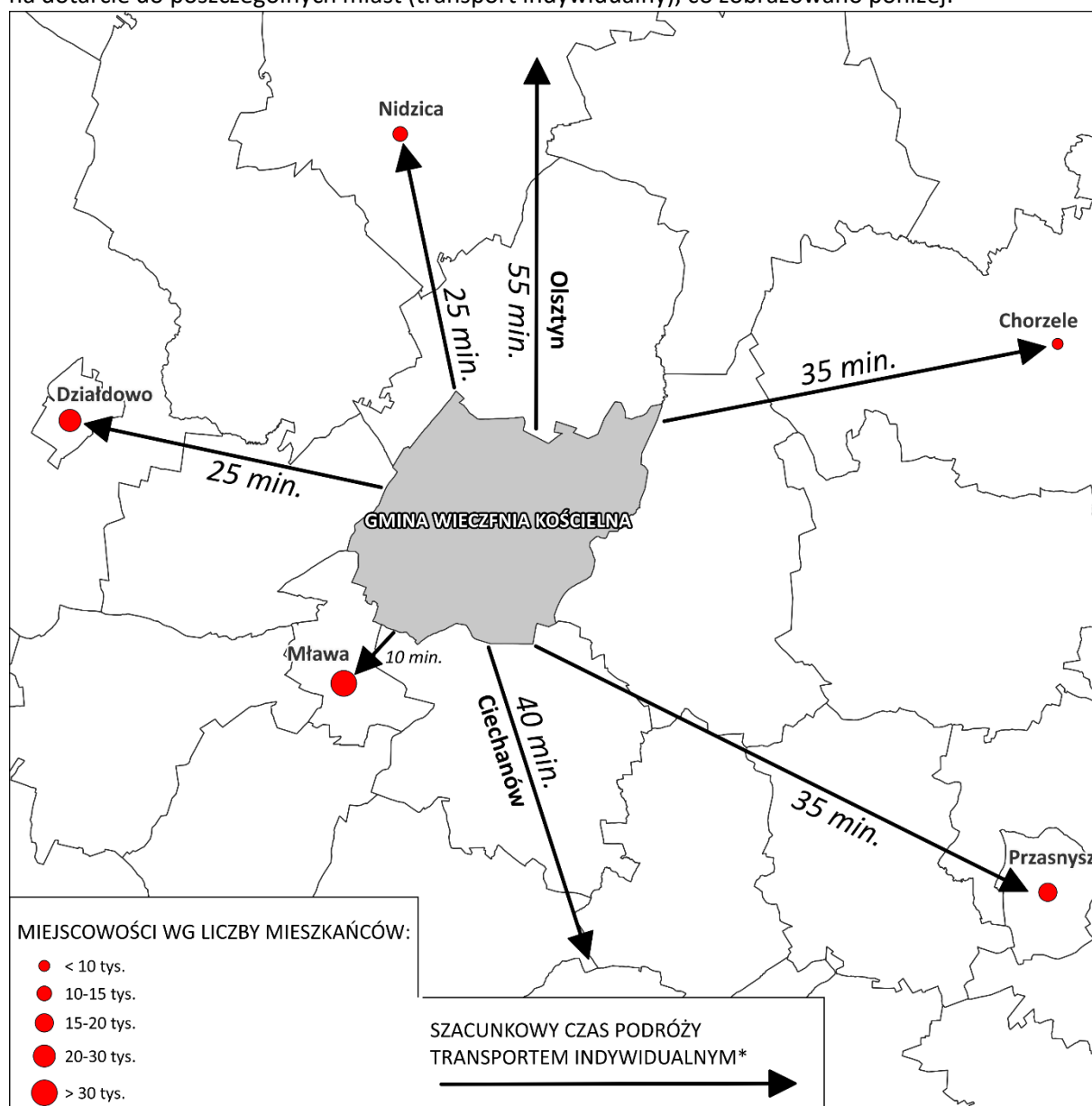
¹⁶ Materiał źródłowy: <https://www.e-podroznik.pl/>

2.3.5. POŁOŻENIE WZGLĘDEM WIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH

Najbliższymi ośrodkami miejskimi są: Mława, pełniąca funkcję siedziby powiatu mławskiego, sąsiadująca bezpośrednio z obszarem Gminy oraz Działdowo, oddalone o ok. 15 km w kierunku zachodnim.

W relatywnie bliskiej odległości znajduje się Olsztyn (ok. 60 km), będący siedzibą województwa warmińsko-mazurskiego i ośrodkiem rangi regionalnej, do którego czas dojazdu wynosi ok. 55 min. Inne, ważne ośrodki miejskie z perspektywy gminy Wiecźnia Kościelna to także Ciechanów, Chorzele, Nidzica oraz Przasnysz, które zlokalizowane są w odległości nie większej niż 35 km, natomiast szacunkowy czas dojazdu transportem indywidualnym nie przekracza 1 godziny.

Odległość, a także stan infrastruktury komunikacyjnej przekłada się na czas dojazdu, potrzebny na dotarcie do poszczególnych miast (transport indywidualny), co zobrazowano poniżej:

Ryc. 7 Lokalizacja Gminy w stosunku do ośrodków miejskich oraz szacunkowy czas podróży transportem indywidualnym

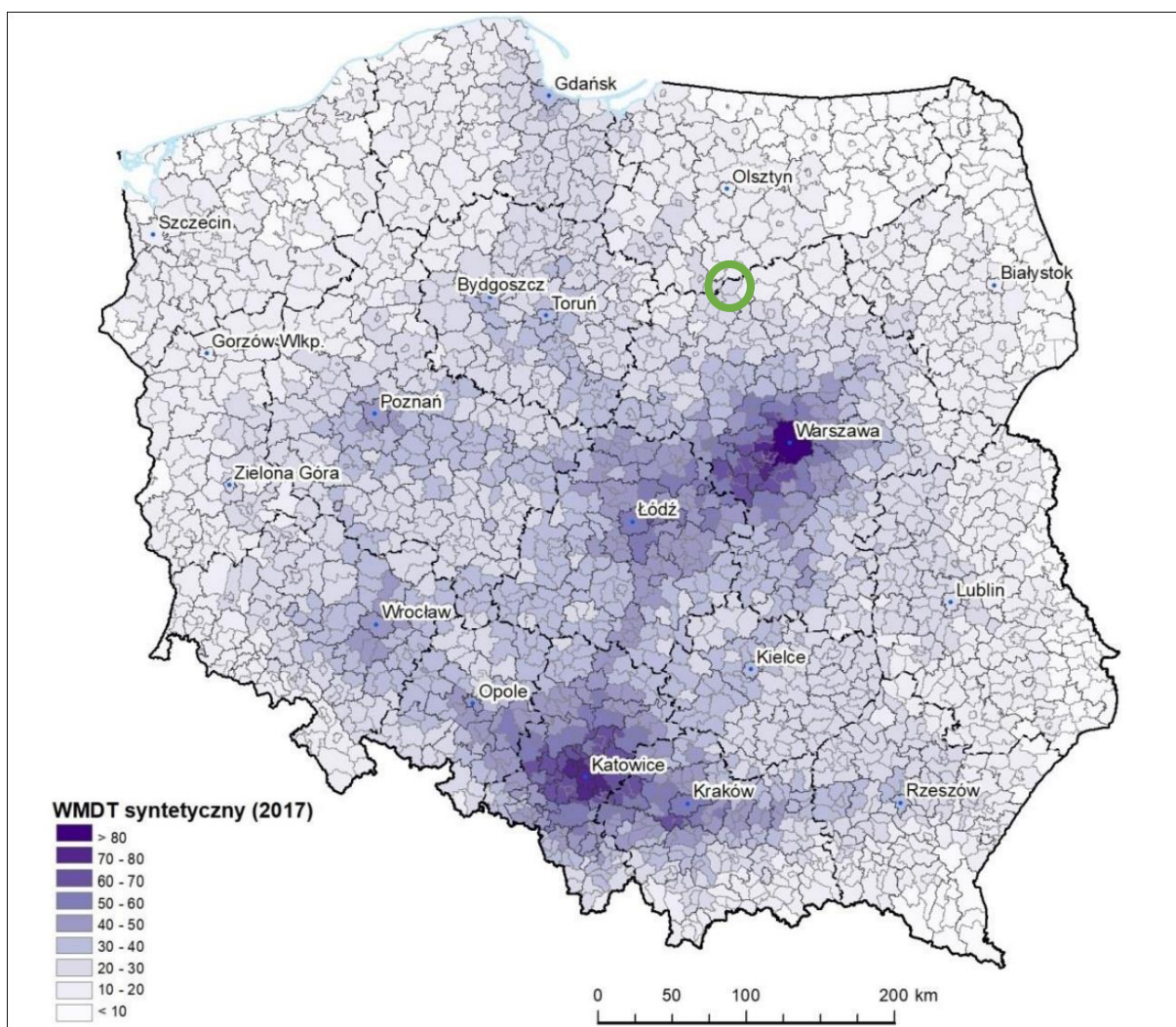
* szacunkowy czas liczony z miejscowości Wiecźnia Kościelna

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

2.3.6. DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA GMINY W UJĘCIU KRAJOWYM

Dostępność transportową poszczególnych rejonów Polski można zobrazować za pomocą wskaźnika dostępności potencjałowej, czyli wskaźnika międzygałęziowej dostępności transportowej (WMDT), będącego wypadkową sytuacji w różnych gałęziach transportu¹⁷.

Jak wynika z poniższej ryciny gmina Wieczfnia Kościelna odznacza się stosunkowo niskim w skali kraju wskaźnikiem dostępności transportowej (WMDT: 20-30). Jest to charakterystyczne dla gmin z tego rejonu kraju, które cechuje zbliżona lub niższa dostępność transportowa. Warto przy tym nadmienić, że powyższe dane obrazują stan z 2017 roku. Aktualnie (stan na wrzesień 2023 r.) dostępność transportowa Gminy kształtuje się znacznie korzystniej, z uwagi na bezpośrednie położenie drogi ekspresowej S7, znacznie przyspieszającej podróż transportem indywidualnym na trasie Gdańsk-Warszawa.

Ryc. 8 Wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej w odniesieniu do gmin w Polsce, stan na 2017 r.

Materiał źródłowy: Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (za: Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja). 2017, Komornicki i in. IGIPZ PAN Warszawa).

¹⁷ Wskaźnik stanowi syntetyczną miarę jakościową wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej najważniejszych krajowych ośrodków osadniczych oraz węzłów transportowych (wewnętrznych i granicznych) uwzględniając wszystkie podstawowe rodzaje transportu (w proporcji do ich udziału w pracy przewozowej) oraz ważoną poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego (definicja według GUS). Dane gromadzone są nieregularnie, w zależności od przeprowadzonego badania. Źródłem danych są: Polska Akademia Nauk / Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Uwzględniając przyszłościowy, docelowy układ sieci dróg ekspresowych i autostrad¹⁸ gmina Wieczfnia Kościelna odznaczać się będzie wysokim poziomem dostępności transportowej w ujęciu krajowym. Spowodowane jest to obecnością drogi ekspresowej S7 wraz z węzłami komunikacyjnymi.

Ryc. 9 Docelowy przebieg sieci dróg ekspresowych i autostrad w Polsce

Materiał źródłowy: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

2.3.7. PLANY INWESTYCYJNE W ODNIESIENIU DO SIECI TRANSPORTOWEJ

Zgodnie z ustaleniami dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego nie przewidziano inwestycji w odniesieniu do ponadlokalnej sieci transportowej.

Jednocześnie, zgodnie z obowiązującą Strategią Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027, na terenie gminy Wieczfnia Kościelna planowana jest przebudowa dróg powiatowych:

- 2304W od obecnej DK7 do granicy województwa (relacji Uniszki Zawadzkie – Uniszki Gumowskie);
- 2305W od drogi autobusowej DA1 do węzła Mława Północ;
- 2307W Mława – Grzybów – Wieczfnia Kościelna – Pełtówek - 2,798 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej);
- 2309W od drogi 2306 (Kuklin – Nowa Wieś) – Chmielewo Wielkie – Grzebsk;
- 2310W granica województwa – Grzebsk – Nowe Brzozowo – 6,882 km (poszerzenie nawierzchni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Grzebsk);

¹⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych.

- 2311W Wieczfnia Kościelna – Długokąty – Dzierzgówek – 12,247 km (wykonanie warstwy ścieralnej, poszerzenie jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Długokąty).

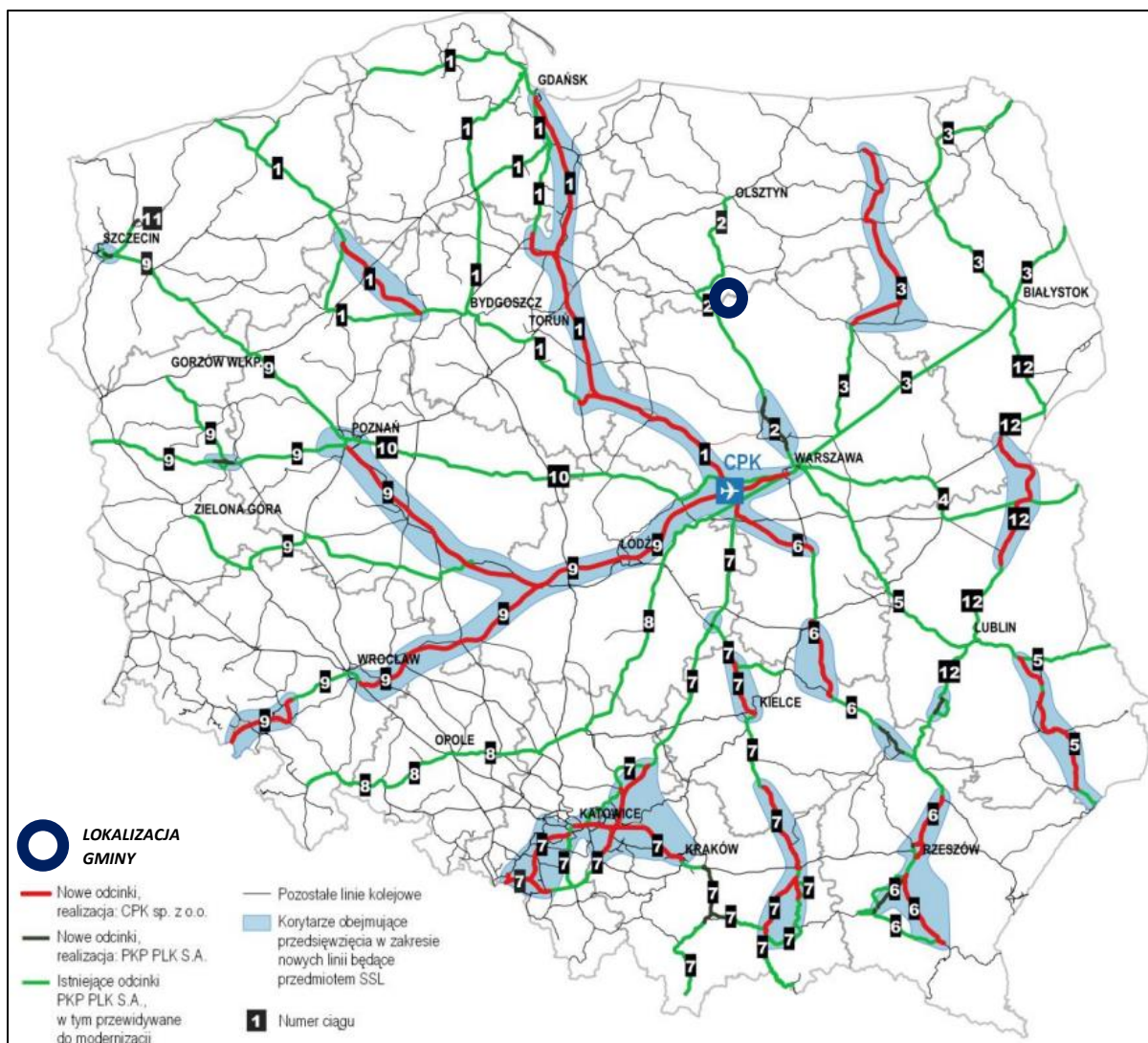
Ponadto, w planach rozwojowych i modernizacyjnych Polskich Linii Kolejowych nie przewidziano działań obejmujących realizację połączeń kolejowych przebiegających przez teren Gminy.

2.3.8. PLANY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CENTRALNEGO PORTU KOMUNIKACYJNEGO

Centralny Port Komunikacyjny stanowi szereg inwestycji infrastrukturalnych i otoczenia biznesu, które zintegrują transport lotniczy, kolejowy oraz drogowy na terenie całego kraju. Zgodnie z Koncepcją CPK realizacja przedsięwzięć składających się na komponent lotniskowy jest przewidziana do końca 2027 r. Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych składających się na komponent kolejowy ma nastąpić do końca 2034 r., obejmując dwie perspektywy finansowe UE. Ze względu na unikalny stopień skomplikowania przedsięwzięć zawartych w programie inwestycyjnym CPK, jego realizacja jest podzielona na etapy.

Obecny, pierwszy etap obejmuje działania przygotowawcze, w szczególności związane z planowaniem i opracowaniem założeń projektowych, a także wykupem gruntów pod realizację inwestycji. Zasadniczym celem obecnego etapu jest szczegółowe zdefiniowanie zakresu i skali inwestycji, przyjęcie optymalnych rozwiązań odnośnie do możliwych wariantów realizacji przedsięwzięcia, określenie optymalnego planu jego realizacji, szczegółowych harmonogramów, jak i budżetów poszczególnych projektów, a także określenie sposobu ich finansowania, w tym ze środków publicznych. W ramach etapu pierwszego opracowywane będą kolejne fazy dokumentacji projektowej oraz uzyskiwane będą decyzje administracyjne niezbędne do wejścia w etap realizacji poszczególnych zamierzeń budowlanych. Jako główny cel etapu należy uznać ukończenie prac przygotowawczych umożliwiających rozpoczęcie budowy w 2023 r. inwestycji CPK i inwestycji towarzyszących.

Aktualnie obowiązuje Uchwała nr 156 Rady Ministrów z dnia 28 października 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego – „Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap I. 2020-2023” (M.P. 2020 poz. 1050), która szczegółowo definiuje przyszłe założenia strategiczne i organizacyjne. Zgodnie z w/w Uchwałą cel główny Programu CPK polega na stworzeniu uniwersalnego systemu transportu pasażerskiego poprzez wybudowanie i eksploatację rentownego innowacyjnego węzła transportowego, który uzyska miejsce w pierwszej dziesiątce najlepszych portów lotniczych świata, a ponadto doprowadzi do przebudowy krajowego systemu transportu kolejowego jako atrakcyjnej alternatywy dla transportu drogowego i obejmującego wszystkie obszary Polski, zapewniając jednocześnie rozwój i trwałą integrację aglomeracji warszawskiej i łódzkiej.

Ryc. 10 Założenia przebudowy krajowego systemu transportu kolejowego w ramach CPK

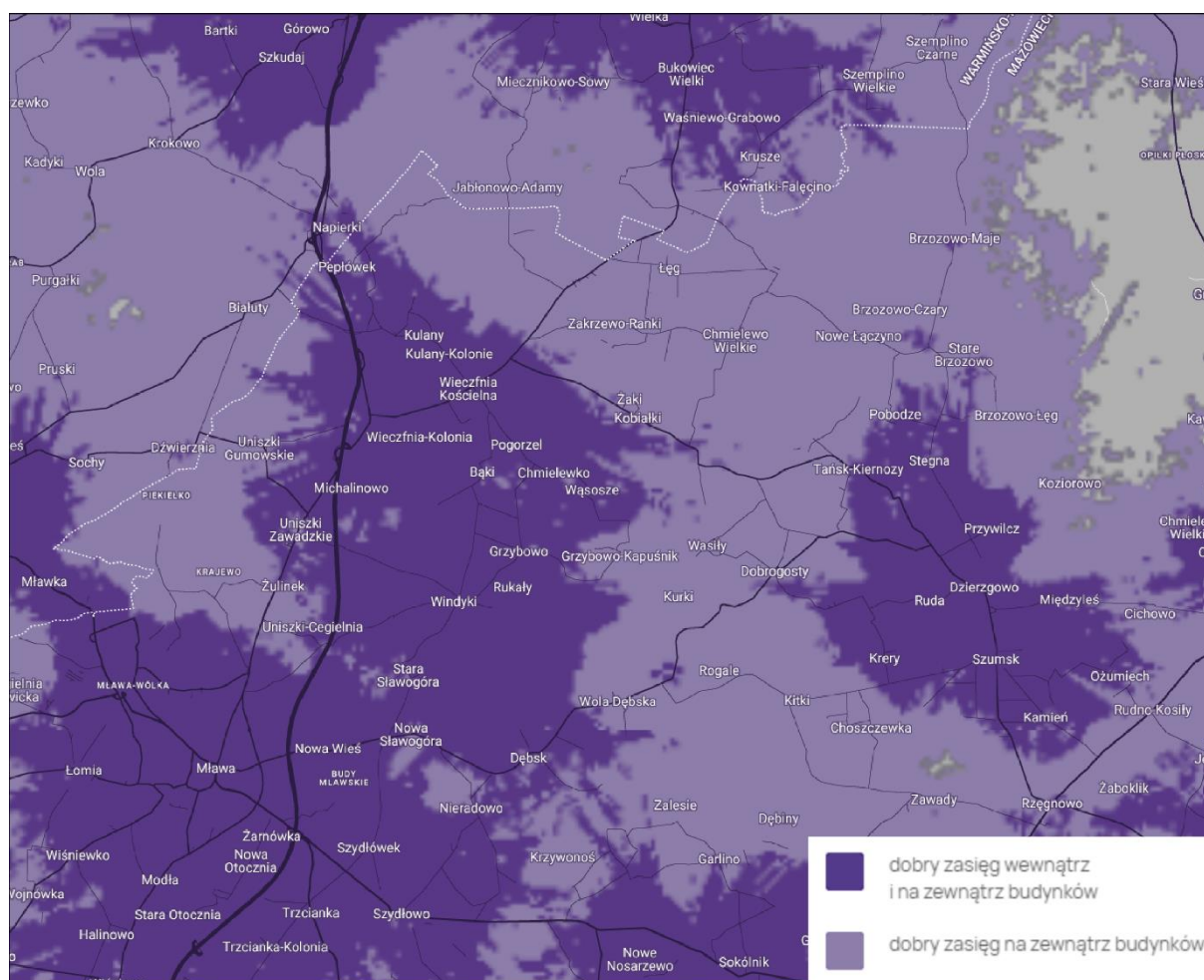
Materiał źródłowy: Strategiczne Studium Lokalizacyjne Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, 2021 r.

Nie przewiduje się inwestycji związanych z realizacją Centralnego Portu Komunikacyjnego bezpośrednio w granicach Gminy.

2.4. TELEKOMUNIKACJA I INTERNET

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna znajduje się sieć telekomunikacyjna (zarówno bezprzewodowa, jak i przewodowa). Sieć telekomunikacyjna składa się z łączy telekomunikacyjnych i radiowych.

Znajduje się tu kilka stacji bazowych telefonii komórkowej (GSM). Zasięg działania mobilnych sieci komórkowych jest niejednorodny. Problemy z dostępnością sieci występują głównie na terenach wiejskich i leśnych, zwłaszcza w zabudowie rozproszonej. Przykład zasięgu jednej z sieci komercyjnych przedstawia poniższa rycina:

Ryc. 11 Mapa zasięgu sieci telefonii komórkowej (na przykładzie jednego z operatorów) w lipcu 2023 r.

Materiał źródłowy: Dane jednego z operatorów sieci.

Dostępność Internetu zapewniają podmioty zewnętrzne (operatorzy sieci). Wybrane miejscowości mogą korzystać z tzw. Internetu stacjonarnego, a dostęp do technologii ruchomych sieci telekomunikacyjnych 3G lub 4G (LTE) jest możliwy z niemal każdego miejsca w Gminie, przy czym zróżnicowana jest jakość tego dostępu.

W ramach realizacji Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa” rozpoczęła się rozbudowa sieci szybkiego Internetu – sieci światłowodowej. W granicach Gminy siecią objęte zostały miejscowości Wieczfnia Kościelna, Pogorzelski, Grzebski, Łęg i Turowo.¹⁹

Dzięki infrastrukturze światłowodowej mieszkańcy mogą korzystać z usług internetowych i telewizyjnych oferowanych przez ogólnopolskich i lokalnych dostawców. Infrastruktura zrealizowana została w technologii, która opiera się na kablach światłowodowych doprowadzanych bezpośrednio do domostw, gwarantujących szybkość i niezawodność usług cyfrowych.

W przyszłości alternatywą dla sieci światłowodowej mogą okazać się inne technologie, zapewniające dostępność i właściwą jakość połączeń internetowych, jak np. satelitarne systemy telekomunikacyjne. System satelitarne mający docelowo składać się z ok. 12 000 satelitów umieszczonych na niskiej orbicie okołoziemskiej (na wysokościach: 340 km, 550 km oraz 1150 km nad Ziemią), aktualnie jest w fazie tworzenia. Jego ideą jest globalne zapewnienie dostępu do Internetu. Ponadto niewykluczone są, kolejne generacje ruchomych sieci telekomunikacyjnych (5G i więcej).

¹⁹ Materiał źródłowy: <https://cap.gugik.gov.pl/mapa/cppc/%20CPPC-internet/> oraz dane Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna.

2.5. WNIOSKI

- ! Położenie Gminy na przedpolu Mazur, w rejonie o stosunkowo urozmaiconej rzeźbie terenu (obecność licznych pagórków i wzniesień).
- ! W dalszym ciągu niezadowalający stan techniczny niektórych odcinków dróg lokalnych.
- ! Obecność układu komunikacyjnego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (droga ekspresowa S7).
- ! Obecność Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP) przy drodze ekspresowej S7).
- ! Brak infrastruktury kolejowej.
- ! Brak rozwiniętej infrastruktury rowerowej.
- ! Niska dostępność komunikacji zbiorowej (brak transportu kolejowego, brak dworca autobusowego).
- ! Wysoka dostępność transportowa Gminy w ujęciu krajowym (obecność drogi ekspresowej S7).
- ! Relatywnie niewielkie oddalenie od dużych ośrodków miejskich (podróż transportem indywidualnym nie przekracza 1h).
- ! Niejednorodny zasięg działania mobilnych sieci komórkowych (problemy z dostępnością sieci, zwłaszcza na terenach wiejskich w zabudowie rozproszonej).
- ! Istniejąca sieć światłowodowa w niektórych miejscowościach.

3 LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.1. STAN LUDNOŚCI

3.1.1. LICZBA LUDNOŚCI I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA

Gminę Wieczfnia Kościelna zamieszkuje ogółem ok. 3,7 tys. osób, co stanowi ok. 5,3% ludności powiatu mławskiego. Największy odsetek zamieszkuje miejscowość Uniszki Zawadzkie oraz w dalszej kolejności Windyki, Kuklin, Grzebsk i Wieczfnia Kościelna.

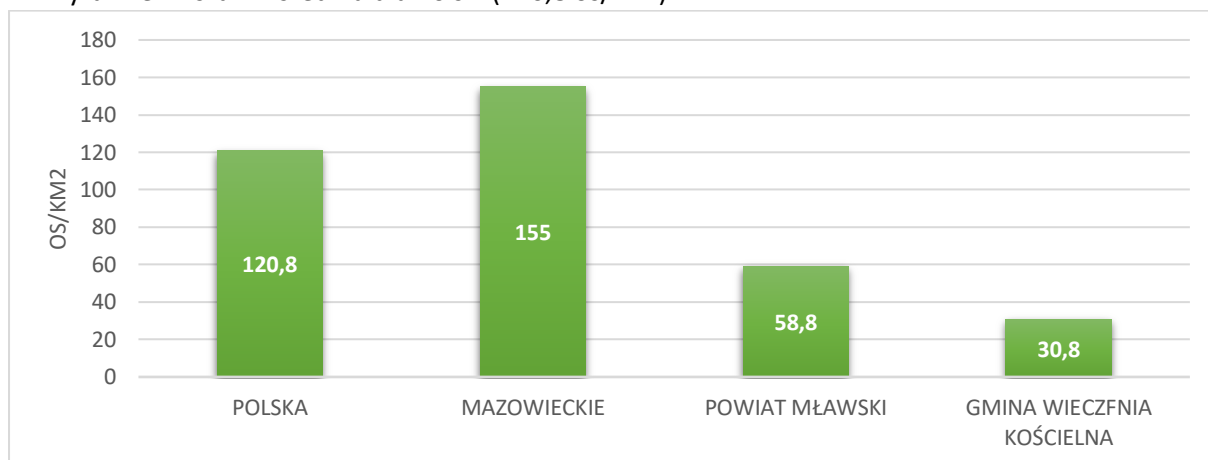
Tab. 5 Liczba ludności na terenie Gminy w 2022 roku

CZĘŚCI MIASTA LUB SOŁĘCTWA	LICZBA MIESZKAŃCÓW W GMINIE	
	2022	
	OSOBY	UDZIAŁ %
Bąki	39	1,0
Bonisław	66	1,7
Chmielewko	66	1,7
Chmielewo Wielkie	115	3,0
Długokąty	70	1,8
Grzebsk	317	8,2
Grzybowo	149	3,9
Grzybowo-Kapuśnik	26	0,7
Kobiałki	93	2,4
Kuklin	353	9,2
Kulany	133	3,4
Łęg	75	1,9
Michalinowo	69	1,8
Pepłowo	203	5,3
Pogorzel	80	2,1
Turowo	31	0,8
Uniszki-Cegielnia	123	3,2
Uniszki Gumowskie	142	3,7
Uniszki Zawadzkie	553	14,3
Wąsosze	60	1,6
Wieczfnia-Kolonia	172	4,5
Wieczfnia Kościelna	300	7,8
Windyki	446	11,6
Zakrzewo Wielkie	81	2,1
Załęże	94	2,4

Material źródłowy: Dane Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna/Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022.

Gęstość zaludnienia gminy Wieczfnia Kościelna wynosi 30,8 os/km² i jest²⁰:

- niższa niż średnia dla powiatu mławskiego (58,8 os/km²),
- wyraźnie niższa niż średnia dla województwa mazowieckiego (155 os/km²),
- wyraźnie niższa niż średnia dla Polski (120,8 os/km²).

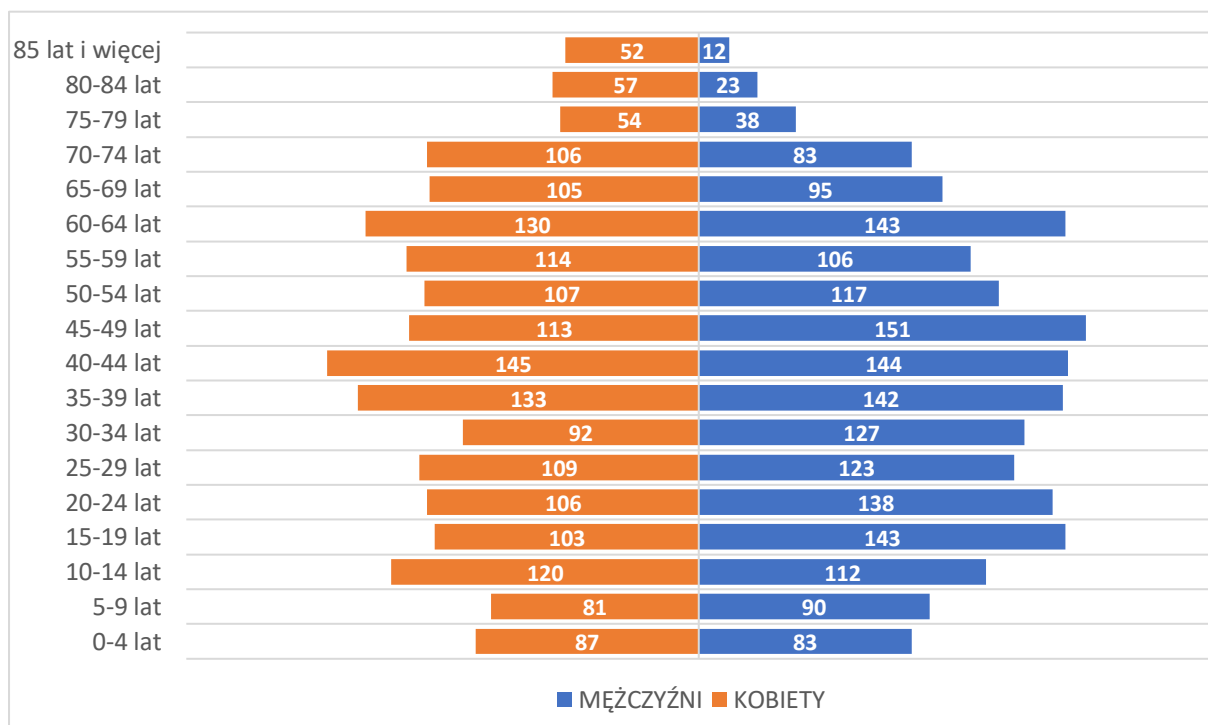

Ryc. 12 Gęstość zaludnienia Gminy na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

3.1.2. STRUKTURA PŁCI

W strukturę płci gminy Wieczfnia Kościelna odznacza się niewielką przewagą mężczyzn, których liczba wynosi 1 870, w stosunku do 1 814 kobiet²¹. Współczynnik feminizacji (tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) wynosi zatem 97, co jest wartością niższą od średniej dla powiatu mławskiego (104), województwa mazowieckiego (109) i kraju (107).²²

Ryc. 13 Piramida wieku i płci w gminie Wieczfnia Kościelna

Materiał źródłowy: Dane GUS - stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2022 r.

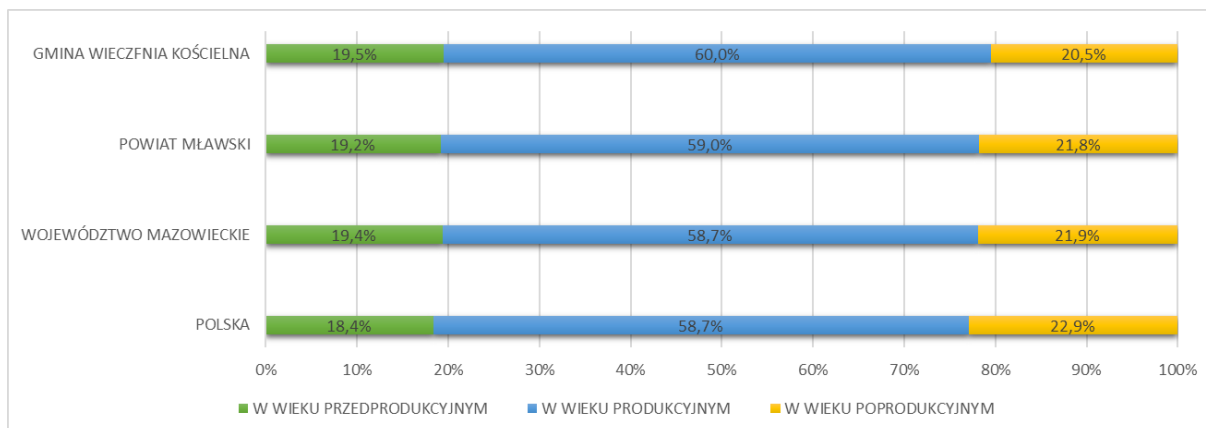
²⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: gęstość zaludnienia, stan na 31.12.2022 r.

²¹ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność wg grup wieku i płci, stan na 31.12.2022 r.

²² Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: współczynnik feminizacji, stan na 31.12.2022 r.

3.1.3. STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI

W podziale na ekonomiczne grupy wieku, w gminie Wieczfnia dominuje ludność w wieku produkcyjnym, która stanowi 60,0% ogółu mieszkańców. Drugą grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym, obejmująca 20,5%. Najmniej liczną grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym, której udział wynosi 19,5%. W porównaniu ze wskaźnikami dla Polski, województwa i powiatu, Gmina odznacza się najwyższym odsetkiem ludności w wieku produkcyjnym i jednocześnie najniższym w wieku poprodukcyjnym.²³

Ryc. 14 Udział ekonomicznych grup wieku w Gminie na tle powiatu, województwa i kraju

Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2022

3.2. PROCESY DEMOGRAFICZNE

3.2.1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wskaźnik przyrostu naturalnego osiągał głównie ujemne wartości i wahał się od 10 os. w 2016 r. do -25 os. w 2020 r. Średni przyrost naturalny na przestrzeni analizowanych lat wyniósł -9,2 os/rok, a zatem w analizowanym okresie liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń.

Należy nadmienić, iż w 2020 roku wskaźnik ten wyraźnie spadł – zmarło o 25 osób więcej niż się urodziło, co było spowodowane znaczącą liczbą zgonów i jednocześnie niską liczbą żywych urodzeń. Z pewnym prawdopodobieństwem można uznać, że był to efekt pandemii COVID-19, a co za tym idzie dane za ostatnie badane lata nie są reprezentatywne.

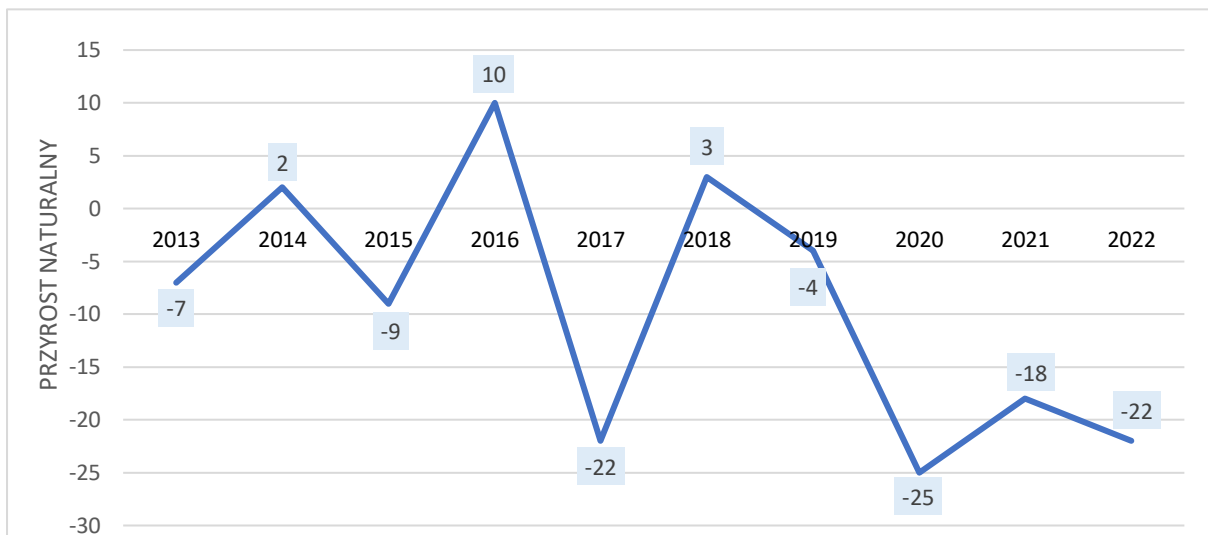
Tab. 6 Ruch naturalny ludności w Gminie w latach 2013-2022

RUCH NATURALNY WEDŁUG PŁCI											
ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2013-2022
URODZENIA ŻYWE [os.]											
Ogółem	41	44	38	51	40	52	42	30	31	27	40,0
Mężczyźni	19	18	27	23	24	21	21	20	16	13	20,2
Kobiety	22	26	11	28	16	31	21	10	15	14	19,4
ZGONY OGÓŁEM [os.]											
Ogółem	48	42	47	41	62	49	46	55	49	49	48,8
Mężczyźni	27	27	24	24	33	25	28	26	33	28	27,5

²³ Materiał źródłowy: Dane GUS – stan ludności: ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci, stan na 31.12.2022 r.

Kobiety	21	15	23	17	29	24	18	29	16	21	21,3
PRZYROST NATURALNY [os.]											
Ogółem	-7	2	-9	10	-22	3	-4	-25	-18	-22	-9,2
Mężczyźni	-8	-9	3	-1	-9	-4	-7	-6	-17	-15	-7,3
Kobiety	1	11	-12	11	-13	7	3	-19	-1	-7	-1,9

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Ryc. 15 Przyrost naturalny w Gminie w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

3.2.2. MIGRACJE

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się głównie ujemne saldo migracji. Jedynie w 2013 r., saldo migracji było dodatnie, kiedy to w Gminie zameldowały się o 3 osoby więcej niż wymeldowały. Najmniej korzystnie sytuacja kształtowała się natomiast w roku 2019, wówczas wskaźnik ten wyniósł -45 os.

Średnie saldo migracji w analizowanych latach wyniosło -18,4 os./rok²⁴, natomiast łącznie w analizowanych latach 2013-2022²⁵ dokonano 381 zameldowań i 565 wymeldowań, a zatem saldo migracji wyniosło łącznie -184 os.

Tab. 7 Migracje w Gminie w latach 2013-2022

MIGRACJE WEDŁUG KIERUNKÓW											
ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2013-2022
ZAMELDOWANIA											
Ogółem	61	45	bd*	43	41	46	31	23	48	43	42,3
Z miast	24	27	23	24	24	24	16	7	24	27	22,0
Ze wsi	37	18	13	19	17	22	15	16	23	14	19,4
WYMELDOWANIA											
Ogółem	58	63	bd*	64	59	59	76	48	83	55	56,5
Do miast	45	49	40	43	40	33	55	28	67	41	44,1
Na wieś	12	14	12	20	17	25	21	20	16	14	17,1
Za granicę	1	0	bd*	1	2	-	-	-	-	-	0,4

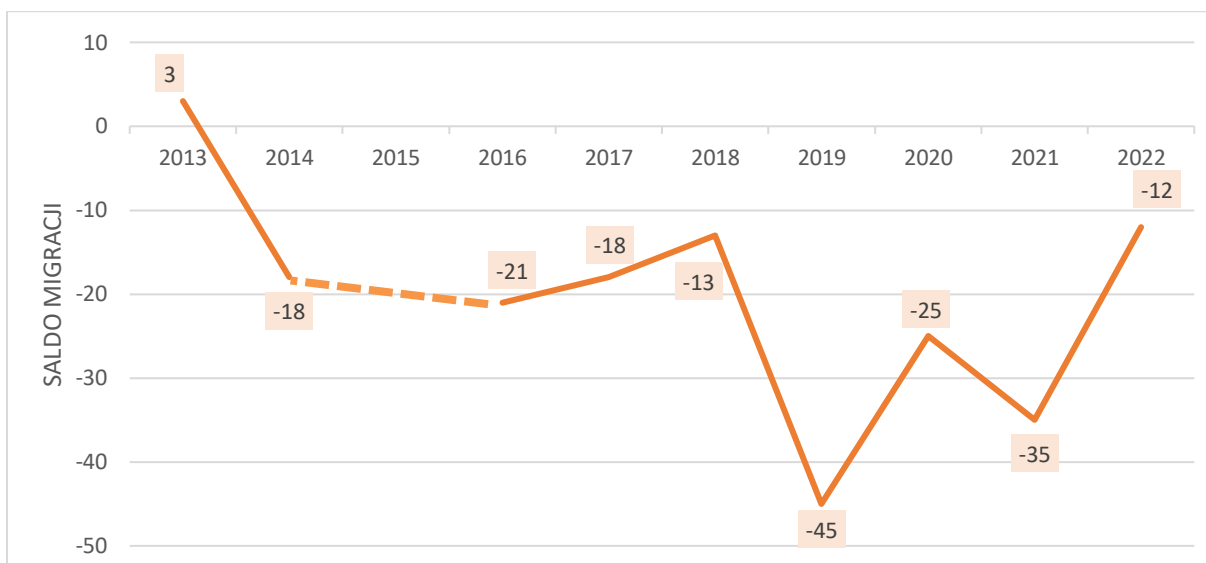
²⁴ Materiał źródłowy: Dane GUS – migracje wewnętrzne i zagraniczne: migracje na pobyt stały gminne wg płci migrantów i kierunku (miasto, wieś), stan na 31.12.2022 r.

²⁵ Bez 2015 roku – brak danych.

SALDO MIGRACJI											
Ogółem	3	-18	bd*	-21	-18	-13	-45	-25	-35	-12	-18,4

*bd – brak danych, zgodnie z informacją GUS: wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe (w tym ze względu na wysoki błąd losowy próby w badaniach reprezentacyjnych, np. BAEL albo brak informacji porównywalnych).

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Ryc. 16 Saldo migracji w Gminie w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Szansą zahamowania ujemnego salda migracji może być podjęcie działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności gminy Wieczfnia Kościelna jako miejsca do zamieszkania poprzez m.in. polepszenie warunków życia i promocję Gminy jako miejsca atrakcyjnego osiedleńczo, a także stymulowanie rozwoju lokalnego rynku pracy.

3.2.3. RUCH RZECZYWISTY LUDNOŚCI

Przyrost rzeczywisty to zestawienie przyrost naturalnego z saldem migracji, za pomocą którego można zobrazować rzeczywiste zmiany liczby ludności na terenie badanej jednostki. Z analizy współczynnika przyrostu rzeczywistego gminy Wieczfnia Kościelna i gmin sąsiednich, dokonanej dla okresu dziesięcioletniego (zestawienie roku 2013 z rokiem 2022) wynika, że we wszystkich analizowanych jednostkach terytorialnych zmalała liczba mieszkańców.

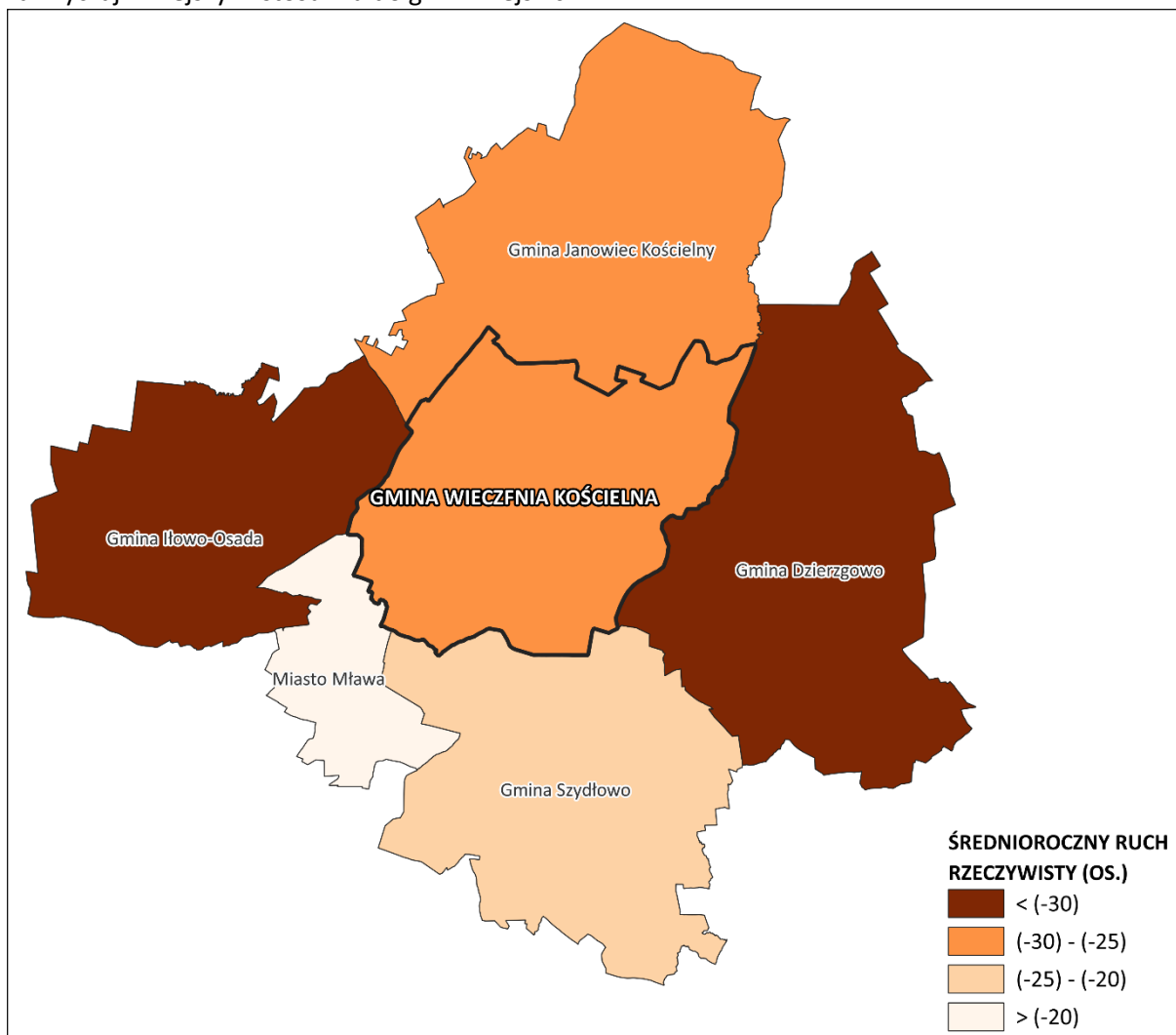
Tab. 8 Wskaźnik przyrostu rzeczywistego w gminie Wieczfnia Kościelna oraz gminach sąsiednich w latach 2013-2022

PRZYROST RZECZYWISTY											
ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	ŚREDNIOROCZNIE W LATACH 2013-2022
DZIERZGOWO	-33	-51	-5	-4	-73	-37	-49	-11	-69	-57	-39
IŁOWO-OSADA	-39	-13	11	-21	3	-67	-67	-46	-65	-61	-37
JANOWIEC KOŚCIELNY	-42	-20	-7	-38	-44	-17	-17	-12	-48	-8	-25
MŁAWA (MIASTO)	-100	12	-4	147	46	0	-4	-138	-88	-54	-18
SZYDŁOWO	-47	-11	-6	-30	-3	-26	-44	-29	-30	-17	-24
WIECZFNIA KOŚCIELNA	-4	-16	-9	-11	-40	-10	-49	-50	-53	-34	-28

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Ubytek ludności w gminie Wieczfnia Kościelna w analizowanych latach średnio wyniósł -28 os., co w porównaniu do gmin ościennych było trzecim najmniej korzystnym wynikiem. Niższy wskaźnik zanotowano jedynie w gminie Dzierzgowo (-39 os.) oraz na terenie gminy Łowo-Osada (-37 os.).

Relatywnie najkorzystniej sytuacja kształtowała się w mieście Mława, w której ubywało średnio 18 osób rocznie. Jednocześnie podkreśla się, iż na terenie ośrodków miejskich ubytek ludności jest zazwyczaj mniejszy w stosunku do gmin wiejskich.

Ryc. 17 Ruch rzeczywisty w gminie Wieczfnia Kościelna i w gminach sąsiednich w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

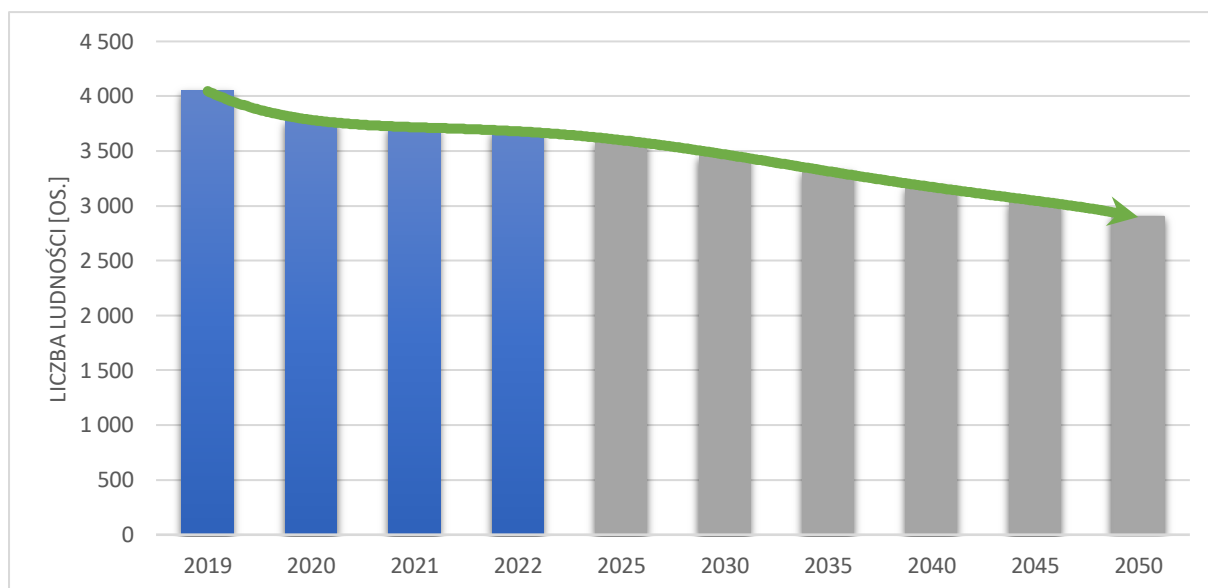
3.3. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Zaistniałe w Polsce i Unii Europejskiej procesy ludnościowe określane są mianem „drugiego przejścia demograficznego” i charakteryzują się m.in. spadkiem liczby urodzeń i zgonów, przesuwaniem średniego wieku rodzenia i tworzenia związków, wzrostem liczby rozwodów oraz niską płodnością²⁶. Wyzwaniem strategicznym kraju i UE jest stworzenie warunków, które sprzyjać będą zahamowaniu procesów depopulacji.

²⁶ Materiał źródłowy: Prognoza ludności na lata 2014-2050, 2014, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.

Prognoza demograficzna – wariant dalszego spadku zaludnienia

Na podstawie zmian demograficznych zachodzących w gminie Wieczfnia Kościelna na przestrzeni ostatnich lat, zaobserwowano spadek liczby ludności średnio o ok. 28 os./rok. Zakładając dalszy rozwój obecnej sytuacji, liczba ludności w 2050 r. będzie wynosić ok. 2,9 tys. osób.

Ryc. 18 Prognoza demograficzna Gminy w perspektywie do 2050 roku – wariant dalszego spadku zaludnienia

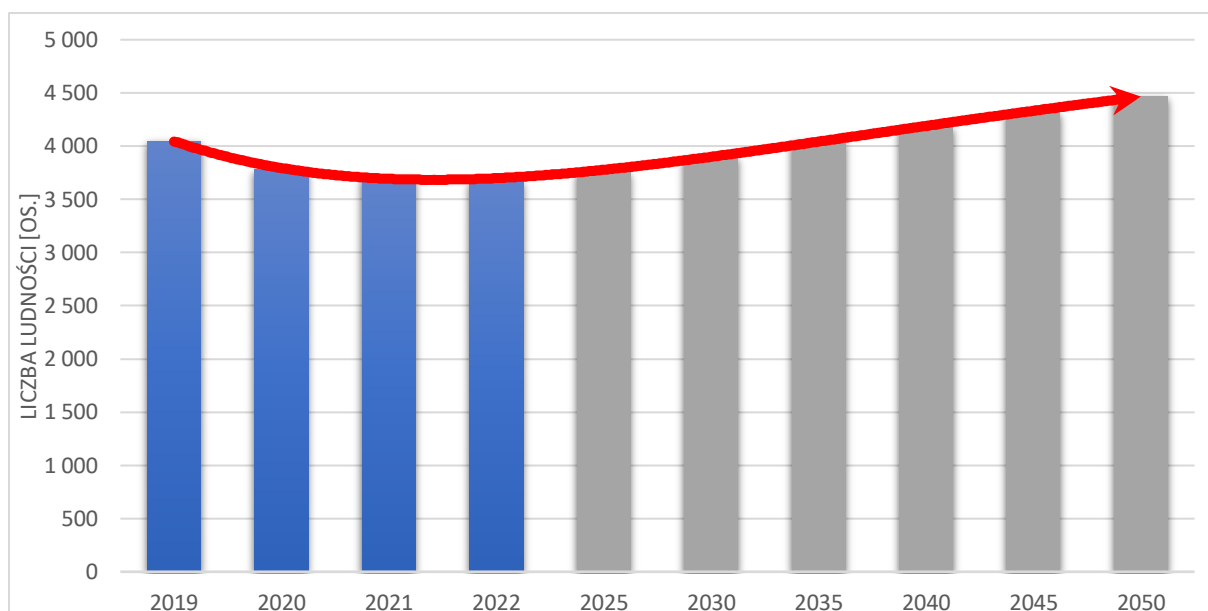
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognoza demograficzna – wariant wzrostu zaludnienia

Na terenie Gminy możliwe jest jednakowoż zaistnienie optymistycznego wariantu demograficznego, tj. wzrostu liczby ludności. Zjawisko mogłoby zaistnieć w wyniku skumulowania następujących czynników, np.:

- zakładanie rodzin przez roczniki „bumu” demograficznego lat 80-tych i początku lat 90-tych (polityka prorodzinna rządu i samorządu);
- wzrost zamożności Gminy i społeczeństwa;
- wydłużanie średniej długości życia;
- zainteresowanie osadnictwem na terenach wiejskich, w oddaleniu od dużych aglomeracji;
- liczne inwestycje w gminną infrastrukturę techniczną, komunikacyjną, społeczną i rekreacyjną;
- ruchy migracyjne ludności (również zagranicznej);
- napływ ludności z Ukrainy (na skutek agresji Federacji Rosyjskiej).

Biorąc pod uwagę powyższe, można założyć szacunkowo że liczba mieszkańców w Gminie będzie wzrastać np. o ok. 28 osób średniorocznie w perspektywie do 2050 r., co w całym okresie przełoży się na wzrost liczby ludności o ok. 21%, czyli ok. 4,4-4,5 tys. osób.

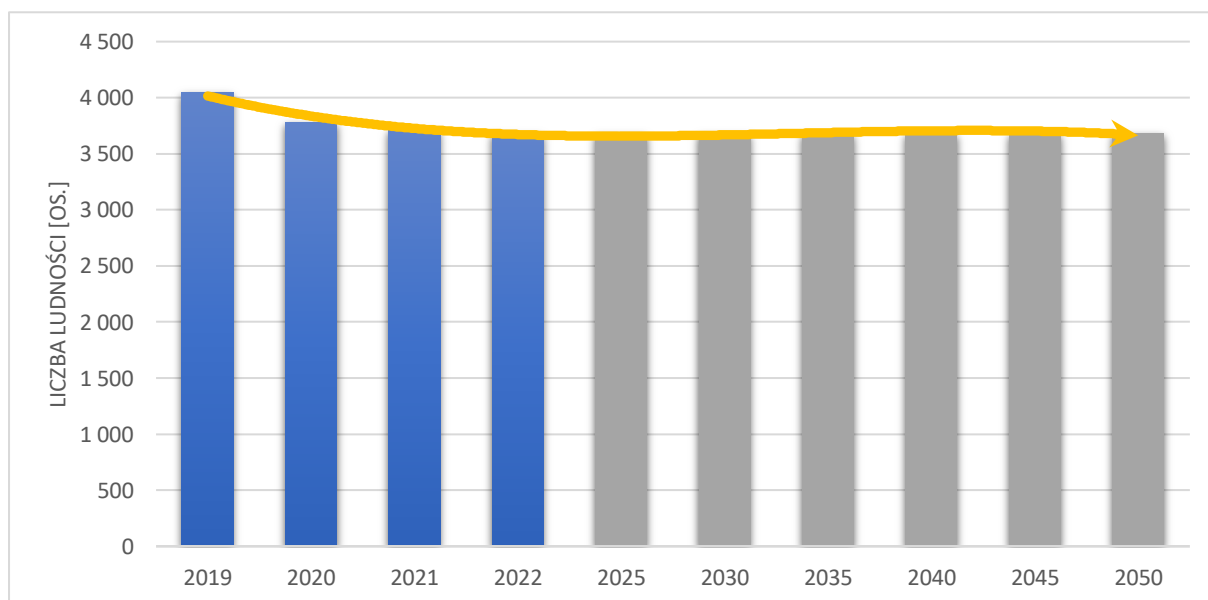

Ryc. 19 Prognoza demograficzna Gminy w perspektywie do 2050 roku – wariant wzrostu zaludnienia

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognoza demograficzna – wariant utrzymania stanu zaludnienia

W perspektywie wieloletniej możliwy jest również wariant, gdzie liczba ludności utrzyma się na zbliżonym poziomie do obecnego. Warunkiem jego wystąpienia byłoby osiągnięcie zbliżonych wartości przyrostu naturalnego i salda migracji lub zaistnienie efektu równoważenia jednego z procesów demograficznych, tym drugim (np. ubytek liczby ludności wskutek emigracji, niwelowany poprzez zbliżoną wartość przyrostu naturalnego). Wówczas liczba mieszkańców utrzymałaby się na poziomie ok. 3,6 – 3,7 tys. osób.

Ryc. 20 Prognoza demograficzna Gminy w perspektywie do 2050 roku – wariant utrzymania się sytuacji demograficznej

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognoza demograficzna – podsumowanie

Przewidywanie zmian w liczbie ludności zawsze obarczone jest dużą niepewnością i zależne jest od postępujących procesów globalizacyjnych oraz stale zmieniających się postaw światopoglądowych ludności. Szacowanie zaludnienia nabiera szczególnej trudności w kontekście wydarzeń w naszej części Europy (konfliktu militarnego na Ukrainie). Sytuacja z jaką mamy do czynienia od lutego 2022 r.

pokazuje, jak dynamiczne mogą być zmiany zachodzące w Polsce i na świecie, w tym zmiany demograficzne.

W związku z powyższymi, celem strategicznego rozwoju gminy Wieczfnia Kościelna powinno być przede wszystkim zapewnienie warunków w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym do podnoszenia atrakcyjności Gminy jako miejsca do życia i prowadzenia aktywności gospodarczej, co powinno przełożyć się na sukcesywny wzrost liczby ludności.

3.4. WNIOSKI

- ! Stosunkowo korzystna struktura demograficzna. Najwyższy udział ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu, województwa i kraju.
- ! Przeważnie ujemny przyrost naturalny.
- ! Przeważnie ujemne saldo migracji.
- ! Stały, sukcesywny spadek liczby ludności.
- ! Wyższe tempo ubytku ludności w stosunku do większości gmin ościennych.

4 ROLNICTWO, GOSPODARKA I RYNEK PRACY

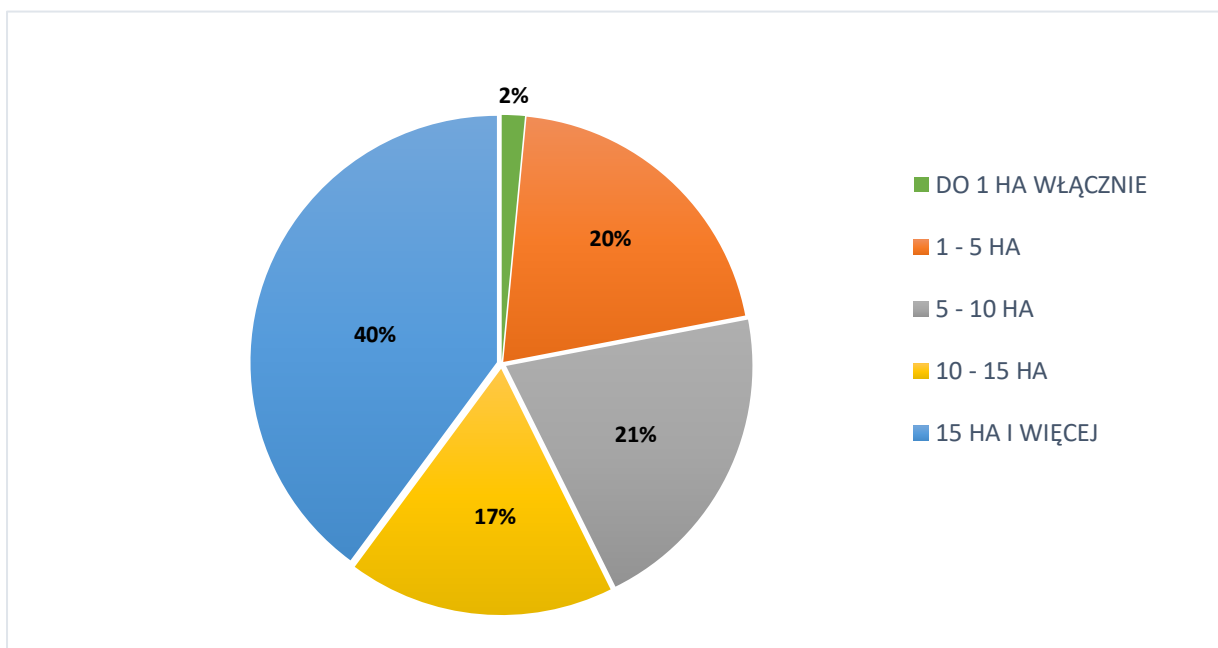
4.1. ROLNICTWO

Rolnictwo stanowi jedno z głównych aktywności i źródeł utrzymania lokalnej społeczności. Przestrzenie rolnicze przeważają w strukturze użytkowania terenu gminy Wieczfnia Kościelna, stanowiąc ok. 78 % jej całkowitej powierzchni tj. ok. 9,4 tys. ha, z czego: grunty orne obejmują ok. 6,0 tys. ha, łąki trwałe ok. 1,7 tys. ha, natomiast pastwiska trwałe ok. 1,4 tys. ha²⁷.

Głównym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna poprzez uprawy zbożowe, determinowane warunkami środowiska naturalnego oraz strukturą użytkowania gruntów (przeważający udział gruntów ornych). W produkcji zwierzęcej przeważa natomiast hodowla bydła i drobiu. Rolniczą przestrzeń produkcyjną tworzą przede wszystkim gleby oznaczające się słabymi oraz najslabszymi wartościami dla produkcji rolniczej.

Na podstawie danych PSR 2020 w gminie Wieczfnia Kościelna znajdują się 464 gospodarstwa rolne, z czego 461 jest gospodarstwami indywidualnymi, a ich ogólna powierzchnia wynosi ok. 1,9 tys. ha. W gospodarstwach rolnych pracuje 940 osób, w tym 703 mężczyzn i 237 kobiet. Ponadto na terenie Gminy 406 gospodarstw prowadzi sprzedaż własnych produktów rolnych (ok. 88%).

W strukturze gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych dominujący udział mają gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej. Relatywnie duży odsetek gospodarstw ma powierzchnię w przedziale 1-5 ha oraz 5-10 ha, natomiast znikoma jest liczba gospodarstw o powierzchni do 1 ha.²⁸

Ryc. 21 Udział gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Na przestrzeni lat 2010-2020 nie zaobserwowano spadku znaczenia rolnictwa jako wiodącego sektora gospodarki na terenie gminy Wieczfnia Kościelna. Wprost przeciwnie, zanotowano wzrost jego znaczenia w niektórych obszarach. Co prawda liczba gospodarstw rolnych w ciągu analizowanych lat spadła o 68 sztuk, natomiast wzrosła jednocześnie powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych o ok. 12 882 ha (ok. 129 %). W związku z powyższym zaobserwowano

²⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS, powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, stan na 31.12.2015 r.

²⁸ Materiał źródłowy: Powszechny Spis Rolny 2020 – dane wg siedziby gospodarstwa.

bardzo wyraźny wzrost średniej wielkości gospodarstwa rolnego oraz powierzchni zasiewu upraw. Różnice zauważalne są również w pogłowie zwierząt gospodarczych oraz zasiewu upraw.

Szczegółowe wartości dotyczące gospodarki rolnej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 9 Gospodarka rolna na terenie Gminy - porównanie 2020 r. z 2010 r.

WARTOŚĆ		MIARA	2010	2020
GOSPODARSTWA ROLNE		szt.	532	464
GOSPODARSTWA DOMOWE	Z DOCHODEM Z DZIAŁNOŚCI ROLNICZEJ	szt.	514	461
	Z DOCHODEM Z POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	szt.	100	46
POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH		ha	10 005,32	22 887,54
GOSPODARSTWA ROLNE WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH	DO 1 HA WŁĄCZNIE	szt.	34	7
	1 - 5 HA	szt.	112	95
	5 - 10 HA	szt.	99	96
	10 - 15 HA	szt.	102	81
	15 HA I WIĘCEJ	szt.	185	185
POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH	BYDŁO OGÓŁEM	szt.	7 125	8 145
	DRÓB OGÓŁEM	szt.	363 376	271 052
POWIERZCHNIA ZASIEWÓW UPRAW		ha	4 995,46	15 120,46
GOSPODARSTWA STOSUJĄCE NAWOŻENIE		szt.	464	378
CIĄGNIKI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH		szt.	617	648
ŚREDNIA WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA ROLNEGO	GRUNTY OGÓŁEM	ha	18,81	49,33
	UŻYTKI ROLNE OGÓŁEM	ha	16,22	46,72

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, 2010 – dane wg siedziby gospodarstwa.

Należy nadmienić, iż na terenie gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonuje dobrze rozwinięty sektor produkcji drobiarskiej, gdzie znajdują się liczne fermy drobiu, w tym zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej w miejscowości Kuklin. Fermi te wywierają duży wpływ na kształtowanie lokalnej gospodarki.

4.2. PODMIOTY GOSPODARCZE

4.2.1. LICZEBNOŚĆ

Za podmiot gospodarczy uznaje się podmiot prowadzący działalność gospodarczą opartą na tzw. wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, czyli zgłoszeniu rodzaju prowadzonej działalności, miejsca jej prowadzenia i danych osoby prowadzącej w urzędzie gminy. Może nim być osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, utworzona zgodnie z przepisami prawa, jeżeli jej przedmiot działania obejmuje prowadzenie działalności gospodarczej.

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia liczba podmiotów gospodarczych w gminie Wieczfnia Kościelna wykazywała ogólną tendencję wzrostową. W 2013 r. funkcjonowało 196 podmiotów, w 2018 r. ich liczba wzrosła do 239, natomiast w 2022 r. osiągnęła poziom 274. Wyraźnie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (198 w 2022 r., tj. ok. 72% wszystkich podmiotów gospodarczych w Gminie).

Tab. 10 Podmioty gospodarcze zarejestrowane na terenie Gminy w latach 2013-2022

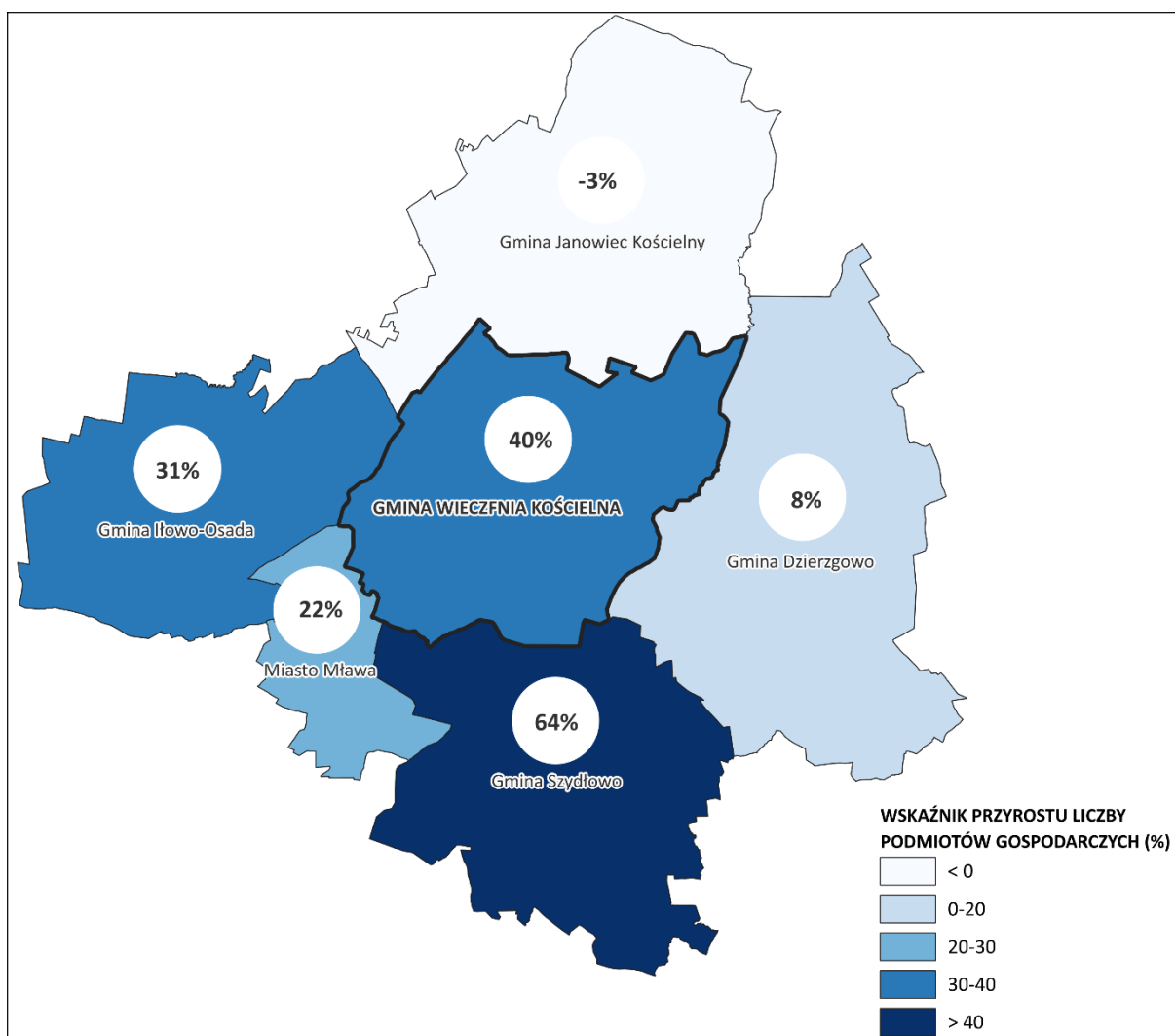
ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sektor publiczny	9	9	13	13	11	11	11	10	10	10
Sektor prywatny	187	200	210	207	218	222	241	243	251	258

w tym: osoby fiz. prowadzące dz. gosp.	146	156	165	162	171	172	187	189	194	198
Ogółem podmioty gospodarcze	196	209	225	222	234	239	257	258	266	274

Material źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Analizując wzrost liczby podmiotów gospodarczych w gminach sąsiednich (zestawienie roku 2013 z rokiem 2022) można zauważyć, że gmina Wieczfnia Kościelna odznaczała się dużym wzrostem poziomu przedsiębiorczości. Wyższe wartości zanotowano jedynie w gminie Szydłowo, natomiast zdecydowanie najmniej korzystnie sytuacja kształtowała się w gminie Janowiec Kościelny, gdzie w analizowanym okresie zanotowano nieznaczny spadek liczby podmiotów gospodarczych.

Należy przy tym mieć na względzie, że analizowane zjawisko dotyczy nie tyle samego poziomu przedsiębiorczości w gminach, co jego wzrostu na przestrzeni lat, którego wielkość jest wprost zależna od sytuacji wyjściowej roku bazowego).

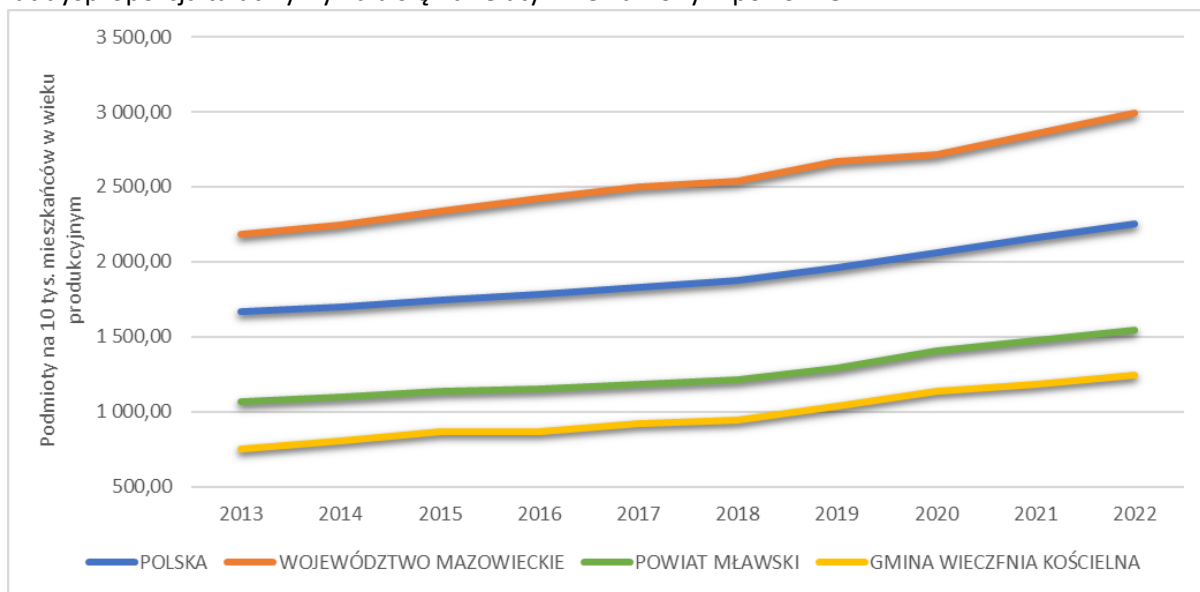
Ryc. 22 Procentowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Wieczfnia Kościelna i w gminach sąsiednich w latach 2013-2022

Material źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Bazując na wartościach wskaźnikowych (przeliczając liczbę podmiotów gospodarczych na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym), można dokonać analizy porównawczej z jednostkami administracyjnymi poszczególnych poziomów terytorialnych. Dane za 2022 r. wskazują, że na terenie gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonuje 1 240,4 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu 10 tys. os. w wiek. produkcyjnym, podczas gdy średnio w:

- kraju jest to 2 253,1 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym;
- województwie mazowieckim jest to 2 993,8 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym;
- powiecie mławskim jest to 1 541,9 podmiotów/10 tys. os. w wieku produkcyjnym.

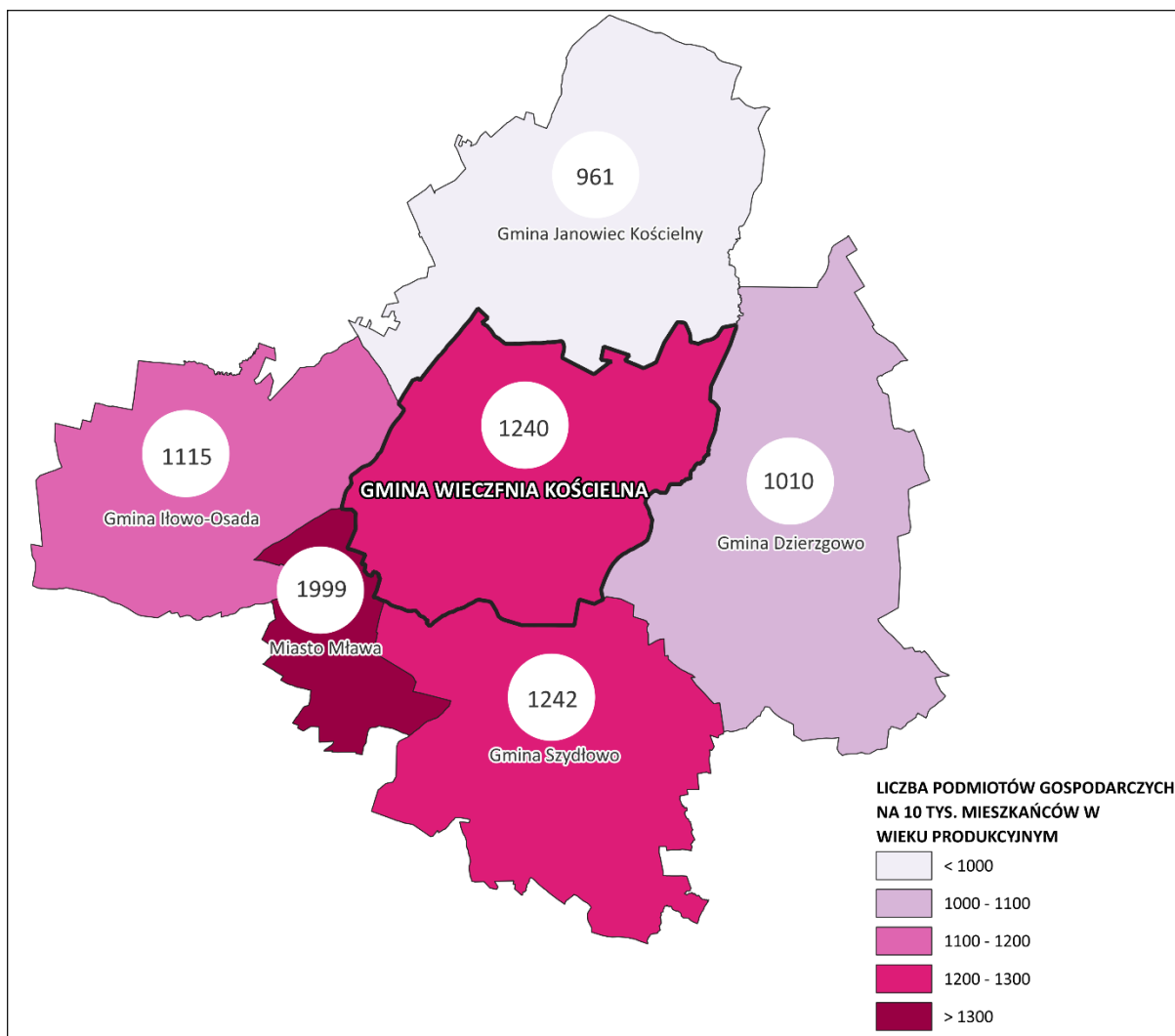
Należy zatem uznać, że poziom przedsiębiorczości w Gminie jest nieco niższy od średniej w powiecie, natomiast wyraźnie niższy od średniej krajowej i wojewódzkiej. Na przestrzeni ostatnich lat dysproporcja ta utrzymywała się na relatywnie zbliżonym poziomie:

Ryc. 23 Podmioty gospodarcze w przeliczeniu 10 tys. osób w wieku produkcyjnym w Gminie na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Analizując opisywany wskaźnik w odniesieniu do gmin ościennych (dane za 2022 r.), uwidacznia się poziom przedsiębiorczości w poszczególnych jednostkach.

Ryc. 24 Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. os. w wieku produkcyjnym w gminie Wieczfnia Kościelna i w gminach sąsiednich w 2022 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym na tle gmin ościennych wynika, iż gmina Wieczfnia Kościelna odznacza się jednym z najwyższych poziomów gospodarczych. W niniejszym zestawieniu ustępuje jedynie Mławie oraz gminie Szydłowo. W stosunku do Mławy należy nadmienić, iż z uwagi na miejską strukturę funkcjonalną, w/w wynik nie może zostać uznany za reprezentatywny.

4.2.2. WIELKOŚĆ

Pośród funkcjonujących 274 podmiotów gospodarczych, aż 259 stanowiły podmioty zatrudniające 0-9 os. Ponadto funkcjonuje tutaj 11 podmiotów zatrudniających 10-49 os., 2 podmioty zatrudniające 50-249 podmiotów oraz 2 podmioty zatrudniające więcej niż 250 osób.

W związku z powyższym na terenie Gminy dominują zakłady z rodzaju mikro- oraz małych przedsiębiorstw, natomiast udział średnich i dużych przedsiębiorstw jest znikomy.²⁹

²⁹ Mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniają do 9 pracowników, osiągają roczny obrót nieprzekraczający 2 milionów euro lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekroczyły równowartości tej kwoty;

- Małe przedsiębiorstwa – zatrudniają od 10 do 49 pracowników, a roczny obrót lub sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie przekraczają równowartości 10 milionów euro;

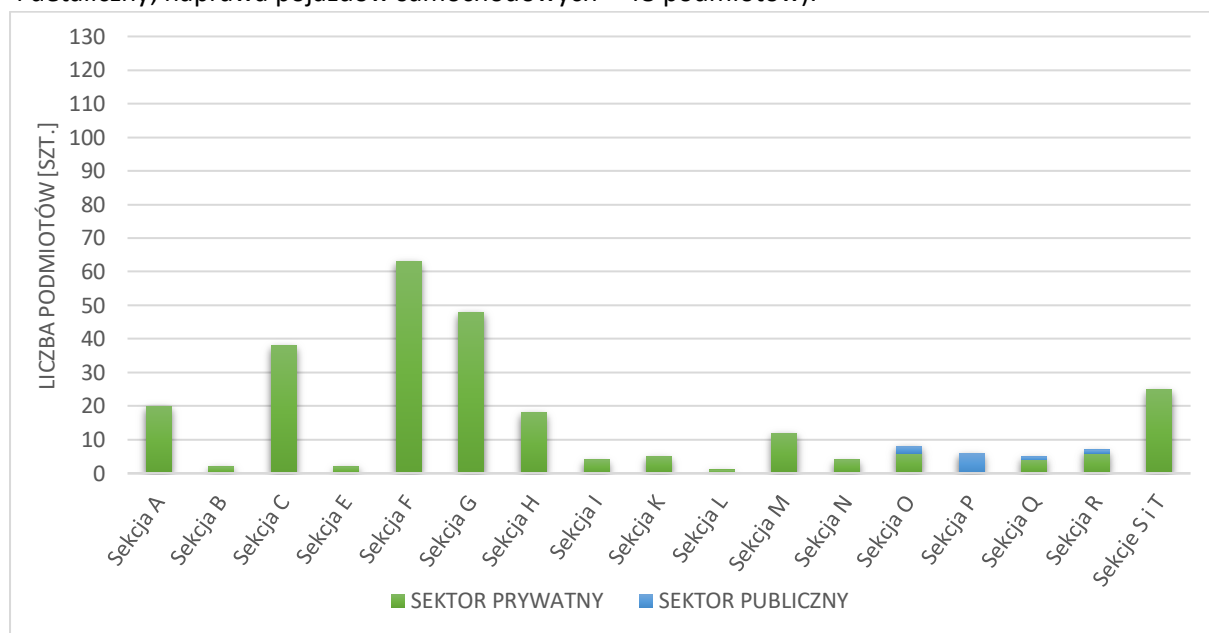
- Średnie przedsiębiorstwa – zatrudniają od 50 do 249 pracowników, natomiast roczne obroty nie przekraczają równowartości 50 milionów euro, sumy aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat obrotowych nie mogą przekroczyć równowartości 43 milionów euro;

- Duże przedsiębiorstwa – pozostałe przedsiębiorstwa, które przekraczają limity dla wyżej wymienionych firm.

4.2.3. RODZAJ

W sektorze publicznym zarejestrowanych jest łącznie 10 podmiotów gospodarczych, które dotyczą: sektora edukacji (6), administracji publicznej i obrony narodowej oraz obowiązkowych zabezpieczeń społecznych (2), działalności związanej z kulturą rozrywką i rekreacją (1) oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (1).

Sektor prywatny charakteryzuje się natomiast wysoką liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji F (budownictwo – 63 podmioty) oraz sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 48 podmiotów).

Ryc. 25 Podmioty gospodarcze wg sekcji działów PKD 2007 zarejestrowane na terenie Gminy w 2022 roku

Objaśnienia:

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie
- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
- Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- Sekcja F – Budownictwo
- Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
- Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- Sekcja P – Edukacja
- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
- Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

4.3. RYNEK PRACY

4.3.1. PRACUJĄCY

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna liczba pracujących wynosi 947 os., z czego większość stanowią mężczyźni – 572, wobec 375 kobiet. Obserwowana jest wyraźna tendencja wzrostowa pracujących ogółem, a także w podziale na płeć.

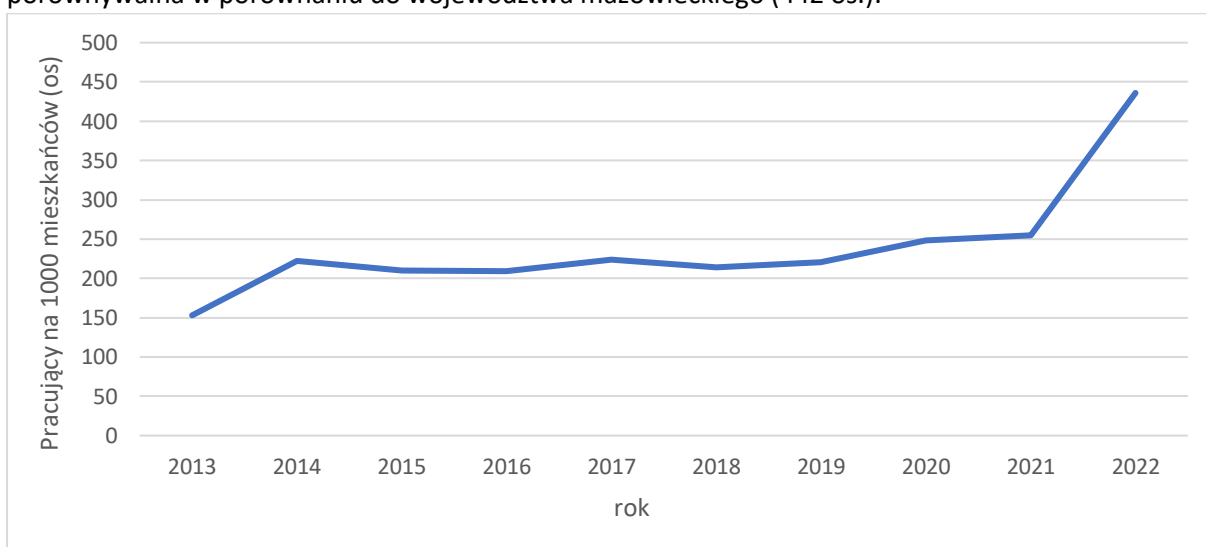
Tab. 11 Struktura osób pracujących na terenie Gminy w latach 2012-2021

PŁEĆ/ROK	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mężczyźni	490	382	512	495	509	579	560	566	565	572
Kobiety	274	263	417	382	362	340	320	330	374	375
Ogółem	764	645	929	877	871	919	880	896	939	947

Material źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r. (brak nowszych danych).

Wzrasta natomiast wskaźnik liczby osób pracujących przypadających na 1000 mieszkańców. W 2013 r. było to 153 os./1000 mieszk., podczas gdy w 2022 r. wartość ta wzrosła już do poziomu 436 os./1000 mieszk. Należy przy tym nadmienić, iż w 2022 r. w stosunku do 2021 r. nastąpił skokowy wzrost w/w wskaźnika aż o ok. 71%.

Średnia liczba osób pracujących przypadających na 1000 mieszkańców jest zatem nieznacznie wyższa w stosunku do średniej dla powiatu mławskiego (410 os.) i kraju (402 os.) i jednocześnie porównywalna w porównaniu do województwa mazowieckiego (442 os.).

Ryc. 26 Pracujący na 1000 mieszkańców w Gminie na tle powiatu, województwa i kraju w latach 2013-2022

Material źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

4.3.2. BEZROBOCIE

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy Wieczfnia Kościelna wynosi 3,7%, przy czym bezrobocie wśród mężczyzn wynosi 3,0%, a wśród kobiet 4,5%. W 2022 r. zarejestrowanych bezrobotnych było w sumie 81 os., z czego 38 os. stanowili mężczyźni, wobec 43 kobiet.

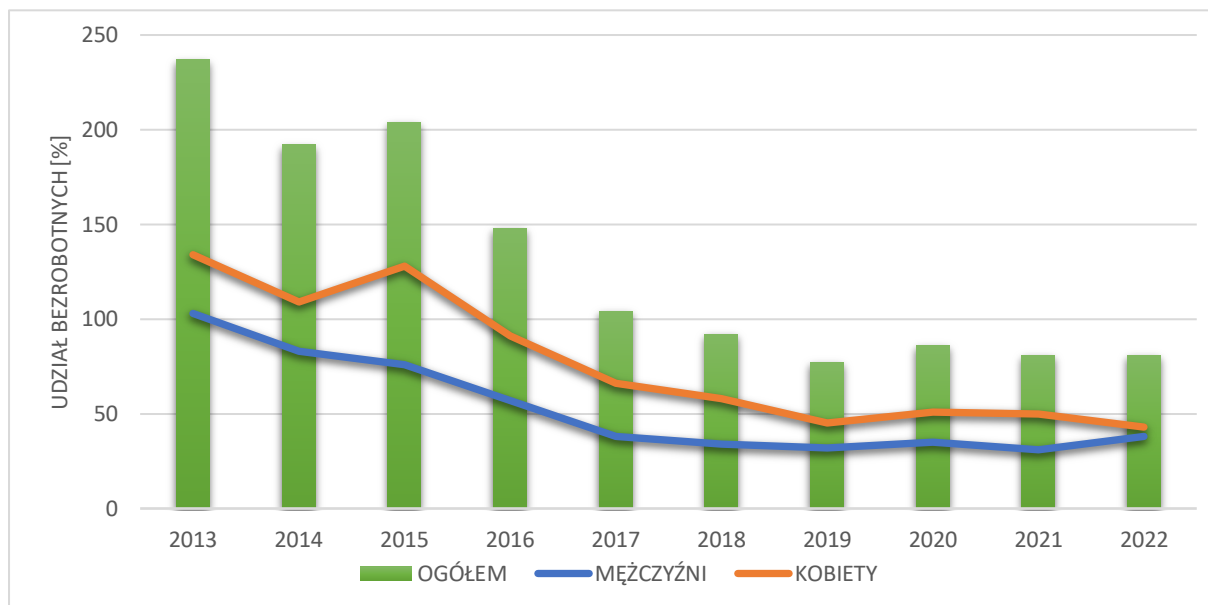
Tab. 12 Liczba bezrobotnych na terenie Gminy w latach 2013-2022

PŁEĆ/ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mężczyźni	103	83	76	57	38	34	32	35	31	38
Kobiety	134	109	128	91	66	58	45	51	50	43
Ogółem	237	192	204	148	104	92	77	86	81	81

Material źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się wyraźny spadek bezrobocia w gminie Wieczfnia Kościelna. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła w okresie 2013-2022 o 156 osób, czyli o ok. 66%. W strukturze zarejestrowanych bezrobotnych dominują kobiety, średnio 60%

w stosunku do 40% mężczyzn. Najwyższą liczbę bezrobotnych zarejestrowano w 2013 r. – 237 osób, zaś najniższą w 2019 r. – 77 osób³⁰.

Ryc. 27 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Do nieznacznego wzrostu wskaźnika bezrobocia w 2020 r. mogła przyczynić się pandemia COVID-19, która spowodowała załamanie gospodarcze i trudną sytuację na rynku. Sytuacja pandemiczna jaka wówczas miała miejsce była niezależna od działań wewnętrznych w Gminie.

4.4. TERENY INWESTYCYJNE

Gmina Wieczfnia Kościelna nie posiada kompleksowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

4.5. WNIOSKI

- ! Korzystne warunki rozwoju zwierzęcej gospodarki rolnej w części obszaru Gminy (w tym ukształtowana gałąź produkcji zwierzęcej).
- ! Stosunkowo wysoki w stosunku do gmin ościennych poziom przedsiębiorczości.
- ! W dalszym stopniu wyraźnie niższy od średniej w powiecie, województwie i kraju poziom przedsiębiorczości.
- ! Obecność średnich i dużych przedsiębiorstw.
- ! Malejący poziom bezrobocia, wzrost aktywności gospodarczej i wzrost zatrudnienia w ciągu ostatnich lat.
- ! Brak kompleksowej oferty inwestycyjnej dla przedsiębiorców.

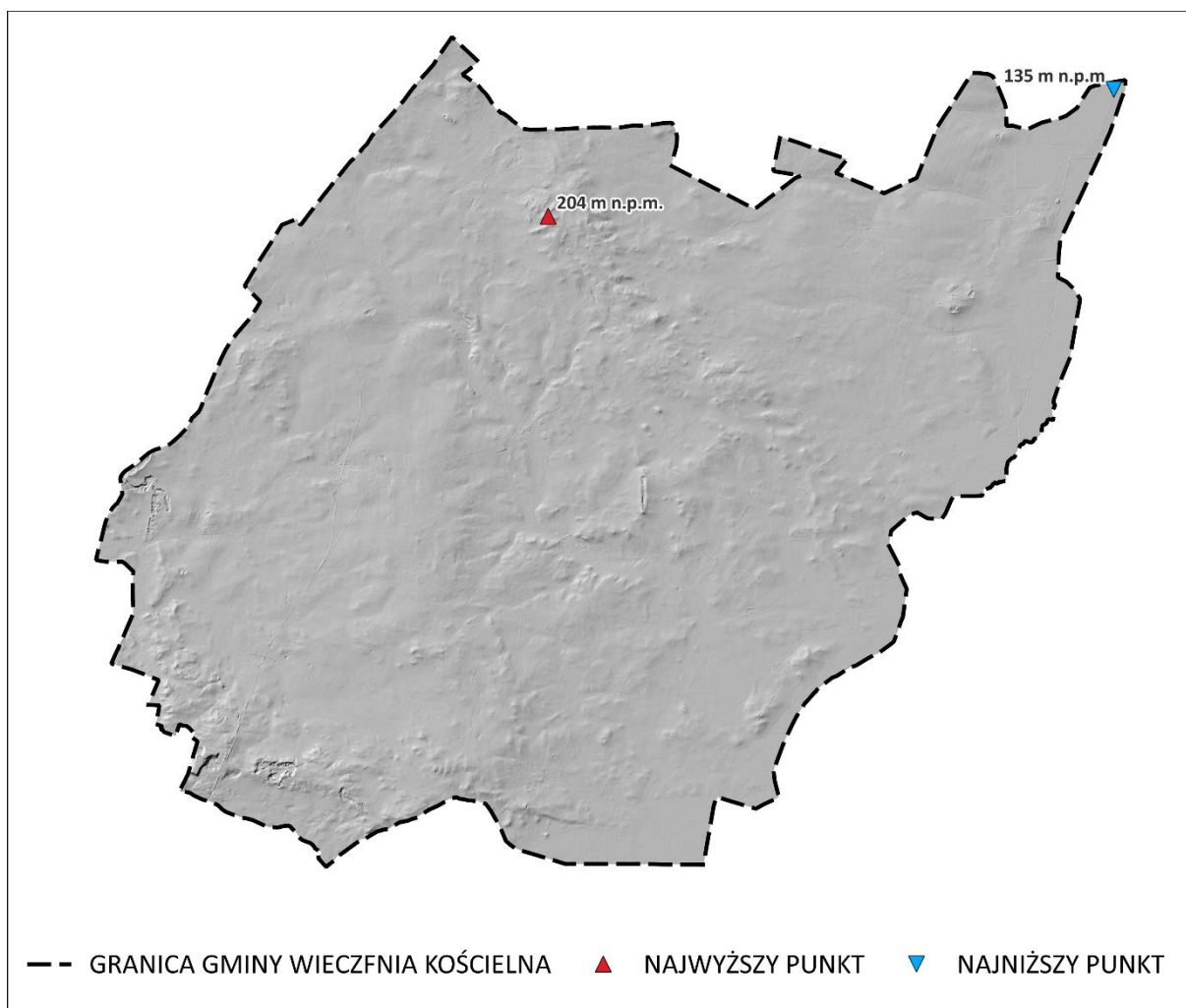
³⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS – rynek pracy: bezrobocie rejestrowane: bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach oraz udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci, stan na 31.12.2022 r.

5 ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

5.1. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

5.1.1. UKSZTAŁTOWANIE TERENU

Większość obszaru gminy Wieczfnia Kościelna stanowi wysoczyzna morenowa falista lub pagórkowata o wysokości bezwzględnej dochodzącej 140-180 m n.p.m. Pomiędzy dwoma wałami morenowymi przepływa z północnego zachodu na południowy wschód rzeka Wieczfnianka. Najwyżej położone są wzgórza w rejonie Turowa przekraczające wysokość 200 m n.p.m. Powierzchnię gminy urozmaicają liczne dolinki cieków, zagłębień i dolinki erozyjno – denudacyjne. Tereny najniższej położone i bardziej płaskie występują w części wschodniej, w rejonie doliny rzeki Orzyc o wysokości bezwzględnej – od 135 do 140 m n.p.m. Ukształtowanie powierzchni jest korzystne dla rozwoju funkcji rolniczej i osadniczej Gminy.

Ryc. 28 Ukształtowanie powierzchni terenu gminy Wieczfnia Kościelna

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie metody cieniowania; geoportal.

Rzeźba terenu w większości nie stwarza istotnych ograniczeń dla wdrażania procesów rozwojowych, a jednocześnie nie stanowi znaczącego potencjału prorozwojowego. Ograniczenia występują głównie na obszarach o większych spadkach terenowych oraz w rejonach predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych (opisane szerzej w rozdz. 9.3.4.).

5.1.2. LITOSFERA I GLEBY

Przypowierzchniowa budowa geologiczna jest efektem procesów rzeźbotwórczych zachodzących w okresie czwartorzędu, w epokach plejstocenu i holocenu. Osady plejstoceniowe związane są z okresem zlodowacenia środkowopolskiego i występującymi wówczas procesami glacialnymi (lodowcowymi) i fluwioglacialnymi (rzeczno-lodowcowymi)³¹. Osady holoceniowe związane są z procesami erozyjnymi i akumulacyjnymi zachodzącymi przede wszystkim w dolinach rzecznych i zagłębieniach terenowych.

W przypowierzchniowej budowie geologicznej gminy Wiecznia Kościelna wyróżniamy:

- piaski i żwiry sandrowe – przeważające, szczególnie w jej centralnej i zachodniej części (oddzielone wałem morenowym);
- gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe – występujące głównie w jej północno-wschodniej oraz południowo-zachodniej części;
- piaski, torfy, namuły, mułki oraz mady rzeczne w dolinach rzecznych i lokalnie w zagłębieniach.

Ze względu na dominujące piaszczyste podłoże, wykształciły się słabe gleby o mało korzystnych warunkach dla produkcji rolnej, z niewielkimi możliwościami poprawy wartości użytkowych. Pod względem klas bonitacyjnych, na terenie gminy Wiecznia Kościelna występują przeważnie gleby klasy V lub VI. Występują na całym obszarze Gminy, z przewagą w części zachodniej i środkowej, w pasie na wschód od doliny rzeki Wiecznianki. Do gleb najżyźniejszych należą czarne ziemie i pseudobielicowe, występujące w północno-wschodniej i środkowo-zachodniej, w rejonie Grzebska, Turowa, Kobiątk, Łęgu oraz Chmielowa Wielkiego. Na terenach użytków zielonych i w ich sąsiedztwie oraz w obniżeniach śródpolnych spotyka się gleby murszowe.

5.1.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Pod względem podziału hydrograficznego obszar gminy Wiecznia Kościelna położony jest na terenie dorzecza Wisły (I rzędu), w zlewni rzeki Narew (II rzędu). Jednostkami niższego rzędu są:

- Zlewnia Wkry (III rzędu);
 - Zlewnia Mławki (IV rzędu);
 - Zlewnia Łydyni (IV rzędu);
- Zlewnia Narwi od Pisy do zb. Dębe (III rzędu);
 - Zlewnia Orzyca (IV rzędu).

Najważniejszą rzeką Gminy jest Orzyc, będąca rzeką graniczną z gminą Dzierzgowo. Największym lewobrzeżnym jej dopływem jest rzeka Wiecznianka, której źródła znajdują się w północnej części Gminy w rejonie Bonisławia. Rzeka Wiecznianka przepływa przez obszar Gminy z północnego zachodu na południowy wschód i wpada do Orzyca w obrębie sołectwa Grzybowo–Kapuśnik.

Ponadto występują drobne ciekły w postaci dopływów i strug nizinnych (Mławka, Dąbrówka). Gmina pozbawiona jest jezior. Występują jedynie małych rozmiarów zbiorniki naturalne, zlokalizowane w zagłębieniach bezodpływowych (oczka) oraz niewielkie zbiorniki wodne na gruntach prywatnych (stawy, oczka). W granicach Gminy występuje system rowów i kanałów melioracyjnych, który znajduje się przede wszystkim w jej wschodniej części.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300) gmina Wiecznia Kościelna położona jest na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie i znajduje się w zasięgu jednolitych części wód:

³¹ Łądogłód zlodowacenia środkowopolskiego było ostatnim jakim wkraczał na teren gminy Wiecznia Kościelna – nie sięgało tu czoło lądolodu zlodowacenia północnopolskiego (bałtyckiego).

Tab. 13 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Gminy

NAZWA I KOD JCWP	STATUS	POWIERZCHNIA (km ²)	OCENA STANU OGÓLNEGO
Łydynia do Pławnicy (RW200010268659)	Naturalna	445,01	Zły
Orzyc do Tamki (RW2000102658139)	Naturalna	182,09	Brak danych
Mławka do Krupionki (RW200010268431)	Naturalna	158,14	Zły
Orzyc od Tamki do ujścia (RW200011265899)	Naturalna	525,16	Zły
Seracz (RW200015268449)	Naturalna	100,52	Zły
Dąbrówka (RW2000102658169)	Naturalna	33,34	Brak danych
KOD JCWPd	MONITORING	POWIERZCHNIA (km ²)	OCENA STANU
PLGW200050	Tak	6246,13	Dobry
PLGW200049	Tak	5353,97	Dobry

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl/>

W granicach administracyjnych gminy Wieczfnia Kościelna swój zasięg mają główne zbiorniki wód podziemnych:

- udokumentowany GZWP nr 214 „Zbiornik Działdowo” – zbiornik czwartorzędowy (Q), porowy, o powierzchni całkowitej 1919 km² oraz szacunkowych średnich zasobach dyspozycyjnych ok. 28,2 tys. m³/dobę,
- nieudokumentowany GZWP nr 215 „Subniecka Warszawska” – zbiornik trzeciorzędowy (Pg-Ng), porowy, o powierzchni całkowitej 51 000 km² oraz szacunkowych średnich zasobach dyspozycyjnych 250 tys. m³/dobę.

5.1.4. UDOKUMENTOWANE ZASOBY KOPALIN

W granicach gminy Wieczfnia Kościelna występuje kilkanaście udokumentowanych złóż kopalin (piasków oraz żwirów). Znajdują się one w pobliżu miejscowości Uniszki Cegielnia, Windyki, Uniszki Gumowskie, Peptowo oraz Grzybowo. Ponadto dla części złóż wyznaczone zostały tereny i obszary górnicze, dla których uzyskana została koncesja na wydobywanie.³²

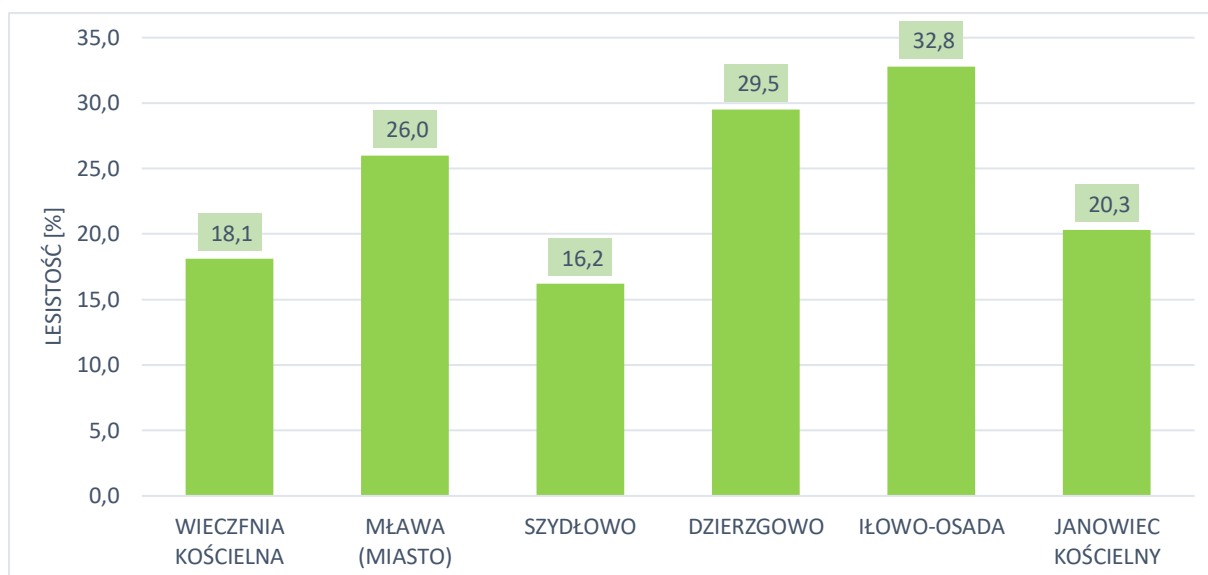
5.1.5. ZASOBY LEŚNE

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Wieczfnia wynosi 2 183,12 ha, z czego ok. 38,5% to grunty publiczne należące do nadleśnictwa Dwukoły, natomiast pozostałe z nich to grunty prywatne. Lesistość w Gminie (18,1%) jest nieznacznie niższa w stosunku do średniej dla powiatu (21,0%) i województwa mazowieckiego (23,4%), natomiast wyraźnie niższa niż średnia dla kraju (29,7%).³³

Na tle gmin sąsiednich lesistość natomiast przyjmuje następujące wartości:

³² Materiał źródłowy: Bilans Kopalin PIG, regionalny system ewidencji zasobów złóż „MIDAS”.

³³ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2022 rok.

Ryc. 29 Lesistość gminy Wieczfnia Kościelna na tle gmin sąsiednich

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Gmina Wieczfnia Kościelna w stosunku do gmin ościennych oznacza się drugim najniższym wskaźnikiem lesistości. Niższa wartość występuje jedynie w przypadku gminy Sztytłowo (16,2%), natomiast najwyższym poziomem lesistości oznacza się gmina Łowa Osada (32,8%).

Większe kompleksy leśne koncentrują się tutaj głównie w jej południowo-zachodniej i północnej części. Ponadto mniejsze enklawy leśne znajdują się w rozproszeniu na terytorium całej Gminy.

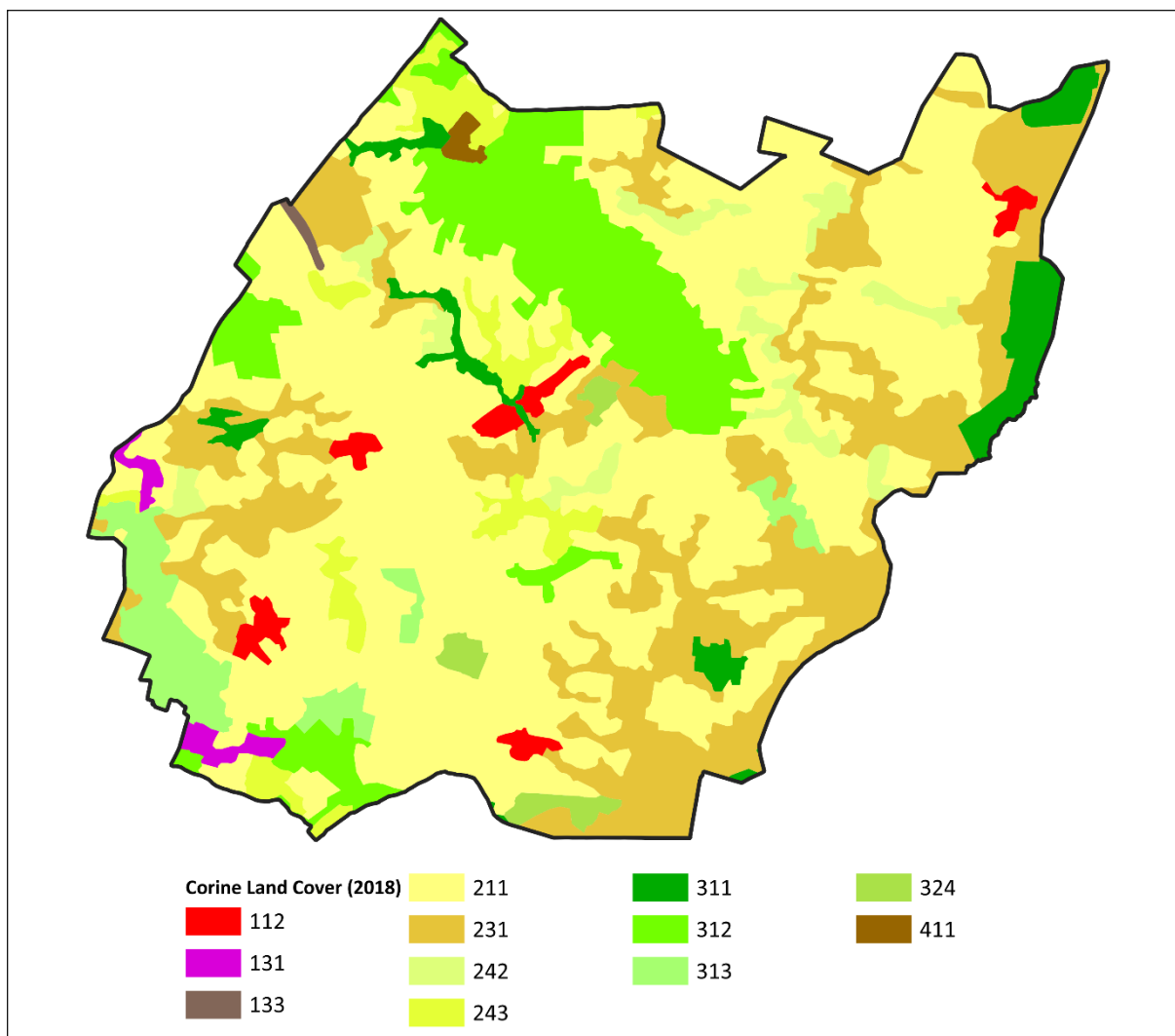
Jednocześnie zaznacza się, iż nie występują tutaj zbiorowiska leśne posiadające statut lasów szczególnie chronionych, w rozumieniu Ustawy z dnia 28 września o lasach.

5.2. ZASKLEPIENIE GRUNTÓW

Zasklepienie gruntów wiąże ze sobą szereg negatywnych konsekwencji zarówno przyrodniczych jak i społeczno-gospodarczych. Proces ten polega bowiem na sztucznym utwardzaniu wierzchniej warstwy litologicznej, co skutkować może m.in. degradacją naturalnego profilu glebowego oraz większą podatnością terenu na zjawisko suszy poprzez zwiększony spływ powierzchniowy³⁴.

Analizując strukturę pokrycia terenów gminy Wieczfnia Kościelna na podstawie Corine Land Cover (CLC2018) stwierdza się, iż zdecydowanie dominują przestrzenie rolnicze oraz w dalszej kolejności tereny leśne i zadrzewione wraz z roślinnością krzewiastą. Tereny antropogeniczne objęte zabudową miejską luźną obejmują niewielki udział w całkowitej powierzchni (ok. 1,5% pow. Gminy). Ponadto powierzchniowa warstwa litologiczna w przeważającej części Gminy zbudowana jest z utworów łatwo przepuszczalnych (piaski i żwiry oraz utwory organogeniczne). Tereny na których podłoże zostało sztucznie utwardzone obejmują niewielkie areły. W związku z powyższym stwierdza się niski stopień zasklepienia gruntów na terenie Gminy.

³⁴ Materiał źródłowy: Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.

Ryc. 30 Pokrycie terenu Gminy na podstawie Corine Land Cover (CLC2018)

Objaśnienia:

112 - Zabudowa miejska luźna

131 - Miejsca eksploatacji odkrywkowej

133 - Budowy

211 - Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających

231 - Łąki, pastwiska

242 - Złożone systemy upraw i działek

243 - Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej

311 - Lasy liściaste

312 - Lasy iglaste

313 - Lasy mieszane

324 - Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian

411 - Bagna śródlądowe

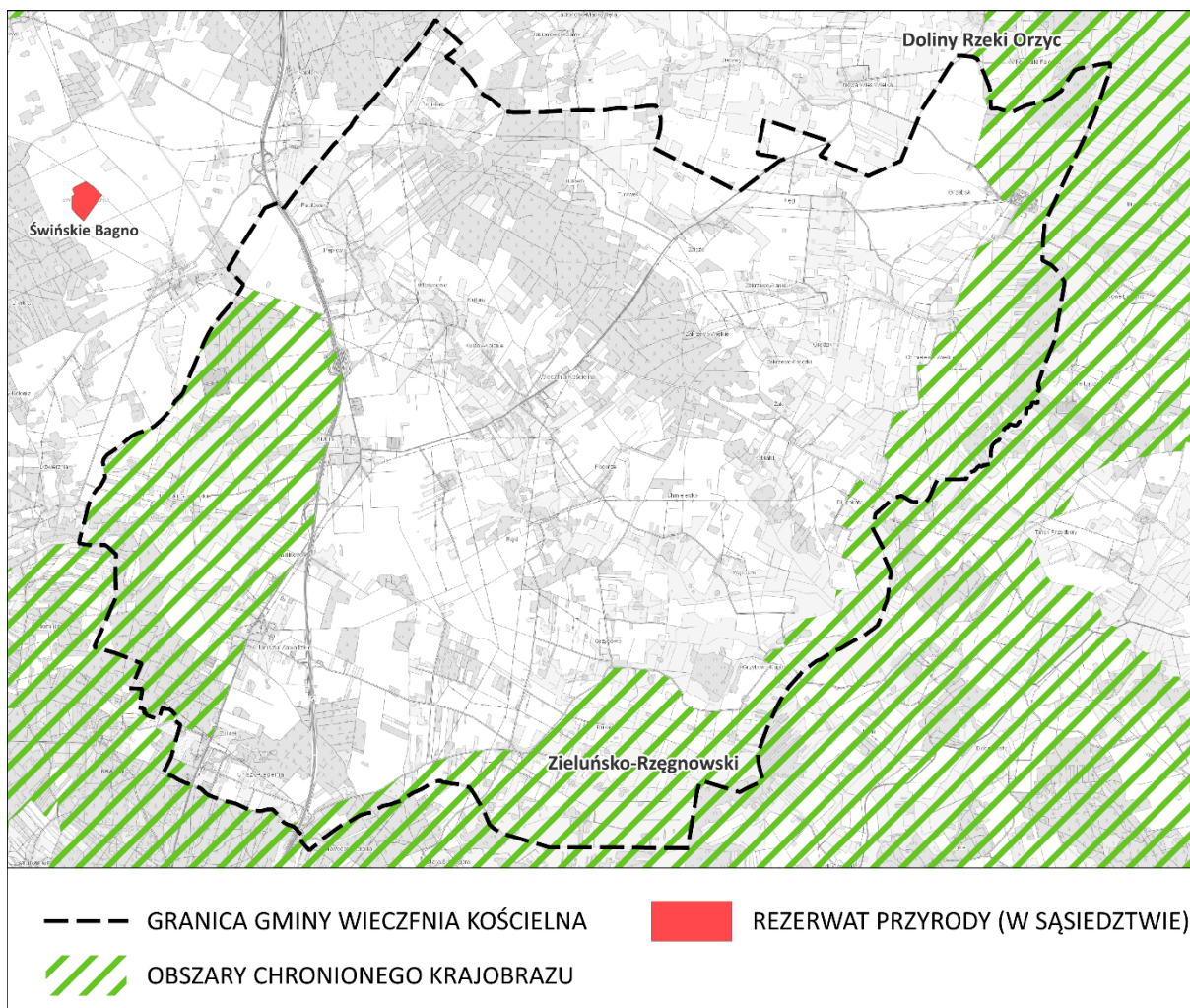
Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie CLC 2018 (www.clc.gios.gov.pl).

5.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

5.3.1. USTANOWIONE FORM OCHRONY PRZYRODY

Pośród form ochrony przyrody, rozróżnionych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w granicach gminy Wieczfnia Kościelna występują:

- Zieluńsko-Rzęgnowski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów – obligatoryjna dla terytorium całego kraju.

Ryc. 31 Formy ochrony przyrody w rejonie Gminy

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ).

Ponadto obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, obligatoryjna na terytorium całego kraju.

W odniesieniu do poszczególnych obszarów chronionych obowiązują stosowne akty prawne, z których wynikają m.in. zakazy, nakazy i ograniczenia w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu. Występowanie powierzchniowych lub obiektowych form ochrony przyrody niesie za sobą ograniczenia w możliwościach rozwoju zagospodarowania przestrzennego – gospodarowanie przestrzenią w obrębie form ochrony przyrody podporządkowane jest przede wszystkim celom przyrodniczym. W zależności od rodzaju formy ochrony przyrody jest ono bardziej restrykcyjne (np. rezerваты przyrody – zakaz zabudowy), lub mniej restrykcyjne (np. obszary chronionego krajobrazu – sytuowanie zabudowy ograniczone, ale możliwe pod pewnymi warunkami).

5.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.4.1. INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWA

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosi 90,5 %, natomiast jej łączna długość to 116,1 km, z której korzysta 3 561 osób.³⁵

³⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS.

Tab. 14 Sieć wodociągowa w Gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej*	90,5%
Długość sieci wodociągowej	116,1 km
Liczba osób korzystających z sieci*	3 561 os.
Ilość wody dostarczonej do gospodarstw domowych	263,3 dm ³
Liczba przyłączy wodociągowych	1 003 szt.
Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca	71,3 m ³

stan na 2022 r., a w przypadku braku aktualnych danych:

* stan na 2021 r.

Materiał źródłowy: Dane GUS.

W granicach Gminy zlokalizowane są następujące ujęcia wody przeznaczone do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę.

Tab. 15 Wykaz ujęć wody przeznaczonych do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę na terenie Gminy

NAZWA UJĘCIA	NR STUDNI	DEPRESJA [M]	WYDAJNOŚĆ [M ³ /H]	OBŚŁUGIWANE MIEJSCOWOŚCI
Grzebsk	4	9,0	14,0	Grzebsk, Chmielewo Wielkie, Długokąty, Kobiątki, Łęg, Załęże, Turowo, Zakrzewo Wielkie
	5	8,0	72,0	
	6	7,5	80,0	
Uniszki Zawadzkie	1	12,0	150	Uniszki Zawadzkie, Uniszki Cegielnia, Uniszki Gumowskie, Michalinowo, Kuklin, Windyki, Wieczfnia Kościelna, Wieczfnia-Kolonia, Kulany, Peptowo, Baki, Bonisław, Pogorzel, Chmielewko, Wąsosze, Grzybowo, Grzybowo-Kapuśnik
	2			

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna, 2021.

Ponadto na terenie Chmielewa Wielkiego znajduje się obiekt przepompowni wody.

5.4.2. INFRASTRUKTURA KANALIZACYJNA

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna odsetek ludności korzystającej z systemu sieci kanalizacyjnej wynosi 30,2%, natomiast jej łączna długość to 29,8 km, z której korzysta 1 188 osób³⁶.

Do sieci podłączone są przede wszystkim budynki zlokalizowane w największych miejscowościach, gdzie występuje zwarty charakter istniejącej zabudowy (w tym w Wieczfnia Kościelnej). Jednakże, w dalszym ciągu znaczna część mieszkańców Gminy, zwłaszcza w obszarze zabudowy rozproszonej, korzysta z indywidualnych systemów unieszkodliwiania ścieków sanitarnych, tzn. ze zbiorników bezodpływowych na nieczystości (szamb) lub z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tab. 16 Sieć kanalizacyjna w Gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej*	30,2%
Długość sieci kanalizacyjnej	29,8 km
Liczba osób korzystających z sieci*	1 188 os.
Liczba przyłączy do budynków	285 szt.
Ilość ścieków bytowych odprowadzona siecią kanalizacyjną	8,2 dam3
Ilość ścieków oczyszczana odprowadzona	144,0 dam3
Liczba zbiorników bezodpływowych	591 szt.
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	35 szt.

stan na 2022 r., a w przypadku braku aktualnych danych:

* stan na 2021 r.

Materiał źródłowy: Dane GUS.

Obecnie Gmina nie posiada ustanowionej aglomeracji ściekowej, natomiast ścieki komunalne trafiają do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w³⁷:

- Grzebsku o dwóch reaktorach o przepustowości 75 m³/dobę każdy (w sumie 150 m³/dobę);
- Wieczfnia Kościelnej na jednym reaktorze o przepustowości 155 m³/dobę;

Ponadto w miejscowościach Uniszki-Cegielnia, Uniszki Zawadzkie i Wieczfnia Kościelna, Wieczfnia Kolonia, Nowa Wieś oraz Kuklin znajdują się przepompownie ścieków.

Istotne jest zachowanie właściwego stanu jakości wód. W kontekście tym należy właściwie kształtować gospodarkę wodno-ściekową, a zwłaszcza zwiększyć odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej lub stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach zabudowy rozproszonej, sukcesywnie zastępując tradycyjne zbiorniki na nieczystości (szamba).

³⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS.

³⁷ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022.

5.4.3. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Na system elektroenergetyczny gminy Wieczfnia Kościelna składają się:

- stacja elektroenergetyczna 110 kV „RS Windyki”;
- stacja elektroenergetyczna 110kV „GPO Mława”;
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Windyki – Mława;
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Nidzica – Windyki;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia 0,4 kV;
- stacje transformatorowe 15/0,4 Kv.

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie mieszkańców Gminy w energię elektryczną, regularność dostaw, jakość dostarczanej energii, obsługę odbiorców, kontrolowanie eksploatacji sieci, przeprowadzanie modernizacji oraz usuwanie usterek jest podmiot zewnętrzny.

Przesyłanie energii elektrycznej do odbiorców umożliwia sieć napowietrznych i kablowych linii elektroenergetycznych średniego oraz niskiego napięcia.

5.4.4. INFRASTRUKTURA CIEPŁOWNICZA

Na terenie Gminy nie istnieje centralny system ciepłowniczy. Mieszkańcy korzystają ze źródeł rozproszonych, indywidualnych, głównie w postaci kotłów na paliwa stałe.

W coraz większym stopniu wykorzystywana jest energia cieplna pochodząca ze źródeł odnawialnych za pomocą mikroinstalacji OZE, jak kolektory słoneczne i pompy ciepła.

5.4.5. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

W granicach gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonują wolnostojące instalacje odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW. tj. elektrownie wiatrowe oraz farmy fotowoltaiczne:

Pomimo wzrastającego zainteresowania zastosowania mikroinstalacji OZE należy nadmienić, iż w dalszym stopniu wykorzystywane są one w niewystarczającym zakresie.

5.4.6. INFRASTRUKTURA GAZOWA

Na terenie Gminy przebiega się przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia tj. 2 gazociągi DN 200 oraz DN 400 relacji Płońsk – Olsztyn wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową w miejscowości Uniszki Zawadzkie. Ponadto na terenie Uniszek Zawadzkich odgałęzia się sieć gazowa wysokiego ciśnienia DN 100 w kierunku Działdowa oraz Lidzbarka.

Funkcjonuje zbiorczy system zaopatrzenia mieszkańców w gaz ziemny. Siecią gazową objęte są miejscowości Wieczfnia Kościelna, Wieczfnia Kolonia, Kuklin, Uniszki Zawadzkie, Uniszki Cegielnia i Michalinowo, natomiast poziom zgazyfikowania wynosi ok. 16,5%.

Tab. 17 Sieć gazowa w Gminie

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej	16,5%
Liczba odbiorców gazu	143 szt.
Długość sieci gazowej	41 174 m
Liczba osób korzystających z sieci	647 os.
Liczba przyłączy do budynków	180 szt.

Zużycie gazu przez gospodarstwa domowe	2 325,9 MWh
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca	620,6 kWh

Materiał źródłowy: : Dane GUS, stan na 2021 r.

W przypadku mieszkańców nie podłączonych do sieci gazowej potrzeby ciepłe w gospodarce komunalno-bytowej w gospodarstwach domowych są zaspokajane dostawą gazu płynnego, dostarczanego w butlach gazowych.

5.4.7. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 2019 r. obowiązuje nowelizacja przepisów prawa z zakresu gospodarowania odpadami. Na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) zniesiony został podział województw na regiony gospodarki odpadami. Ponadto, zrezygnowano z regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), które zaadaptowane zostały jako instalacje komunalne. Równolegle, wraz z przyjęciem nowelizacji, uchylone zostały uchwały w sprawie wykonania wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Na podstawie zapisów w/w Ustawy oraz innych ustaw Marszałek Województwa w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzi listę:

- funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów,
- instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Lista aktualizowana jest na bieżąco, natomiast wpisu dokonuje się na pisemny wniosek prowadzącego instalację komunalną. Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna w miejscowości Uniszki-Cegielnia funkcjonuje składowisko odpadów komunalnych jako instalacja gospodarowania odpadami wymienionych na listach prowadzonych przez Marszałka Województwa.

Dane dotyczące ilości odebranych odpadów komunalnych w latach 2019-2022, z podziałem na odpady zebrane selektywnie oraz zmieszane, przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 18 Ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy w latach 2019-2022

ROK	2019	2020	2021	2022
Odpady odebrane ogółem w ciągu roku (t)	1 491,14	1 116,87	1 072,40	1 055,65
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku (t)	299,20	116,69	258,26	269,67
Zmieszane odpady odebrane w ciągu roku (t)	1 191,94	1 000,18	814,14	785,98
Udział odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	20,1	10,4	24,1	25,5

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Na przestrzeni omawianego okresu spadła całkowita ilość odebranych odpadów komunalnych. Jednocześnie zaobserwowano stosunkowo niewielką zmienność dotyczącą udziału odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów. W 2019 r. udział ten wynosił 20,1%, natomiast w 2022 r. wartość ta nieznacznie wzrosła i wynosiła 25,5%.³⁸ W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań, mających na celu sukcesywne zwiększanie udziału selektywnie zebranych odpadów w kolejnych latach.

³⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS.

Szczegółowe zadania, obowiązki i wymagania z zakresu wykonywania gospodarki odpadami określa aktualnie obowiązujący Regulamin utrzymania czystości i porządku, przyjęty uchwałą Rady Gminy Wieczfnia Kościelna³⁹.

5.5. WNIOSKI

- ! Brak istotnego zagrożenia ruchami masowymi ziemi.
- ! Przewaga gleb o mało korzystnych warunkach dla produkcji rolniczej.
- ! Na przeważającym obszarze brak znaczących utrudnień geologiczno-inżynierskich (za wyjątkiem dolin rzecznych Orzyca, Wieczfnianki i fragmentów innych mniejszych cieków).
- ! Relatywnie niewielki potencjał zasobów wodnych. Na terenie Gminy nie występują jeziora oraz większe zbiorniki wodne.
- ! Potencjał surowcowy (obecność udokumentowanych złóż kopalin).
- ! Wartościowe walory przyrodnicze w części Gminy (obecność kompleksów leśnych, dolina rzeki Orzyc, bogactwo flory i fauny).
- ! Stosunkowo niewielkie przekształcenia środowiska, w tym niski stopień zasklepienia gruntów.
- ! Brak ustanowienia ochrony pomnikowej dla wartościowych okazów drzew.
- ! Obecność obszarowych form ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu).
- ! Stosunkowo wysoki poziom zwodociągowania Gminy.
- ! W dalszym stopniu niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz niewystarczające wyposażenie mieszkańców w indywidualne systemy oczyszczania ścieków (przydomowe oczyszczalnie ścieków).
- ! Dostatecznie rozwinięty system przesyłu energii elektrycznej.
- ! Brak sieci ciepłowniczej i możliwości jej realizacji.
- ! Wzrastający stopień rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii.
- ! Obecność zbiorczego systemu sieci gazowej w niektórych miejscowościach.
- ! Relatywnie niski udział odpadów zbieranych selektywnie.
- ! Obecność wyrobów zawierających azbest.
- ! Dostosowany do wymogów i standardów i krajowych system gospodarki odpadami (w tym obecność składowiska odpadów komunalnych) .

³⁹ Materiał źródłowy: Aktualnie obowiązuje Uchwała Nr XXXVI/306/2023 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Wieczfnia Kościelna (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego 2023 poz. 6985).

6 KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

6.1. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią tzw. zasoby dziedzictwa kulturowego. Stanowią one istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Aktualnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

6.1.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Jedną ze sztandarowych i najbardziej powszechnych form ochrony zabytków jest rejestr zabytków. Rejestr prowadzony jest w podziale na odrębne księgi prowadzone i oznaczone wg następujących kategorii: A – zabytek nieruchomy; B – zabytek ruchomy; C – zabytek archeologiczny. Znajduje się tu 10 obiektów – zabytków nieruchomych, wpisanych do Rejestru Zabytków.

Tab. 19 Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	DATOWANIE	NR REJESTRU
1	Grzebsk	Drewniana kaplica pw. św. Leonarda	I poł. XVIII w.	A-112 z dnia 5 marca 1962 r.
2	Grzebsk	Park podworski	XVIII w.	A-153 z dnia 3 maja 1962 r.
3	Grzebsk	Kościół parafialny p.w. św. Leonarda z wystrojem wnętrza i najbliższym otoczeniem oraz cmentarzem przykościelnym	XVIII w.	A-67 z dnia 25 stycznia 1958 r.
4	Kuklin	Drewniana kaplica p.w. św. Anny wraz z najbliższym otoczeniem i cmentarzem przykościelnym	II poł. XVII w.	A-136 z dnia 9 kwietnia 1962 r.
5	Łęg	Budynek dawnej szkoły	I poł. XX w.	A-1089 z dnia 20 sierpnia 2012 r.
6	Uniszki Zawadzkie	Schron bojowy	1939 r.	A-1088 z dnia 20 sierpnia 2012 r.
7	Uniszki Zawadzkie	Schron bojowy	1939 r.	A-1103 z dnia 9 października 2012 r.
8	Uniszki Zawadzkie	Schron bojowy	1939 r.	A-1082 z dnia 9 października 2012 r.
9	Uniszki Zawadzkie	Zespół podworski: - park	XIX w.	A-144 z dnia 12 kwietnia 1962 r.
10	Wieczfnia Kościelna	Zespół sakralny: -kościół murowany p.w. św. Stanisława, - dzwonnica, - cmentarz przykościelny	II poł. XIX w.	A-1082 z dnia 28 czerwca 2012 r.

Materiał źródłowy: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie - Delegatura w Ciechanowie oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna, 2021.

Ponadto na terenie Gminy znajdują się 2 zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

Tab. 20 Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	NR OBSZARU AZP	NR REJESTRU
1	Grzebsk	Grodzisko wczesnohistoryczne	36-62	7/76-12/49WA z dnia 8 grudnia 1949 r.
2	Grzebsk	Osada i cmentarzysko wczesnośredniowieczne	36-62	190/79-955/72 z dnia września 1972 r.

Materiał źródłowy: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie - Delegatura w Ciechanowie

6.1.2. OBIEKTY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTEKÓW

W ewidencji zabytków ujmowane są: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome, zabytki ruchome, wyznaczone przez Wójta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Wśród obiektów wpisanych do ewidencji znajdują się m.in.: zabytkowe cmentarze z XIX w., drewniane lub murowane budynki z I poł. XX w., krzyże przydrożne, parki.

Łącznie na terenie Gminy zidentyfikowano kilkadziesiąt obiektów lub obszarów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków, co świadczy o stosunkowo dużych zasobach zachowanych dóbr kultury materialnej.

6.1.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem dziedzictwa kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach regionu. Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest jednak zbiorem zamkniętym i nie można wykluczyć, że w wyniku dalszej weryfikacji lub prowadzonych prac ziemnych uda się zidentyfikować nowe ślady osadnicze. Stanowiska archeologiczne są jednym z najbardziej narażonych elementów środowiska, dla których zagrożenie stanowi wszelka działalność człowieka naruszająca powierzchnię ziemi.

Łącznie na terenie gminy Wieczfnia Kościelna zidentyfikowano kilkadziesiąt stanowisk archeologicznych, z czego dwa z nich wpisane zostały do rejestru zabytków archeologicznych województwa mazowieckiego (rozdz. 6.1.1.).

6.1.4. ZAGROŻENIA DLA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia zasób dziedzictwa kulturowego może doprowadzić szereg przyczyn wewnętrznych, zewnętrznych i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- nadmierna intensywność użytkowania lub wadliwa gospodarka;
- kradzież, zaginięcie lub nielegalny wywóz;
- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane);
- niewłaściwa eksploatacja (użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);
- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia. Najważniejsze są:

- działalność gospodarcza;

- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne i zanieczyszczenia wód oraz zachwianie gospodarki wodnej.

Przyczyny ogólne, powodujące uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych to m.in.:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jak np. wichury, trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- warunki atmosferyczne;
- działanie biologiczne;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwe dla zabytku.

6.2. INSTYTUCJE KULTURY

BIBLIOTEKA PUBLICZNA W WIECZFNI KOŚCIELNEJ

Na terenie Gminy w miejscowości Wieczfnia Kościelna od 1948 r. funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna. Całkowity księgozbiór biblioteki w 2022 r. wyniósł ok. 13,9 tys. wolumenów, z której wypożyczono łącznie 2 578 książek, natomiast z samej biblioteki korzystało 289 czytelników⁴⁰.

W bibliotece odbywają się regularnie akcje pn. „Cała Wieczfnia czyta dzieciom”, organizowane dla najmłodszych mieszkańców Gminy. Ponadto w 2023 r. zorganizowano tutaj teatrzyk kukiełkowy „Legenda o Smoku Wawelskim”.

Ponadto w jednym z wydzielonych pomieszczeń w budynku biblioteki wydzielona została tzw. „Izba Pamięci”, w której znajdują się liczne eksponaty związane z działalnością ochotniczej straży pożarnej, a także gabłota poświęcona pamięci małżonki Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (poety z czasów II wojny światowej)⁴¹.

Należy nadmienić, iż do 2020 roku w miejscowości Uniszki Zawadzkie funkcjonowała również filia w/w biblioteki, nie mniej została ona zlikwidowana⁴².

ŚWIETLICE WIEJSKIE

Na terenie niektórych miejscowości gminnych funkcjonują świetlice wiejskie, w których organizowane są spotkania, warsztaty oraz wydarzenia dla mieszkańców. W 2023 r. w świetlicy w Wieczfnia Kościelnej odbył się bezpłatny kurs szycia i rękodzieła oraz warsztaty pielęgnacyjno-makijażowe. Ponadto w grudniu 2022 r. odbyły się tutaj warsztaty z pieczenia i dekorowania pierników oraz tworzenia wianków świątecznych⁴³.

6.3. LOKALNE DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie gminy Wieczfnia Kościelna organizowanych jest szereg wydarzeń społeczno-kulturalnych, których jednym z celów jest integracja wśród mieszkańców. Istotną rolę w organizacji wydarzeń pełniła Gminna Biblioteka Publiczna. W 2022 r. odbył się konkurs

⁴⁰ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

⁴¹ Materiał źródłowy: <http://www.wieczfniakoscielna.naszabiblioteka.com/>

⁴² Materiał źródłowy: na mocy Uchwały Nr XV1153/2020 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 29 grudnia 2020 r.

⁴³ Materiał źródłowy: <http://www.wieczfniakoscielna.naszabiblioteka.com/>

plastyczny dla klas I-III pt. „Twórczość Marii Konopnickiej oczami dziecka”. Na terenie Gminy organizowane są ponadto koncerty i występy Młodzieżowej Orkiestry Dętej podczas m.in. uroczystości religijnych, dożynek gminno-parafialnych, rocznic, festiwali itp.⁴⁴.

6.4. WNIOSKI

- ! Obecność obiektów zabytkowych (m.in. obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków).
- ! Zły stan techniczny niektórych obiektów ujętych w ewidencji zabytków, powodujący stopniowe niszczenie obiektów tradycyjnej zabudowy.
- ! Obecność instytucji kultury na terenie Gminy.
- ! Licznie organizowane wydarzenia i imprezy kulturalne dla różnych grup wiekowych, realizowane w ramach promowania i upowszechniania historii oraz integracji lokalnej społeczności.

⁴⁴ Materiał źródłowy: <http://www.wieczfniakoscielna.naszabiblioteka.com/>

7 SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

7.1. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I JEJ WYKORZYSTANIE

Do obiektów zaplecza sportowo-rekreacyjnego w gminie Wieczfnia Kościelna zalicza się⁴⁵:

- wielofunkcyjne boiska sportowe przy szkołach podstawowych;
- hala sportowa przy szkole podstawowej w Wieczfnia Kościelnej;
- siłownie plenerowe w miejscowościach: Wieczfnia Kościelna, Kuklin, Uniszki Gumowskie, Uniszki Zawadzkie, Grzebsk, Załęże, Pogorzel i Windyki;
- siłownia w świetlicy wiejskiej w miejscowości Pełowo;
- place zabaw przy świetlicach wiejskich w miejscowościach: Kulany, Chmielewo Wielkie, Kuklin, Uniszki Gumowskie, Grzybowo;
- place zabaw przy Szkołach Podstawowych;
- place zabaw i rekreacji w miejscowościach: Grzebsk, Łęg, Załęże, Wieczfnia-Kolonia, Chmielewko, Pogorzel.

Gminna baza sportowo-rekreacyjna służy rozwojowi aktywności fizycznej, ruchowej i psychicznej, nauki współpracy i współzawodnictwa mieszkańców, którzy mogą korzystać z infrastruktury sportowej w sposób indywidualny lub zorganizowany. Wartym podkreślenia jest także rola placów zabaw i siłowni zewnętrznych, jako czynników korzystnych dla najmłodszych mieszkańców oraz całych rodzin.

W 2022 r. na terenie gminy Wieczfnia Kościelna nie funkcjonował żaden klub sportowy.⁴⁶

7.2. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

7.2.1. WALORY PRZYRODNICZE

Wśród walorów przyrodniczych na terenie gminy Wieczfnia Kościelna wyróżnia się:

- walory wód powierzchniowych:
 - rzeka Orzyc, wykazująca potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (szlaki turystyki wodnej, z możliwością realizacji szlaków turystyki pieszo-rowerowej w obrębie jej doliny, a także wędkarstwo) oraz turystyki wypoczynkowej (urządzone miejsca rekreacji i wypoczynku);
- zbiorowiska roślinne, w szczególności przestrzenie leśne o zróżnicowanym drzewostanie (w tym lasy iglaste, zwłaszcza bory świeże, siedliska olsowo-jesionowe sprzyjające pobytowi ludzi), osobliwości flory i fauny (wartościowe torfowiska, tereny zalewowe rzeki Orzyc, bogactwo ssaków leśnych i ptactwa), sprzyjające potencjalnemu rozwojowi turystyki kwalifikowanej (przyrodniczej, pieszo-rowerowej);
- otwarte przestrzenie łąkowo-pastwiskowe, z bogactwem zwierząt łownych, wykazujące potencjał w zakresie turystyki kwalifikowanej (łowiectwo).

Warto zaznaczyć, iż Gminę cechuje niewielka gęstość zaludnienia, co jest niewątpliwym atutem dla potencjalnych turystów szukających wyciszenia i spokoju.

⁴⁵ Materiał źródłowy: Dane Urzędu Gminy Wieczfnia Kościelna/Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022.

⁴⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS.

7.2.2. WALORY ANTROPOGENICZNE

Wśród walorów antropogenicznych, na terenie Gminy wyróżnia się zabytki architektury i budownictwa, w tym zwłaszcza:

- Zespół Kościoła Parafialnego p.w. św. Leonarda z XVIII w. wraz z cmentarzem przykościelnym i najbliższym otoczeniem w Grzebsku;
- Zespół sakralny obejmujący Kościół p.w. św. Stanisława wraz z dzwonnica i najbliższym otoczeniem z końca XIX w.;
- zabytkowe drewniane kaplice w Grzebsku i Kuklinie, datowane kolejno na XVIII w. i XVII w.;
- parki podworskie z przełomu XIX w. i XX w.;
- schrony bojowe z czasów II wojny światowej;
- zabytkowe budynki drewniane lub murowane z II poł. XIX w. oraz I poł. XX w.;
- punkt widokowy z Mauzoleum Żołnierzy Września 1939 r. w Uniszki Zawadzkie.

Do walorów antropogenicznych można także uznać działalność gminnej biblioteki, świetlic wiejskich, w tym poprzez organizację licznych wydarzeń i imprez integrujących mieszkańców i turystów.

Ponadto za atrakcje turystyczne można uznać szlaki turystyczne przebiegające przez teren Gminy⁴⁷:

- Szlak Grunwaldzki, przebiegający od dawnej drogi krajowej nr 7 do miejscowości Kuklin, a następnie w kierunku wschodnim;
- Szlak Walk Wrześniowych, przebiegający od Zalewu Ruda przez pobliskie miejscowości (w tym Mławę, Windyki, Uniszki Zawadzkie);
- Szlak 550-lecia Mławy, przebiegający od Mławy w kierunku miejscowości Uniszki Zawadzkie; jednocześnie szlak ten stanowi militarną linię obronną w trakcie kampanii wrześniowej z 1939 r.;
- Szlak rowerowy, przebiegający od Mławy w kierunku miejscowości Uniszki Zawadzkie w południowej części Gminy.

7.2.3. BAZA MATERIALNA TURYSTYKI

Gminną bazę noclegową tworzą wszelkie obiekty i urządzenia umożliwiające nocleg poza miejscem zamieszkania, do których należą m.in. hotel, miejsca noclegowe w zajazdach gastronomicznych, miejsca noclegowe prywatne, gospodarstwa agroturystyczne oraz kamping i pole namiotowe. Warto nadmienić, iż baza noclegowa w Gminie jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Znajdują się tutaj domki letniskowe oraz kwatery agroturystyczne.

Ponadto na terenie miejscowości Uniszki Cegielnia, w bezpośrednim otoczeniu lasów znajduje się III gwiazdkowy „Hotel Pasymowski”. W hotelu znajduje się w sumie 27 pokoi i 41 miejsc noclegowych dla gości⁴⁸.

Gminną bazę żywieniową stanowią wszelkie obiekty gastronomiczne służące zaspokojeniu potrzeb żywnościowych turystów, takie jak restauracje, kawiarnie, bary, punkty gastronomiczne. Do grupy tej zalicza się również zakłady zaopatrujące odwiedzających w artykuły żywnościowe.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg i szlaków komunikacyjnych. Poziom rozwinięcia bazy komunikacyjnej stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się po obszarze Gminy przez potencjalnych turystów.

Do bazy komunikacyjnej gminy Wieczfnia Kościelna w szczególności zalicza się:

⁴⁷ Materiał źródłowy: Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna, 2021.

⁴⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2022 r.

- sieć dróg publicznych, w tym droga ekspresowa S7 oraz drogi powiatowe i gminne;
- przystanki autobusowe.

Do bazy towarzyszącej zalicza się wszelkiego rodzaju urządzenia sportowo-rekreacyjne obszaru turystycznego, które pozwalają turystom na uprawianie różnych form rekreacji. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną opisano we wcześniejszej części (rozdz. 7.1.). Ponadto w zakres bazy towarzyszącej wchodzi cała gminna infrastruktura techniczna (wodociągi, sieć energetyczna) oraz społeczna (przychodnia, punkt apteczny, biblioteka, poczta).

Atrakcje turystyczne stanowią wszelkiego rodzaju obiekty będące przedmiotem zainteresowania turystycznego i wpływające na natężenie ruchu turystycznego. Do gminnych atrakcji turystycznych zaliczyć zatem można wszystkie wyżej wymienione formy i obiekty pod warunkiem, że są one związane z Gminą (np. z kulturą mieszkańców), na ich temat dostępne są informacje turystyczne (np. w postaci ulotek, informacji internetowej, oznaczenia kartograficznego) oraz w sposób realny wpływają na wzrost ruchu turystycznego.

7.2.4. OCENA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna występują co prawda stosunkowo liczne i cenne walory przyrodnicze i antropogeniczne determinujące potencjalny rozwój turystyki, nie mniej sam obszar Gminy nie jest szczególnie predysponowany do pełnienia w/w funkcji. Związane jest to przede wszystkim z obecnością ferm drobiarskich (w tym zakładu zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej). Uciążliwości dla potencjalnych turystów wynikają przede wszystkim z emisji substancji takich jak m.in. amoniak, siarkowodór, odory i pyły, które stanowią istotne źródło nieprzyjemnych i dokuczliwych zapachów. Ponadto intensywna produkcja zwierzęca stanowić może również potencjalne źródło hałasu, zwłaszcza na terenach położonych w bliskim sąsiedztwie kurników oraz innych obiektów, w których znajdują się zwierzęta gospodarskie. Kurniki wraz z ich otoczeniem stanowią także dogodny obszar dla rozwoju licznych bakterii, drobnoustrojów oraz grzybów.

7.3. WNIOSKI

- ! Stosunkowo liczne obiekty sportowo-rekreacyjne (wielofunkcyjne boiska sportowe przy szkołach podstawowych, w tym hala sportowa przy szkole podstawowej w Wieczfnia Kościelnej, place zabaw, siłownie zewnętrzne).
- ! Brak funkcjonującego klubu sportowego.
- ! Sprzyjające walory przyrodnicze, wykazujące potencjał do rozwoju funkcji sportowo-rekreacyjnej.
- ! Stosunkowo wysokie walory antropogeniczne, zwłaszcza kulturowe (obecność obiektów i obszarów zabytkowych).
- ! Mało sprzyjające warunki do rozwoju turystyki, z uwagi na uciążliwości wynikające z intensywnej produkcji zwierzęcej (głównie drobiu).
- ! Obecność obiektów bazy noclegowej (hotel, kwatery agroturystyczne, domki letniskowe).
- ! W dalszym stopniu niewystarczająca zasobność w obiekty bazy turystycznej.

8 PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

8.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE

8.1.1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium stanowi nadrzędny dokument planistyczny na szczeblu gminnym. Zawiera generalne zasady zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczne, którymi należy kierować się w kreowaniu polityki przestrzennej. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, stanowi natomiast wiążącą wytyczną (podstawę) do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obowiązujące aktualnie Studium przyjęto Uchwałą Nr XX/200/2021 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna. Studium definiuje kierunki polityki przestrzennej Gminy w zakresie:

- kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz terenów wyłączonych spod zabudowy;
- obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej (komunikacji, zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków, gazownictwa, energetyki, elektroenergetyki, telekomunikacji, ciepłownictwa, gospodarki odpadami);
- obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- obszarów, na których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszarów przestrzeni publicznej;
- obszarów, na których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej (obszarów ochrony gruntów rolnych i leśnych);
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwania się mas ziemnych;
- obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- obszarów pomników zabytków i ich stref ochronnych oraz obowiązujących dla nich ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej;
- obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- obszarów zdegradowanych;
- granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- innych obszarów problemowych, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.

Celem dokumentu jest określenie polityki przestrzennej na obszarze gminy Wieczfnia Kościelna, w nawiązaniu do celów i kierunków polityki przestrzennej regionu, uwzględniając jednocześnie uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska i dotychczasowego zagospodarowania terenów.

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wprowadza nowe przepisy dotyczące hierarchii dokumentów planistycznych w gminach w Polsce. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zastąpione zostaną przez plany ogólne gmin (które stanowić będą w odróżnieniu od studiów akty prawa miejscowego) oraz, po części, przez strategie rozwoju (zwłaszcza w zakresie ustaleń dotyczących polityki rozwoju).

8.1.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Głównym narzędziem w kształtowaniu ładu przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Uregulowane zasady zagospodarowania przestrzennego posiadają niektóre fragmenty miejscowości, które obejmują obszar 3 512,7 ha, co stanowi 29,3% całkowitej powierzchni Gminy⁴⁹.

Na terenie Gminy obowiązują aktualnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przyjęte lub zmienione następującymi uchwałami⁵⁰:

- Uchwała Nr I/1/97 Rady Gminy w Wieczfni Kościelnej z dnia 22 stycznia 1997 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejsowego Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieczfnia Kościelna, dotyczącej fragmentów wsi: Kuklin, Uniszki Cegielnia, Uniszki Zawadzkie, Wieczfnia Kościelna;
- Uchwała nr III/13/98 Rady Gminy w Wieczfni Kościelnej z dnia 30 grudnia 1998 roku w sprawie zmiany Miejsowego Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieczfnia Kościelna dotyczącej fragmentów wsi: Chmielewo, Grzebsk, Grzybowo, Pełowo, Pogorzel, Uniszki Gumowskie, Uniszki Zawadzkie, Wieczfnia Kościelna, Windyki;
- Uchwała Nr VII/37/99 Rady Gminy w Wieczfni Kościelnej z dnia 20 grudnia 1999 roku w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna;
- Uchwała Nr VI/60/2001 Rady Gminy w Wieczfni Kościelnej z dnia 28 grudnia 2001 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejsowego Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wieczfnia Kościelna dotyczącej fragmentów wsi: Grzybowo, Kulany, Kobiałki, Michalinowo, Pełowo, Uniszki Zawadzkie, Wieczfnia Kościelna, Windyki;
- Uchwała Nr VIII/44/07 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 14 sierpnia 2007 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi: Bąki, Bonisław, Chmielewko, Chmielewo Wielkie, Długokąty, Grzebsk, Grzybowo, Grzybowo-Kapuśnik, Kuklin, Kulany, Kobiałki, Łęg, Michalinowo, Pełowo, Pogorzel, Turowo, Uniszki -Cegielnia, Uniszki Gumowskie, Uniszki Zawadzkie, Wąsosze, Wieczfnia-Kolonia, Wieczfnia Kościelna, Windyki, Zakrzewo Wielkie, Załęże, gmina Wieczfnia Kościelna;
- Uchwała Nr VI/51/11 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 25 maja 2011 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Uniszki – Cegielnia i Uniszki Zawadzkie, gmina Wieczfnia Kościelna;
- Uchwała Nr XIX/150/2013 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 26 lutego 2013 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna;

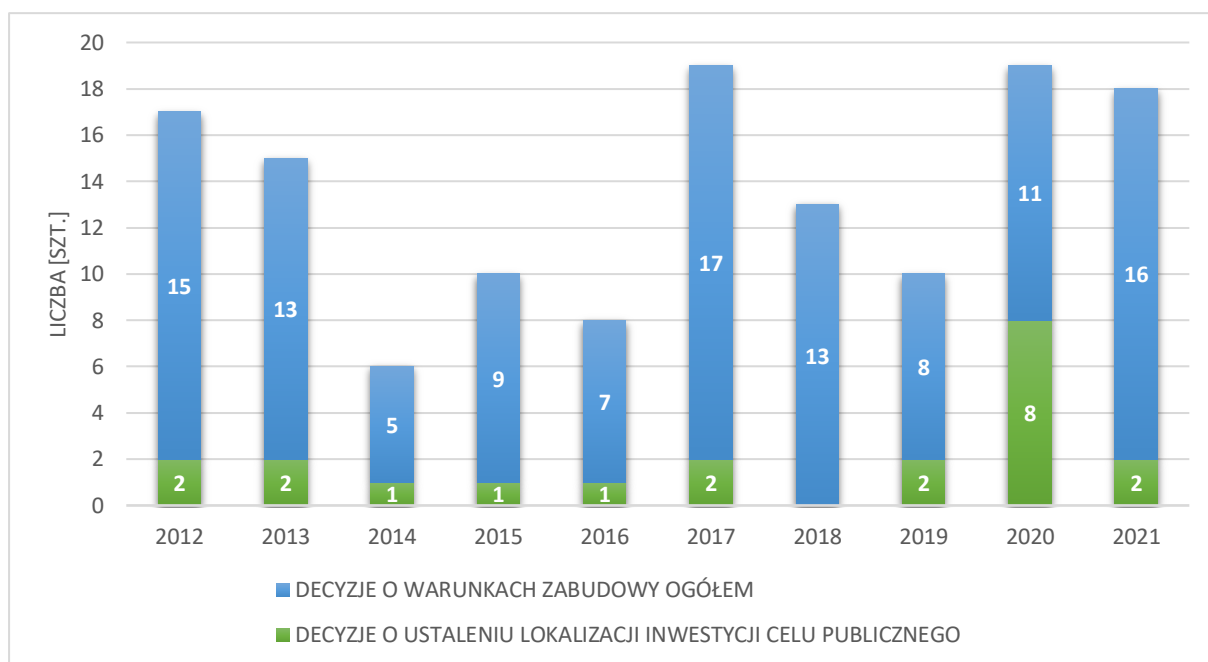
⁴⁹ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

⁵⁰ Materiał źródłowy: <https://sip.gison.pl/wieczfniakoscielna> oraz raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022.

- Uchwała Nr XIX/151/2013 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 26 lutego 2013 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uchwalonego Uchwałą Nr VIII/44/07 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 14 sierpnia 2007 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi: Bąki, Bonisław, Chmielewko, Chmielewo Wielkie, Długokąty, Grzebsk, Grzybowo, Grzybowo-Kapuśnik, Kuklin, Kulany, Kobiałki, Łęg, Michalinowo, Peptowo, Pogorzel, Turowo, Uniszki -Cegielnia, Uniszki Gumowskie, Uniszki Zawadzkie, Wąsosze, Wieczfnia-Kolonia, Wieczfnia Kościelna, Windyki, Zakrzewo Wielkie, Załęże, gmina Wieczfnia Kościelna;
- Uchwała Nr XXVII/194/2018 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 25 lipca 2018 roku w sprawie zmiany nr 1 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna dla fragmentu miejscowości Wieczfnia-Kolonia;
- Uchwała Nr XXVIII/202/2018 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 12 października 2018 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Uniszki Gumowskie;
- Uchwała Nr IX/86/2019 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 28 listopada 2019 roku w sprawie uchwalenia zmiany nr 4 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Pogorzel;
- Uchwała Nr XVI/161/2021 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 26 lutego 2021 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Kuklin;
- Uchwała Nr XXII/212/2021 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 29 grudnia 2021 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębu geodezyjnego Wieczfnia Kościelna;
- Uchwała Nr XXIV/228/2022 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 29 marca 2022 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębu geodezyjnego Windyki i Uniszki Zawadzkie;
- Uchwała Nr XXVI/247/2022 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 27 lipca 2022 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębu geodezyjnego Uniszki Zawadzkie;
- Uchwała Nr XXVII/252/2022 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 14 września 2022 rok w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębu geodezyjnego Wąsosze.

8.1.3. DECYZJE O WARUNKACH ZABUDOWY I DECYZJE O LOKALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

W obszarach nie objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego realizacja inwestycji możliwa jest po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dynamika liczby wydawanych decyzji na przestrzeni lat przedstawia się następująco:

Ryc. 32 Wydane w Gminie decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w latach 2012-2021

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r. (brak nowszych danych).

Średnio w analizowanych latach wydanych zostało ok. 14 decyzji/rok, z czego ok. 12 decyzji wz/rok i 2 decyzje icp/rok. W odniesieniu do decyzji ustalenia warunków zabudowy na przestrzeni omawianego okresu, średnio 5 decyzji/rok dotyczyły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 1 decyzja rocznie dla inwestycji usługowych, natomiast dla innej zabudowy średnio ok. 5 decyzji/rok.

8.2. STRUKTURA OSADNICZA

Najistotniejszym i jednym z najbardziej zaludnionych ośrodków funkcjonalnych jest miejscowość Wieczfnia Kościelna. W obrębie Wieczfni Kościelnej skupiają się funkcje administracyjne, edukacyjne, kulturowe, handlowo-gospodarcze oraz mieszkaniowe i rolnicze. Ponadto świadczone są usługi medyczne i ochrony zdrowia, a także znajdują się obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym. Miejscowość ta odznacza się stosunkowo zwartym charakterem istniejącej zabudowy.

Za „ośrodki wspomagające” uznano miejscowości odznaczające się najwyższym zaludnieniem (w tym wyższym niż w Wieczfni Kościelnej) oraz miejscowości wspomagające „centrum funkcjonalne” na tle turystyczno-wypoczynkowym, edukacyjnym, kulturowym, czy handlowo-gospodarczym, tj.: Windyki, Grzebsk, Kuklin oraz Uniszki-Zawadzkie.

Pozostałe miejscowości pełnią głównie funkcje rolnicze i mieszkalne oraz odznaczają się niskim lub bardzo niskim stopniem zaludnienia i przeważnie rozproszoną zabudową.

8.3. REWITALIZACJA

Według ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych

obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Ponadto w drodze uchwały Gminy sporządzany jest Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji. Na podstawie art. 15.1. pkt. 2 w/w Ustawy, Gminny program rewitalizacji powinien zawierać opis powiązań z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.

8.4. OBSZARY ZINTEGROWANEGO INWESTOWANIA I WYKLUCZENIA Z INWESTOWANIA

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) stanowią formę współpracy, w ramach której partnerstwa miast i otaczających je gmin oraz władze województw będą wspólnie przeprowadzać projekty finansowane z Funduszy Europejskich. Ponadto celem wdrażania instrumentu ZIT jest również budowanie partnerstwa i współpracy w ramach obszaru funkcjonalnego oraz wspieranie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy Związkami ZIT zarówno w poszczególnych województwach, jak i na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Istotne jest także wspieranie rozwoju kompetencji samorządu terytorialnego niezbędnych do przygotowania i wdrażania strategii, w tym strategii ZIT lub strategii rozwoju ponadlokalnego.

W ramach ZIT możliwe są następujące formy partnerstwa⁵¹:

- stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego;
- porozumienie międzygminne;
- związek międzygminny, powiatowy lub powiatowo-gminny;
- związek metropolitalny województwa.

Regionalne Inwestycje Terytorialne (RIT) stanowią element wdrażania funduszy europejskich, dzięki którym część środków pozostawiona jest w zarządzaniu związków lokalnych samorządów.

Obszar gminy Wieczfnia Kościelna położony jest poza obszarem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) i Regionalnych Inwestycji Terytorialnych (RIT).

8.5. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Zgodnie z ustaleniami dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego nie przewidziano inwestycji celu publicznego bezpośrednio na terenie gminy Wieczfnia Kościelna.

Jednocześnie wskazane zostały w Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027 przedsięwzięcia o znaczeniu lokalnym, jak i ponadlokalnym, dotyczące:

- inwestycji drogowych;
 - przebudowa dróg:
 - 2304W od obecnej DK7 do granicy województwa (relacji Uniszki Zawadzkie – Uniszki Gumowskie),
 - 2305W od drogi autobusowej DA1 do węzła Mława Północ,
 - 2307W Mława – Grzybowo – Wieczfnia Kościelna – Peptówek - 2,798 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej),
 - 2309W od drogi 2306 (Kuklin – Nowa Wieś) – Chmielewo Wielkie – Grzebsk,

⁵¹ Materiał źródłowy: Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;

- 2310W granica województwa – Grzebsk – Nowe Brzozowo – 6,882 km (poszerzenie nawierzchni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Grzebsk),
- 2311W Wieczfnia Kościelna – Długokąty – Dzierzgówek – 12,247 km (wykonanie warstwy ścieralnej, poszerzenie jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Długokąty).

8.6. WNIOSKI

- ! Obecność obiektów i obszarów wymagających poprawy estetyki zainwestowania.
- ! Relatywnie wysoki stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (ok. 29,3%), tym samym stosunkowo niewielka liczba wydawanych decyzji administracyjnych wz/icp.
- ! Stosunkowo zwarta struktura przestrzenna zabudowy znacznej części miejscowości, w tym miejscowości gminnej Wieczfnia Kościelna.

9 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

9.1. PODMIOTY I INSTYTUCJE REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

Zadania własne Gminy w zakresie zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty w ramach porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a także ochrony przeciwpożarowej wskazane są w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Na bezpieczeństwo publiczne wpływa ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, głównie w stanach nadzwyczajnych.

Podmioty które są odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Wieczfnia Kościelna to Wójt, Policja, Straż Gminna, Ochotnicza Straż Pożarna i Straż Leśna. Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego, porządku i opieki nad bezpieczeństwem ludzi i ich mienia sprawuje Dzielnicowy Gminy Wieczfnia Kościelna oraz Dzierzgowo.

Ponadto na terenie budynku Urzędu Gminy funkcjonuje posterunek policji, natomiast Komenda Powiatowa Policji ma swoją siedzibę w Mławie.⁵²

Należy nadmienić, iż na terenie gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonuje również straż gminna, która została powołana na mocy Uchwały Nr XIII/81/08 Rady Gminy Wieczfnia Kościelna z dnia 30 kwietnia 2008 roku w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego pomiędzy gminami Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo, Szydłowo, Stupsk, Lipowiec Kościelny w sprawie utworzenia wspólnej Straży Gminnej.

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna, zadania w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, realizują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, wyposażone są w podstawowy sprzęt ratownictwa przeciwpożarowego, w tym:⁵³

- OSP w Wieczfnia Kościelnej;
- OSP w Chmielewie Wielkim;
- OSP w Windykach;
- OSP w Grzybowie;
- OSP w Uniszkach Zawadzkich;
- OSP w Grzebsku.

9.2. PRZESTĘPCZOŚĆ

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna obserwuje się stosunkowo dużą zmienność poziomu przestępczości na przestrzeni ostatnich lat (zob. tabela poniżej). Biorąc pod uwagę charakter popełnianych przestępstw wynika, iż przeważają zazwyczaj przestępstwa o charakterze kryminalnym oraz w dalszej kolejności przeciwko mieniu.

Tab. 21 Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Wieczfnia Kościelna w latach 2013-2022

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
LICZBA PRZESTĘPSTW	114	65	56	57	55	59	133	60	70	71

Materiał źródłowy: www.polskawliczbach.pl

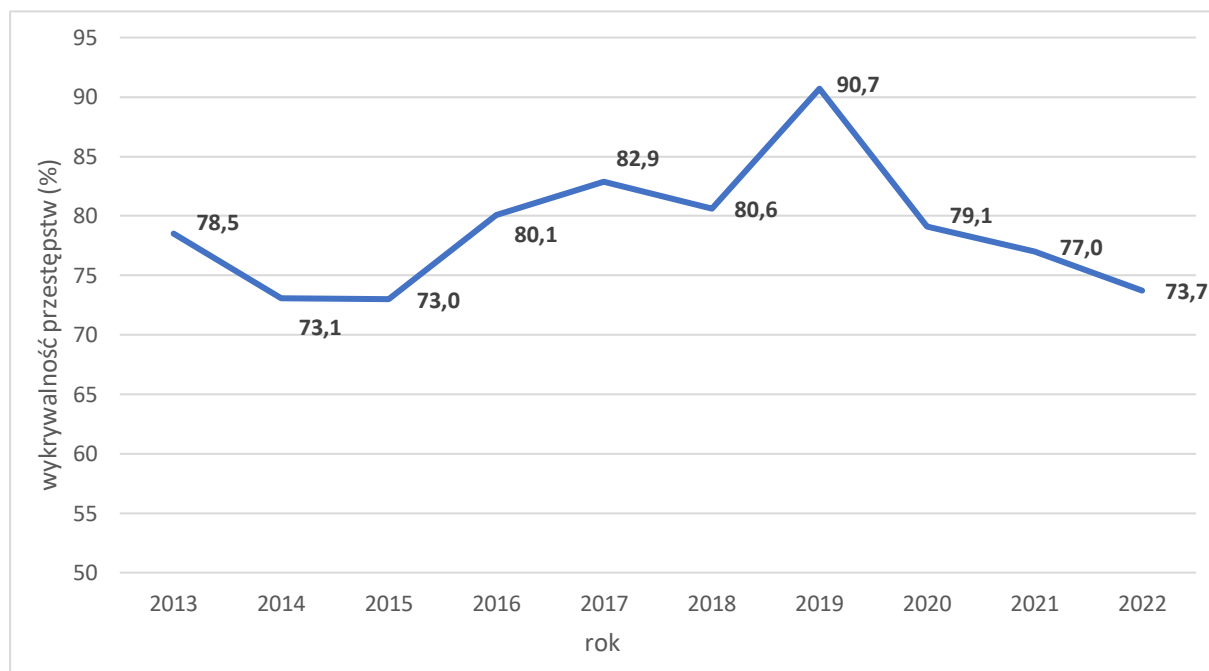
⁵² Materiał źródłowy: <https://mazowiecka.policja.gov.pl/>

⁵³ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022.

W roku 2022 r. stwierdzono 71 przestępstw, co oznacza, że w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano średnio 19,15 przestępstw. Wskaźnik ten jest niższy niż średnia dla kraju (22,81) oraz województwa mazowieckiego (23,3).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Gminie wynosi ok. 74,0%, co jest wartością nieznacznie wyższą w stosunku do średniej dla kraju (ok. 71%) oraz wyraźnie wyższą w porównaniu do województwa mazowieckiego (ok. 63%)⁵⁴.

Jednocześnie na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik ten utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie:

Ryc. 33 Wykrywalność sprawców popełnionych przestępstw w gminie w Wieczfania Kościelna w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Powyższe dane świadczą o stosunkowo wysokim poziomie bezpieczeństwa na terenie Gminy.

9.3. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia, wynikające z położenia geograficznego, dotyczyć mogą przede wszystkim środowiska naturalnego, działalności człowieka, a także zdarzeń spowodowanych działaniem sił przyrody.

9.3.1. ZAGROŻENIE ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w Gminie jest emisja powierzchniowa związana z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana jest spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych kotłach oraz nierzadko, spalaniem odpadów. Zagrożenie dodatkowo potęgują okresy niekorzystnych warunków klimatycznych w okresie zimowym (długotrwałe okresy chłodu lub ekstremalnie niskie temperatury).

Zagrożeniem dla powietrza atmosferycznego jest także tzw. emisja liniowa, związana z transportem samochodowym i emisją spalin. Zagrożenie to uzależnione jest od charakterystyki ruchu, rodzaju pojazdów i stosowanego w nich paliwa oraz rodzaju i jakości nawierzchni tras. Na

⁵⁴ Materiał źródłowy: <https://www.polskawliczbach.pl/>

terenie gminy Wieczfnia Kościelna najbardziej zagrożone emisją liniową są tereny mieszkaniowe, przez które przebiegają drogi o relatywnie największym nasileniu ruchu pojazdów silnikowych, tzn. droga ekspresowa S7. Zagrożenie w wyrażnie mniejszym stopniu dotyczy dróg powiatowych i gminnych.

Na terenie Gminy istnieje ryzyko zagrożenia tzw. emisją punktową. Ten rodzaj emisji związany jest z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi (odprowadzającymi substancje do powietrza za pośrednictwem emitorów w sposób zorganizowany). W przypadku gminy Wieczfnia Kościelna związane jest to przede wszystkim z obecnością ferm drobiu, które są emitentem pyłów i gazów do powietrza. Należy podkreślić, że produkcja drobiarska odznacza się znaczną uciążliwością środowiskową – łącznie do powietrza wydzielanych jest ok. 164 rodzajów substancji⁵⁵. Oprócz dwutlenku węgla zakłady te emitują takie substancje jak: amoniak, siarkowodór, metan, tlenek azotu, pyły i odory⁵⁶. Poza w/w zakładem nie występują tutaj inne zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska.

Ponadto jako potencjalne zagrożenie dla jakości powietrza można wskazać zagrożenia naturalne, związane z procesami i zagrożeniami przyrodniczymi takimi jak np. pożary lasów, erozja gleb, pylenie z terenów zielonych.

9.3.2. ZAGROŻENIE ZMIANAMI KLIMATU

Problematyka zmian klimatu stanowi jeden z kluczowych aspektów politycznych, społecznych i gospodarczych. Klimat na Ziemi zmieniał się wielokrotnie, przechodząc długie okresy zlodowacenia i wyższych temperatur. Od początku XX wieku temperatura na Ziemi zaczęła stopniowo wzrastać, a trend ten utrzymuje się do dzisiaj. Prognozuje się dalszy wzrost średniej temperatury, który z największą intensywnością wystąpi na półkuli północnej, zwłaszcza na obszarach polarnych.

Globalne zmiany klimatyczne zauważalne są także w gminie Wieczfnia Kościelna. Analizując wybrane lata (2014 r., 2017 r., 2019 r.) można zauważyć, że w porównaniu do okresu wielolecia 1971-2000, w rejonie Gminy wystąpiło:

- ocieplenie (wzrostem średniej rocznej temperatury powietrza),
- okresowe zmniejszenie ilości opadów, w tym wydłużenie okresów suchych,
- coraz częstsze występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w postaci:
 - intensywnych burz i nawałnic,
 - gradobić,
 - huraganowych wiatrów i trąb powietrznych,
- zwiększenie średniego, rocznego usłonecznienia.

Prognozuje się, że postępujące zmiany klimatu będą miały zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki, przy czym dominować będą konsekwencje negatywne⁵⁷:

- do najważniejszych skutków pozytywnych należeć będą m.in.:
 - wydłużenie okresu wegetacyjnego,
 - skrócenie okresu grzewczego,
 - wydłużenie sezonu turystycznego,
- do najważniejszych skutków negatywnych należeć będą m.in.:
 - niekorzystne zmiany hydrologiczne (a co za tym idzie niekorzystny wpływ na różnorodność biologiczną i siedliska przyrodnicze),
 - zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof;

⁵⁵ Materiał źródłowy: Emisja odorów z kurników. Kołodziejczyk T., Jugowar L.T., Piotrkowski M.

⁵⁶ Materiał źródłowy: Redukcja emisji gazowych z kurników poprzez zastosowanie biofiltracji powietrza. Krawczyk W., Walczak J.

⁵⁷ Materiał źródłowy: Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

- nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód,
- zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza,
- większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, czy też zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej.

9.3.3. ZAGROŻENIE ZALEWOWE

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM POWODZI

Zgodnie z ustawą Prawo wodne przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się tereny:

- na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 244 (w/w Ustawy), stanowiące działki ewidencyjne,
- pasa technicznego.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, zgodnie z zapisami Dyrektywy Powodziowej oraz ustawy Prawo wodne, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej sporządza tzw. plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Prace nad planami zostały poprzedzone przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) oraz map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP). Celem planów zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację wybranych działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te, muszą także prowadzić do obniżania strat powodziowych. Obowiązek sporządzenia planów wynika z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, tzw. Dyrektywy Powodziowej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne za opracowanie planów odpowiedzialny jest prezes KZGW na poziomie obszarów dorzeczy oraz dyrektorzy poszczególnych RZGW dla regionów wodnych⁵⁸.

We wschodniej części gminy Wiecześnie Kościelna, w dolinie rzeki Orzyc wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią. Jego zasięg zidentyfikowany został na podstawie map zagrożenia powodziowego (MZP) opracowanych przez RZGW. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią w granicach Gminy obejmuje obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (raz na 100 lat) oraz obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (raz na 10 lat)⁵⁹. Aby przeciwdziałać zagrożeniu bezpieczeństwa ludności i jej mienia w obszarze szczególnie zagrożonym powodzią nie powinno lokalizować się nowej zabudowy stale związanej z gruntem, a ewentualne odstępstwo od zakazu zabudowy w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w terenach istniejącej zabudowy lub dla obiektów niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, może nastąpić za zgodą właściwych organów, stosownie do przepisów prawa.

W stosunku do obszaru szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy zawarte w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Ponadto obowiązują ustalenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r.,

⁵⁸ Materiał źródłowy: Dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

⁵⁹ Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie zawierają się wewnątrz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie. Zatem zewnętrzną granicą obszaru szczególnego zagrożenia powodzią są obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.

Dz.U.2023 poz. 300) oraz ustalenia Planu zarządzenia ryzykiem powodziowym dla obszaru Dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r., Dz.U.2022 poz. 2379).

Główne, naturalne przyczyny powodzi to:

- długotrwałe opady atmosferyczne lub krótkotrwałe opady o bardzo wysokiej intensywności;
- gwałtowne topnienie śniegu.

Przyczyny wywołane działalnością człowieka to przede wszystkim:

- awarie i katastrofy urządzeń i budowli hydrotechnicznych, stanowiących osłony przeciwpowodziowe;
- nadmierny spływ wód powierzchniowych do odbiorników nieprzystosowanych do tego zjawiska, wywołany uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych;
- regulacja rzek prowadzona bez należytej oceny jej skutków.

Powodzie mogą powodować duże straty materialne (zniszczenia lub uszkodzenia budynków i infrastruktury, zniszczenia pól uprawnych i pastwisk, uszkodzenia roślin). W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej usytuowanych w zasięgu wód powodziowych, zagrożone jest również bezpieczeństwo i mienie zamieszkałej tam ludności.

Istotne znaczenie w kontekście zapobiegania lub minimalizacji skutków powodzi mają natomiast tereny rolnicze (głównie łąki i pastwiska) w dolinie Orzyca, zlokalizowane we wschodniej części Gminy. Pełnią one rolę naturalnego rozlewiska rzeki i należy pozostawić je wolnymi od zabudowy.

Ponadto istotną rolę w zatrzymywaniu wody powodziowej mają również tereny leśne i zadrzewione.

ZAGROŻENIE ZJAWISKIEM PODTAPIANIA

Poza zagrożeniem powodziowym, w granicach gminy Wieczfnia Kościelna może dochodzić do zjawiska podtapiania terenu, na które potencjalnie narażone są tereny z płytko zalegającą wodą gruntową, zagłębienia terenu oraz obszary położone w dnach dolin rzecznych. Zjawisko to może być spowodowane przede wszystkim przez opady atmosferyczne lub gwałtowne topnienie dużej ilości pokrywy śnieżnej. Podtopienia mogą również wystąpić na skutek wahań poziomu wody gruntowej. W większości przypadków cykliczne, najczęściej wiosenne, podwyższone stany wód nie powodują strat gospodarczych z uwagi na fakt, że są to tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone. Relatywnie najbardziej narażone na zjawisko podtopień (od wód gruntowych) są obszary zalewowe rzeki Orzyc, co uwarunkowane jest ukształtowaniem terenu, warunkami podłoża i płytkim zaleganiem zwierciadła wody podziemnej.

9.3.4. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

Zjawisko ruchów masowych związane jest przede wszystkim z budową geologiczną, warunkami geomorfologicznymi oraz czynnikami inicjującymi. Na ich rozwój wpływ mają intensywne opady atmosferyczne, infiltracja wód opadowych i roztopowych, erozja zboczy dolin i wąwozów, a także działalność antropogeniczna. Obszarem predysponowanym do występowania ruchów masowych jest zazwyczaj obszar, w którym uwarunkowania geologiczno-geomorfologiczne nie wykluczają rozwoju takich procesów w przyszłości⁶⁰.

Z uwagi na charakter rzeźby terenu, w tym stosunkowo duże zróżnicowanie form geomorfologicznych w granicach gminy Wieczfnia Kościelna występują różne klasy spadków terenowych. Występują zarówno powierzchnie płaskie lub lekko faliste (wierzchowiny wysoczyzn morenowych oraz równiny sandrowe), jak i powierzchnie urozmaicone, o spadkach przekraczających

⁶⁰ Za publikacjami Państwowego Instytutu Geologicznego.

10-15° (strefy krawędziowe pagórków i wałów morenowych, ozów, skarpy dolin rzecznych). Nie mniej należy zaznaczyć, iż w ujęciu generalnym na terenie Gminy dominują obszary, na których nachylenie stoków nie przekracza 5-10°. Na obszarze gminy Wieczfnia Kościelna na niewielkich fragmentach występują tereny predysponowane do występowania ruchów masowych. Obejmują one najbardziej strome stoki fragmentu ozu, przebiegającego w okolicach miejscowości Pogorzels. Ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych może wzrosnąć, gdy stoki te nie będą porośnięte roślinnością w wystarczającym stopniu. Korzenie drzew przytrzymują bowiem zwietrzliny skalne, uniemożliwiając tym samym ich zsunięcie ze skarp. Istotny wpływ na ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych posiada również budowa geologiczna stoków. Nie mniej należy podkreślić, iż tereny o wyższych nachyleniach obejmują relatywnie niewielkie obszary, w związku z powyższym uwarunkowanie to nie będzie w sposób szczególnie znaczący oddziaływać na rozwój zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna.

9.3.5. ZAGROŻENIA SUSZĄ I ZAGROŻENIE POŻAROWE

Gmina Wieczfnia Kościelna w przeważającej części położona jest na terenach „silnie zagrożonych” zjawiskiem suszy. Zagrożenie to występują głównie na obszarach użytkowanych rolniczo, gdzie użytkowy poziom wód podziemnych znajdują się głęboko.

Umiarkowane lub niskie ryzyko wystąpienia suszy obejmuje tereny północnej oraz południowo-zachodniej części Gminy, gdzie znajdują się zwarte kompleksy leśne. Należy nadmienić, iż są to jednocześnie rejony w których istnieje realne niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru. W przypadku niekorzystnych warunków wietrznych oraz upalnej i bezdeszczowej pogody może dojść do niekontrolowanego rozprzestrzeniania się ognia na większe pałacie lasów. Ponadto niskie zagrożenie suszą obejmuje rejony dolin rzecznych oraz lokalnych zagłębień terenowych, w których stale lub okresowo może gromadzić się woda.

W celu przeciwdziałania skutkom suszy na poziomie krajowym uchwalony został *Plan przeciwdziałania skutkom suszy* (PPSS). Dokument ten sporządzony został na okres 6 lat (2021-2027). Jego opracowanie wynikało z postanowień dyrektyw i wytycznych unijnych oraz przepisów prawa krajowego (art. 183-185 ustawy Prawo wodne). Plan przeciwdziałania skutkom suszy posiada rangę rozporządzenia Ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej⁶¹.

Zgodnie z art. 184 ustawy Prawo Wodne, Plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Z uwagi na wyżej opisane zagrożenie, obowiązują stosowne plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach.

Panujące długotrwałe susze przyczynić się mogą do przesuszenia runa leśnego oraz ściółki, czego przejawem może być wystąpienie pożaru. Pożary lasów niosą za sobą szereg negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego oraz człowieka (m.in. zniszczenie szaty roślinnej, w tym utrata siedlisk dla wielu gatunków zwierząt, degradacja naturalnego profilu glebowego, emisja dwutlenku węgla). Najbardziej narażone na ryzyko wystąpienia pożaru są kompleksy leśne zlokalizowane na terenach z głęboko zalegającą warstwą wodonośną.

⁶¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615).

Obszar gminy Wieczfnia Kościelna w ok. 1/5 pokryty jest gruntami leśnymi. W związku z powyższym istnieje niebezpieczeństwo wystąpienia pożarów leśnych. Do głównych, potencjalnych przyczyn pożarów należy zaliczyć:

- nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapałki;
- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych i instalacji;
- wady środków transportu oraz niezachowanie zasad bezpieczeństwa środków transportu;
- wyładowania atmosferyczne oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe jak huragany i silne wiatry;
- podpalenia;
- wypalanie traw.

Na podstawie danych GUS w 2022 roku na terenie gminy Wieczfnia Kościelna odnotowano łącznie 31 pożarów, z czego 30 sklasyfikowanych zostało jako „mały”, natomiast 1 jako „średni”. Wśród miejscowych zagrożeń wytypowano łącznie 50 zdarzeń, z czego: 20 dotyczyło silnego wiatru, 8 zdarzeń medycznych, 16 zdarzeń w komunikacji oraz 1 zdarzenie związane z opadem deszczu⁶².

9.3.6. ZAGROŻENIE POWAŻNĄ AWARIĄ

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna znajduje zakład zakwalifikowany jako potencjalny sprawca wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (zakład o zwiększonym ryzyku ZZR).⁶³ Dotyczy to fermy drobiu zlokalizowanej w miejscowości Kuklin.

Zagrożenia możliwe do wystąpienia w zakładzie dotyczą przede wszystkim obecności propanu, który jest gazem łatwopalnym i wybuchowym w kontakcie z powietrzem. Na skutek potencjalnego uwolnienia LNG oraz wystąpienia bodźca energetycznego (np. iskra) istnieje niebezpieczeństwo wystąpienia niekontrolowanego pożaru lub wybuchu. Należy nadmienić, iż w zakładzie tym zastosowano środków zapobiegawczych wystąpienia poważnej awarii. W ramach ochrony przeciwpożarowej ferma wyposażona została w kilka hydrantów zewnętrznych, przenośne urządzenia gaśnicze (w tym proszkowe) oraz instalacje uziemiającą zbiorniki z gazem. Ponadto znajduje się tutaj brama przeciwpożarowa, a także wytypowane zostały drogi ewakuacyjne. Ferma zlokalizowana jest na niezamieszkałych terenach rolnych, gdzie najbliższe siedliska zabudowy znajdują się w odległości powyżej 100 m, co ogranicza potencjalnie negatywne oddziaływania na jakość i warunki życia ludności.⁶⁴

Na terenie Gminy funkcjonują również zakłady zajmujące się m.in. produkcją frontów meblowych, przyczep gastronomicznych, sit do kopalni. W przypadku awarii sprzętu lub wystąpienia innych zdarzeń losowych należy przestrzegać obowiązujących przepisów prawa, w tym regulaminów, a także powiadomić odpowiednie służby bezpieczeństwa.

Do ewentualnych zagrożeń zaliczyć można również transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym (substancje ropopochodne, gazy płynne). Przebieg przez teren Gminy ważnego szlaku komunikacyjnego (droga ekspresowa S7) stanowi nie tylko potencjał rozwojowy, ale także zwiększając możliwości wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

⁶² Materiał źródłowy: Dane GUS: Organizacja państwa i wymiar sprawiedliwości: Działalność jednostek ochrony przeciwpożarowej, stan na 31.12.2022 r.

⁶³ Materiał źródłowy: www.gios.gov.pl/pl/

⁶⁴ Materiał źródłowy: Lista Zakładów Zwiększonego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

9.4. WNIOSKI

- ! Funkcjonujące na terenie Gminy podmioty i instytucje zaangażowane w zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego (zwłaszcza straż pożarna, policja i straż gminna).
- ! Niższy w stosunku do średniej dla województwa i kraju wskaźnik popełnianych przestępstw.
- ! Stosunkowo wysoka wykrywalność sprawców przestępstw na przestrzeni ostatnich kilku lat.
- ! Występujące okresowo zjawisko niskiej emisji w obszarach zwartej zabudowy i związane z tym okresowe pogarszanie stanu sanitarnego powietrza (w sezonie grzewczym).
- ! Obecność fermy drobiu, stanowiące źródło uciążliwych zapachów (odory).
- ! Występowanie obszarów zagrożonych powodzią od rzeki Orzyc oraz podtopieniami od wód gruntowych.
- ! Obecność sieci melioracyjnej, jako obiekty służące przeciwdziałaniu skutkom potencjalnej powodzi.
- ! Obecność terenów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych (na niewielkich fragmentach obszaru Gminy).
- ! Znaczne zagrożenie suszą i związane z nią zagrożenia pożarowe.
- ! Możliwość wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, ze względu na obecność dużych i średnich przedsiębiorstw, w tym Zakładu Zwiększonego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ferma drobiu).
- ! Wystąpienie na odcinku drogi ekspresowej S7 zagrożeń związanych z zwiększonym hałasem, zanieczyszczeniem powietrza oraz możliwością wystąpienia awarii (transport substancji niebezpiecznych).

10 POLITYKA SPOŁECZNA

10.1. OCHRONA ZDROWIA

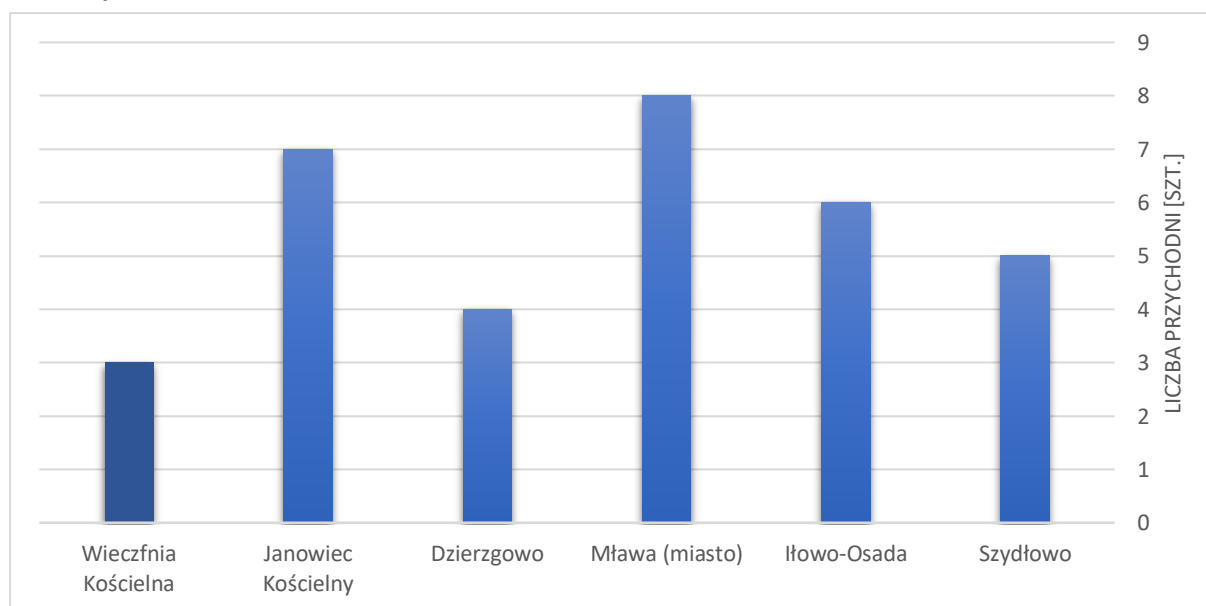
Na terenie Gminy funkcjonują następujące obiekty związane z ochroną zdrowia⁶⁵:

- Centrum Medyczne „Gajda-Med”;
- 1 punkt apteczny.

Wszystkie w/w obiekty położone są w miejscowości Wieczfnia Kościelna, natomiast najbliższa stacja pogotowia ratunkowego znajduje się w Mławie. W przypadku specjalistycznych świadczeń zdrowotnych mieszkańcy Gminy również muszą korzystać ze szpitala w Mławie.

Należy nadmienić, iż na terenie Gminy nie znajduje się żadna apteka ogólnodostępna. Zlokalizowany jest tutaj natomiast punkt apteczny, w którym zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa nie wolno sprzedawać określonych grup leków.⁶⁶

Wskaźnik zasobności w przychodnie lekarskie wynosi 3 na 10 tys. osób i jest to najniższy wskaźnik na tle gmin sąsiednich. Wskaźnik ten w powiecie makowskim oraz województwie mazowieckim wynosi 6 na 10 tys. (stan na 2022 r.), a zatem sytuacja w Gminie jest wyraźnie mniej korzystna niż w powiecie oraz województwie.

Ryc. 34 Liczba przychodzi na 10 tys. ludności w gminie Wieczfnia Kościelna oraz na tle gmin sąsiednich

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2022 r.

Można zatem uznać, że dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Wieczfnia Kościelna jest stosunkowo niski. Niedostateczna jest również dostępność lekarzy specjalistów i rehabilitacji z refundacją NFZ.

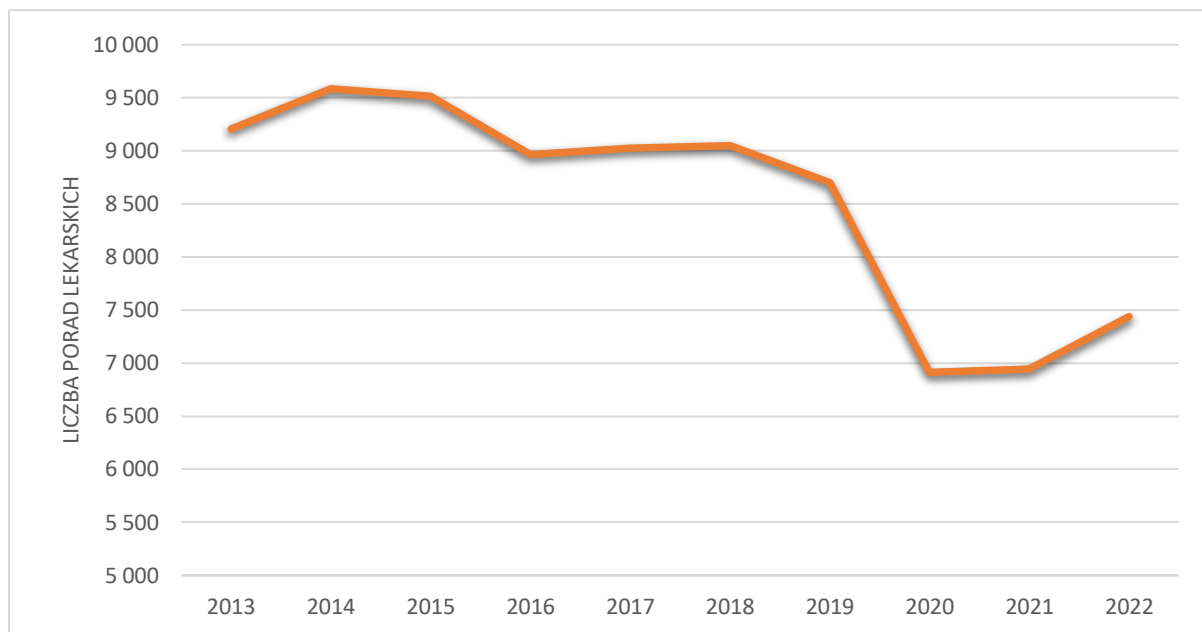
Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat udzielono rokrocznie od ok. 6,9 tys. do ok. 9,6 tys. porad lekarskich, przy czym lata 2020-2021 odznaczały się wyraźnym spadkiem udzielanych porad w stosunku do lat ubiegłych. Mogło to być spowodowane pandemią COVID-19 i mniejszą liczbą zgłoszeń do poradni.

⁶⁵ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna.

⁶⁶ Zgodnie z Ustawą z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne:

1. Poza aptekami obrót detaliczny produktami leczniczymi, z uwzględnieniem art. 71 ust. 1 i 3 pkt 2, mogą prowadzić punkty apteczne. (...).

3. Punkty apteczne tworzone po dniu wejścia w życie ustawy mogą być usytuowane jedynie na terenach wiejskich, jeżeli na terenie danej wsi nie jest prowadzona apteka ogólnodostępna.

Ryc. 35 Liczba udzielanych porad lekarskich w Gminie w latach 2013-2022

Materiał źródłowy: Opracowanie własne wg danych GUS, stan na 31.12.2022 r.

10.2. POMOC SPOŁECZNA

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż Gmina podejmuje szereg działań mających na celu rozwiązywania problemów społecznych, których wymiar strategiczny znajduje odzwierciedlenie w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wieczfnia Kościelna w latach 2016-2028, a także bieżąco aktualizowanych programach:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wieczfnia Kościelna na lata 2021-2023;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2026;
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna w 2022 r.

Instytucją pomocy społecznej finansowaną z budżetu gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfni Kościelnej, który aktywnie przeciwdziała wykluczeniu społecznemu. Jednym z najważniejszych celów w/w podmiotu jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym pomoc osobom i rodzinom w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb oraz wsparcie w odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Tab. 22 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie w latach 2018-2021

ROK	2018	2019	2020	2021
LICZBA OSÓB (OS.)	243	214	202	191
ODSETEK MIESZKAŃCÓW (%)	5,9	5,3	5,3	5,1

Materiał źródłowy: Dane GUS.

W Gminie zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2021 roku z opieki społecznej skorzystało 191 osób, czyli o 52 osoby mniej niż w 2018

roku. Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną są⁶⁷:

- ubóstwo,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,
- wielodzietność,
- długotrwała choroba,
- niepełne rodziny.

W 2022 r. realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym obejmującej udzielanie świadczeń pieniężnych, pomocy usługowej, pomocy rzeczowej i innego rodzaju wsparcia przedstawiało się następująco:

Tab. 23 Świadczenia oraz formy pomocy realizowane w ramach pomocy społecznej w Gminie

FORMA POMOCY	PONIESIONE KOSZTY	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW
Zasiłek stały	31 224 zł	5 rodzin (5 osób)
Zasiłek okresowy	26 911 zł	14 rodzin (26 osób)
Zasiłek celowy	6 350 zł	13 rodzin (18 osób)
Odpłatność w domu pomocy społecznej	60 411 zł	2 rodziny (2 osoby)
Pomoc udzielona w ramach pracy socjalnej	--	68 rodzin (212 osób)
Program „Posiłek w szkole i w domu”	26 153 zł	94 osoby
Pomoc żywnościowa	--	90 rodzin (237 osób)
Program „Karta Dużej Rodziny”	--	33 rodziny (76 osób)
Asystent Rodziny	18 750 zł	3 rodziny
Pobyt dzieci w rodzinie zastępczej	19 382 zł	1 dziecko
Pobyt dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej	33 501 zł	1 dziecko
Dodatki mieszkaniowe	3 286 zł	4 rodziny
Dodatki energetyczne	163 zł	2 rodziny
Świadczenia wychowawcze	1 762 593 zł	3 520 świadczeń
Zasiłek dla opiekuna	39 700 zł	65 świadczeń
Dodatek osłonowy	542 509 zł	720 rodzin
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	562 800 zł	5 444 świadczenia
Zasiłki pielęgnacyjne	164 470 zł	762 świadczenia
Świadczenia pielęgnacyjne	1 101 370 zł	521 świadczeń
Świadczenia rodzicielskie	75 524 zł	82 świadczenia
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	17 000 zł	17 świadczeń
Fundusz alimentacyjny	102 358 zł	248 świadczeń

Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022.

⁶⁷ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022, 2023.

10.3. MIESZKALNICTWO

Na terenie Gminy znajduje się ok. 1,1 tys. budynków mieszkalnych, sama liczba mieszkań wynosi ok. 1,2 tys. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania to 90,3 m², co jest wartością wyraźnie wyższą w stosunku do średniej dla powiatu mławskiego (77,8 m²)⁶⁸.

Podstawowe wskaźniki dla budownictwa mieszkaniowego na terenie Gminy i powiatu, w poszczególnych latach, zaprezentowano poniżej:

Tab. 24 Gospodarka mieszkaniowa Gminy na tle powiatu mławskiego w latach 2014-2022

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
liczba budynków mieszkalnych									
gmina Wieczfnia Kościelna	1 067	1 074	1 082	1 088	1 088	1 109	1 102	1 115	1 105
powiat mławski	15 804	15 901	15 973	16 042	16 050	16 401	16 224	16 553	16 568
liczba mieszkań									
gmina Wieczfnia Kościelna	1 167	1 179	1 187	1 194	1 199	1 209	1 222	1 228	1 232
powiat mławski	24 616	24 880	25 091	25 325	25 537	25 897	26 131	26 645	27 013
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²									
gmina Wieczfnia Kościelna	84,1	84,4	84,7	84,9	85,0	85,2	90,1	90,2	90,3
powiat mławski	77,6	77,6	77,7	77,7	77,7	77,6	77,9	77,8	77,8

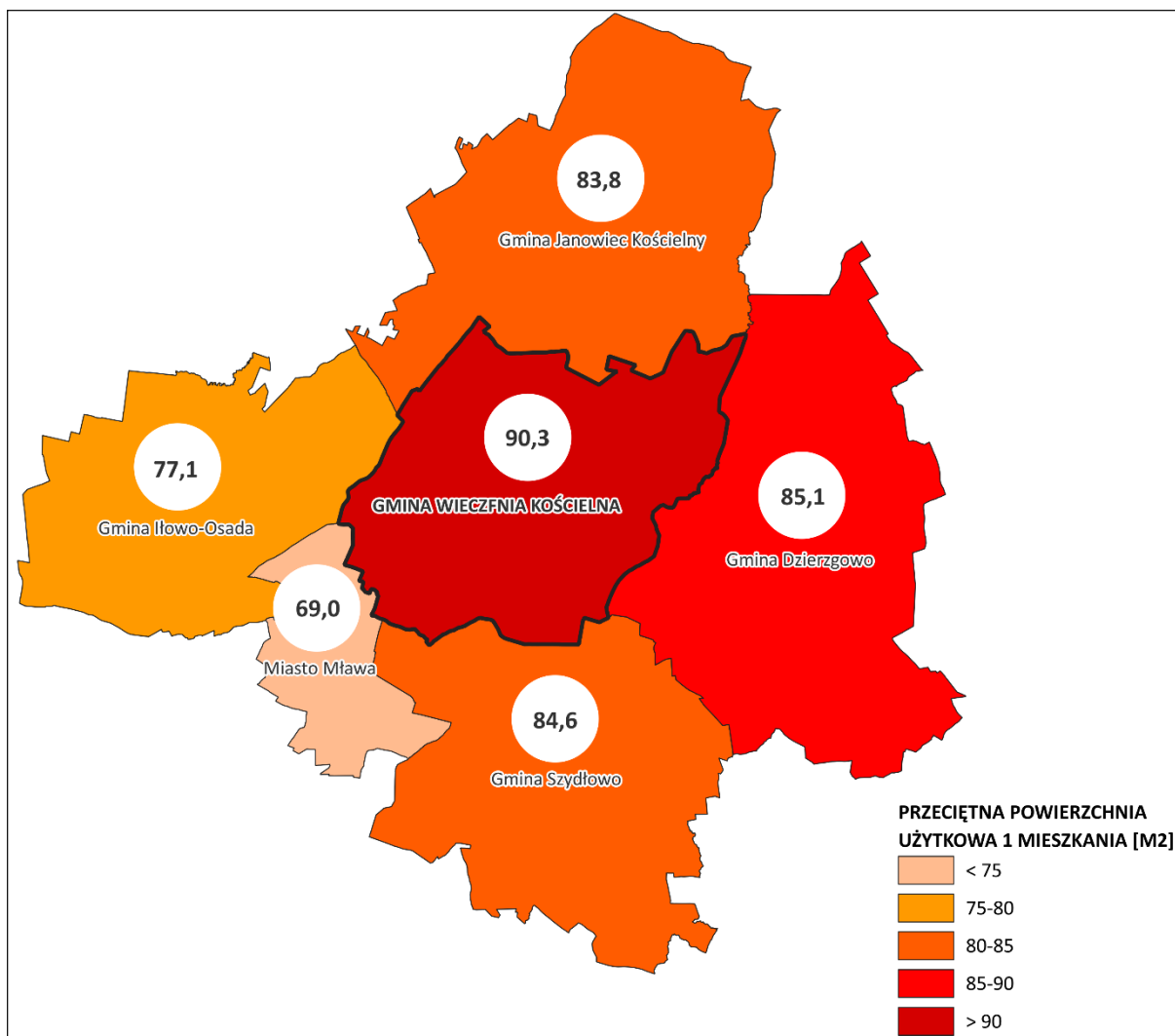
Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie gminy Wieczfnia Kościelna:

- nieznacznie wzrasta liczba mieszkań oraz liczba budynków mieszkalnych na terenie Gminy;
- sukcesywnie wzrastają przeciętne powierzchnie użytkowe mieszkań.

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna w 2022 r. przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 90,3 m², co było najwyższą wartością spośród wszystkich gmin ościennych. Najmniej korzystnie sytuacja kształtowała się w mieście Mława (69,0 m²). Jednocześnie zaznacza się, iż na terenach miast znajduje się zazwyczaj wyraźnie więcej budynków wielorodzinnych, co w konsekwencji przekłada się na niższą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkań.

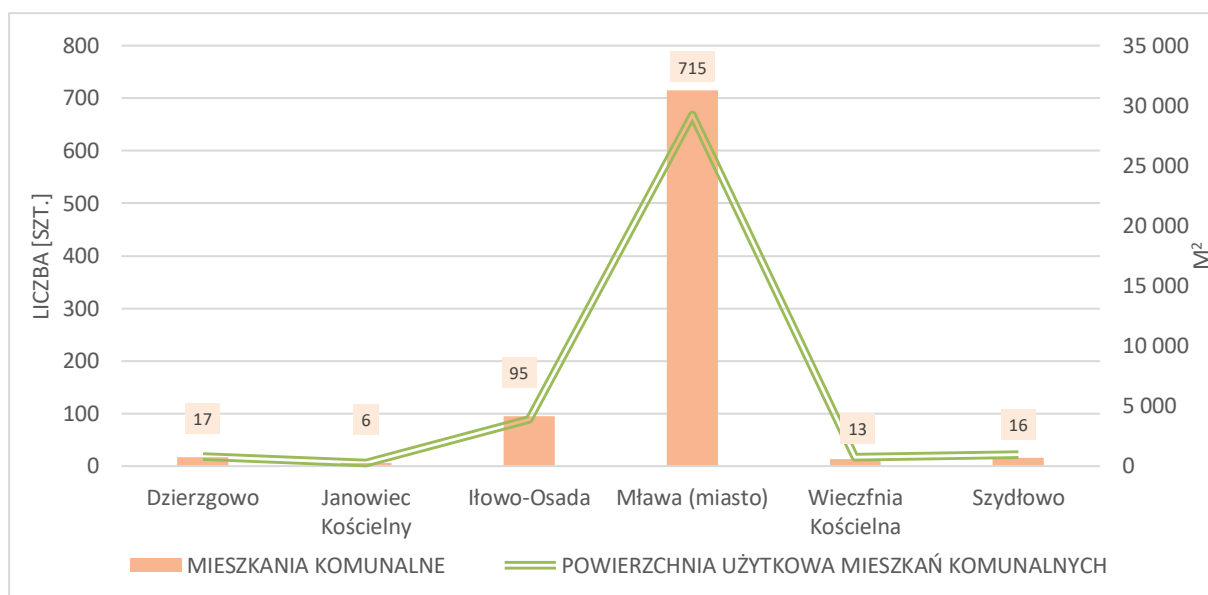
⁶⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Ryc. 36 Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie Wieczfnia Kościelna oraz gminach ościennych w 2022 r.
 Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2022 r.

Gmina Wieczfnia Kościelna posiada zasoby komunalne w liczbie 13 mieszkań, o łącznej powierzchni 752 m². W zestawieniu do gmin ościennych sytuacja kształtuje się mało korzystnie, gdyż jedynie na terenie gminy Janowiec Kościelny znajduje się mniejsza liczba mieszkań komunalnych.

Zdecydowanie najkorzystniejszą sytuacją kształtuje się w mieście Mława, gdzie znajduje się w sumie 715 mieszkań komunalnych, o całkowitej powierzchni wynoszącej 29 228 m². Jednocześnie zaznacza się, iż na obszarze miasta znaczną część zasobów mieszkaniowych stanowią budynki wielorodzinne, przez co wynik ten nie jest reprezentatywny. W przypadku pozostałych gmin wiejskich wyraźnie przoduje w tym zestawieniu gmina Iłowo-Osada, w której znajduje się 95 mieszkań o łącznej powierzchni 3 865 m².

Ryc. 37 Mieszkania komunalne w gminie Wieczfnia Kościelna i gminach sąsiednich w 2020 roku

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2020 r. (brak nowszych danych).

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna nie ma obecnie tzw. mieszkań chronionych. Stanowią one formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone jest jako mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane.

10.4. WNIOSKI

- ! Obecność placówek podstawowej opieki zdrowotnej.
- ! Niski udział wydatków na ochronę zdrowia.
- ! Ograniczony dostęp do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- ! Najniższy wskaźnik przychodni na 10 tys. mieszkańców na tle gmin ościennych.
- ! Funkcjonujące instytucje pomocy społecznej.
- ! W dalszym stopniu występowanie problemów społecznych wśród mieszkańców (ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, niepełna rodzina lub wielodzietność).
- ! Spadek liczby osób korzystających z opieki społecznej w ostatnich latach.
- ! Szereg działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomani, a także istniejący Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- ! Niewielka liczba mieszkań komunalnych oraz **brak mieszkań chronionych**.
- ! Najwyższy wskaźnik przeciętnej wielkości mieszkań na tle gmin sąsiednich.

11 EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.1. PLACÓWKI OŚWIATOWE

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonują następujące placówki oświatowe⁶⁹:

- przedszkola i punkty przedszkolne:
 - Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wieczfni Kościelnej, z filią w Grzebsku;
 - Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Króla Władysława Łokietka w Uniszkach Zawadzkich;
 - Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Windykach;
- szkoły podstawowe:
 - Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wieczfni Kościelnej;
 - Szkoła Podstawowa im. Króla Władysława Łokietka w Uniszkach Zawadzkich;
 - Szkoła Podstawowa w Windykach.

11.2. LICZBA UCZNIÓW I WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI

Na przestrzeni ostatnich lat liczba uczęszczających do placówek oświatowych w gminie Wieczfnia Kościelna kształtowała się następująco:

Tab. 25 Osoby uczęszczające do placówek oświatowych w gminie Wieczfnia Kościelna w latach 2013-2022

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE									
Dzieci	128	113	94	105	119	114	97	104	113
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE (WRAZ Z GIMNAZJAMI*)									
Uczniowie	288	298	322	272	310	347	364	320	318
Absolwenci	53	50	43	66	-	-	31	53	44

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

* dotyczy lat 2013-2018. Wraz z końcem roku szkolnego 2018/2019 zlikwidowano wszystkie oddziały gimnazjalne.

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna na przestrzeni lat 2013-2021 nastąpił nieznaczny wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych tj. o 30 osób (ok. 10%).

Należy jednocześnie zaznaczyć, iż skokowy wzrost liczby uczniów szkół podstawowych w 2018 oraz 2019 roku wynikał bezpośrednio z przeprowadzonej reformy szkolnictwa, zgodnie z którą wraz z początkiem roku szkolnego 2019/2020 przestały istnieć oddziały gimnazjalne⁷⁰ (do szkół podstawowych i gimnazjów uczęszczało 9 roczników, zaś do szkół podstawowych po reformie jest to 8 roczników).

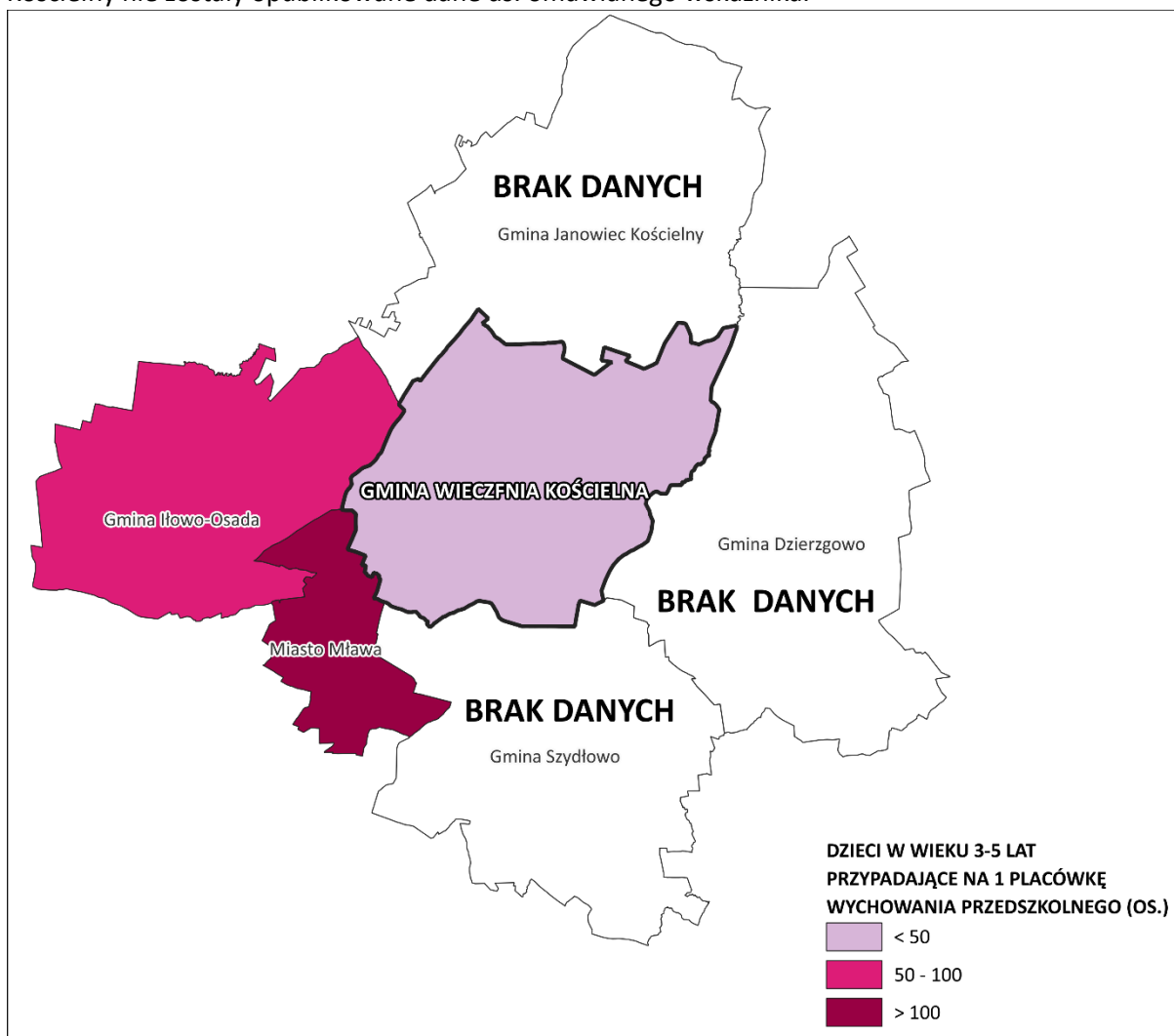
Sytuacja nieco mniej korzystnie kształtuje się w odniesieniu do wychowania przedszkolnego. Na przestrzeni ostatnich lat (2013-2021) liczba dzieci uczęszczająca do placówek przedszkolnych spadła o 15 os., czyli o ok. 12%.

⁶⁹ Materiał źródłowy: Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022.

⁷⁰ Reforma szkolnictwa z 2017 roku zakładała m.in.:

- likwidację gimnazjów;
- wprowadzenie ośmioletniego roku nauczania w szkołach podstawowych;
- wprowadzenie czteroletniego toku nauczania w liceach ogólnokształcących;
- wprowadzenie pięcioletniego roku nauczania w technikum.

W gminie Wieczfnia Kościelna na 1 placówkę wychowania przedszkolnego przypada w przybliżeniu 37 dzieci w wieku 3-5 lat. Jest to najkorzystniejszy wynik na tle gmin sąsiednich, w których przeprowadzona została analiza. W przypadku gminy Dzierzgowo, Szydłowo oraz Janowiec Kościelny nie zostały opublikowane dane ds. omawianego wskaźnika.

Ryc. 38 Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w gminie Wieczfnia Kościelna na tle gmin ościennych

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2022 r.

Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

Współczynnik skolaryzacji netto – relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania⁷¹.

Zgodnie z danymi GUS za 2021 rok stwierdza się, iż współczynniki skolaryzacji w szkołach podstawowych w gminie Wieczfnia Kościelna (89,58% brutto; 88,73% netto) są wyraźnie niższe w stosunku do całego powiatu mławskiego (95,81% brutto; 94,83% netto).

⁷¹ Definicje Głównego Urzędu Statystycznego (GUS).

11.3. KAPITAŁ SPOŁECZNY

11.3.1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA

W gminie Wieczfnia Kościelna funkcjonuje obecnie 9 zarejestrowanych stowarzyszeń pozarządowych, co oznacza 2,4 organizacji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość ta jest nieznacznie wyższa niż średnia dla całego powiatu mławskiego (2,0 organizacji) oraz kraju (2,3 organizacji).⁷²

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonują następujące organizacje i stowarzyszenia:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Wieczfni Kościelnej;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielewie Wielkim;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Windykach;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Grzybowie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Uniszkach Zawadzkich;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Grzebsku;
- Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Wieczfnia Kościelna „Nasza Gmina”;
- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Wieczfnianka” Wieczfnia Kościelna;
- Międzynarodowy Komitet Warszawski Niepełnosprawnych – The International Draughts Committee of the Disabled”.

Ponadto funkcjonuje Koło Gospodyń Wiejskich w Wieczfni Kościelnej oraz Kuklinie.⁷³

11.3.2. AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA, FREKWENCJA W WYBORACH

Uczestnictwo w wyborach powszechnych jest jednym z najważniejszych przejawów aktywności obywatelskiej. Społeczeństwo w sposób realny wywiera bowiem wpływ na sprawy bieżące Kraju oraz mniejsze jednostki samorządu. Dane dotyczące frekwencji wyborczej w gminie Wieczfnia Kościelna w latach 2014-2020 przedstawia niżej załączona tabela:

Tab. 26 Frekwencja wyborcza w Gminie podczas Wyborów Powszechnych w Polsce w latach 2014-2020

ROK	NAZWA	FREKWENCJA W GMINIE (%)	FREKWENCJA W KRAJU (%)
2014	Wybory do Parlamentu Europejskiego	14,3	16,9
2014	Wybory Samorządowe	64,5	47,2
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	39,5	48,9
2015	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	50,0	55,3
2015	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	39,8	50,9
2018	Wybory Samorządowe	63,2	48,8
2019	Wybory do Parlamentu Europejskiego	36,3	45,6
2019	Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej	52,2	61,7
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (I tura)	57,5	64,5
2020	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (II tura)	65,7	68,1

Materiał źródłowy: <https://wybory.gov.pl/>.

⁷² Materiał źródłowy: Krajowy Rejestr Sądowy, www.ekrs.ms.gov.pl.

⁷³ Materiał źródłowy: Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna.

Aktywność obywatelska mieszkańców gminy Wieczfnia Kościelna w zakresie partycypacji podczas wyborów powszechnych w okresie 2014-2020 sukcesywnie wzrasta. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż frekwencja w poszczególnych wyborach w Gminie jest zazwyczaj niższa niż średnia dla Polski. Jedynie podczas wyborów samorządowych w 2015 r. oraz 2018 r. wskaźnik ten był wyraźnie wyższy niż średnia ogólnokrajowa⁷⁴.

11.4. WNIOSKI

- ! Zadowalający poziom dostępności do usług oświatowych na poziomie wczesnoszkolnym, wyróżniający się w stosunku do gmin ościennych.
- ! Brak żłobka lub klubu dziecięcego.
- ! Brak placówki ponadpodstawowej.
- ! Wzrost liczby uczniów szkół podstawowych na przestrzeni ostatnich kilku lat.
- ! Malejąca liczba dzieci w placówkach przedszkolnych.
- ! Stosunkowo aktywnie działające organizacje i stowarzyszenia lokalne, o wskaźniku liczebności porównywalnym do średniej krajowej.
- ! Przeważnie niska frekwencja wyborcza w stosunku do średniej krajowej.

⁷⁴ Materiał źródłowy: www.wybory.gov.pl.

12 FINANSE SAMORZĄDOWE

Podstawowym celem działalności samorządu gminnego jest zapewnienie jak najlepszych warunków dla funkcjonowania i rozwoju społeczności lokalnej. Realizacja tego działania wymaga zapewnienia stałego dopływu środków, które są niezbędne do finansowania odpowiedniego poziomu dóbr i usług publicznych służących do zaspokajania potrzeb społeczności, a także przedsięwzięć o charakterze rozwojowym.

W procesie strategicznego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego zasadniczą rolę odgrywa możliwość finansowania poszczególnych przedsięwzięć. Możliwości finansowe, w powiązaniu z jakością zarządzania, stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w pożądanym kierunku, akceptowanym społecznie, ekonomicznie i środowiskowo, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Między rozwojem lokalnym a finansami Gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania, gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy.

Istotnym elementem w kształtowaniu polityki rozwoju danej jednostki administracyjnej jest Budżet Gminy, będący głównym źródłem finansowania usług publicznych i inwestycji związanych z realizacją zadań infrastrukturalnych. Działania te stwarzają warunki do inwestowania dla podmiotów gospodarczych i poprawy standardów życia mieszkańców.

12.1. DOCHODY GMINY

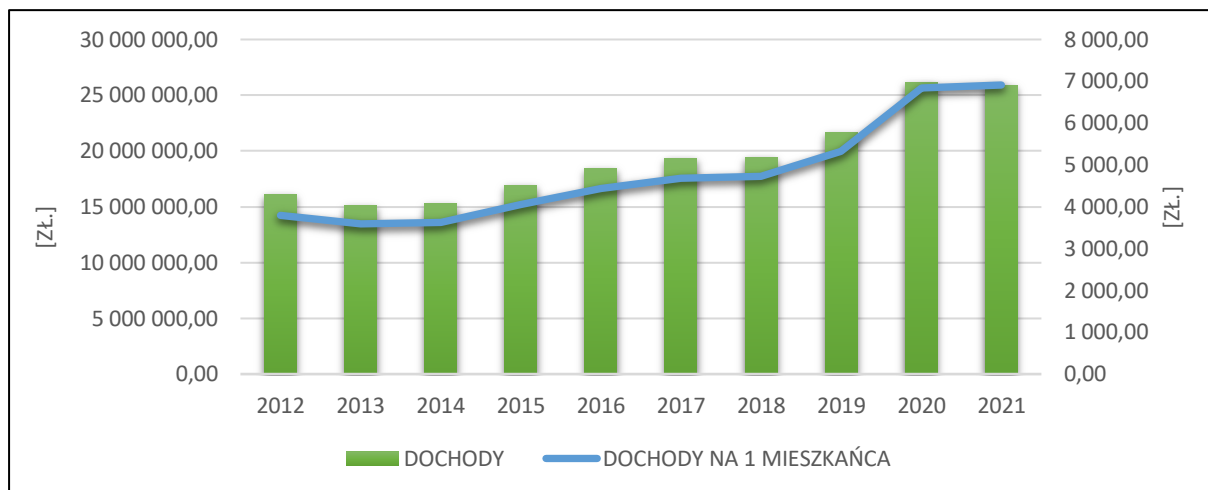
Dochody ogółem gminy Wieczfnia Kościelna na przestrzeni lat 2012-2021 wzrosły o blisko 61% (z ok. 16,1 mln zł w 2012 r. do ok. 25,9 mln zł w 2021 r.). Ma to również przełożenie na dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 3 799 zł/os. w 2012 r. do ok. 6 912 zł/os. w 2021 r.).⁷⁵

Tab. 27 Dochody ogółem Gminy w latach 2012-2021

ROK	DOCHODY OGÓŁEM [zł]	DOCHÓD GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2012	16 128 320,19	3 799,37
2013	15 108 140,98	3 591,19
2014	15 251 825,54	3 627,93
2015	16 950 146,12	4 060,89
2016	18 429 129,71	4 440,75
2017	19 363 474,61	4 679,43
2018	19 420 117,19	4 728,54
2019	21 683 518,27	5 331,58
2020	26 125 368,28	6 846,27
2021	25 904 399,53	6 911,53

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

⁷⁵ Materiał źródłowy: Dane GUS – finanse publiczne: dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu: dochody ogółem oraz dochody na 1 mieszkańca, stan na 31.12.2021 r.

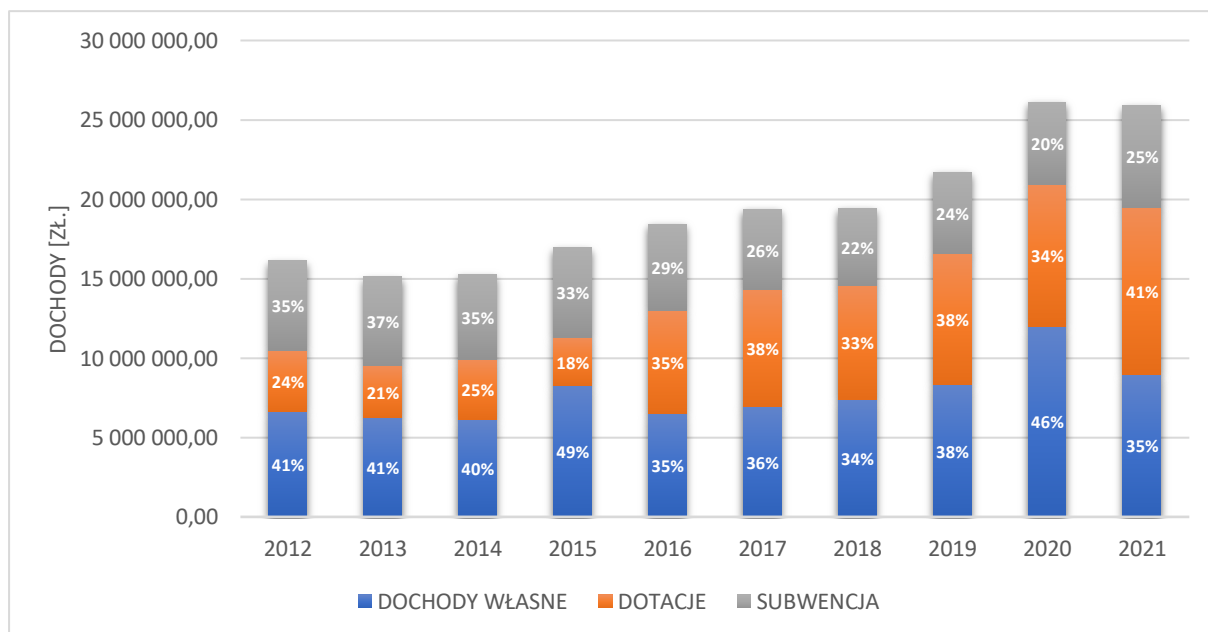

Ryc. 39 Dochody ogółem Gminy w latach 2012-2021 wraz z przeliczeniem na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczny dochód ogółem w dalszym ciągu będzie sukcesywnie wzrastać. Należy przy tym podkreślić, że są to wartości pieniężne nominalne. Realna wartość nabywczą pieniądza uzależniona jest od różnych czynników, a wpływa na nią m.in. inflacja.

Strukturę dochodów gminy Wieczfnia Kościelna tworzą kolejno: dochody własne, dotacje oraz subwencje ogólne. W okresie 2012-2021 całkowita suma dochodów własnych wzrosła o ok. 36% (z ok. 6,6 mln zł w 2012 r. do ok. 9,0 mln zł w 2021 r.). Jednocześnie zaznacza się, iż najszybszy wzrost wśród wszystkich źródeł dochodu w Gminie zanotowały dotacje, których suma na przestrzeni omawianego okresu powiększyła się niemal trzykrotnie (z ok. 3,8 mln zł w 2012 r. do ok. 10,5 mln w 2021 r.).⁷⁶

Ryc. 40 Struktura dochodów w Gminie w latach 2012-2021

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁷⁶ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

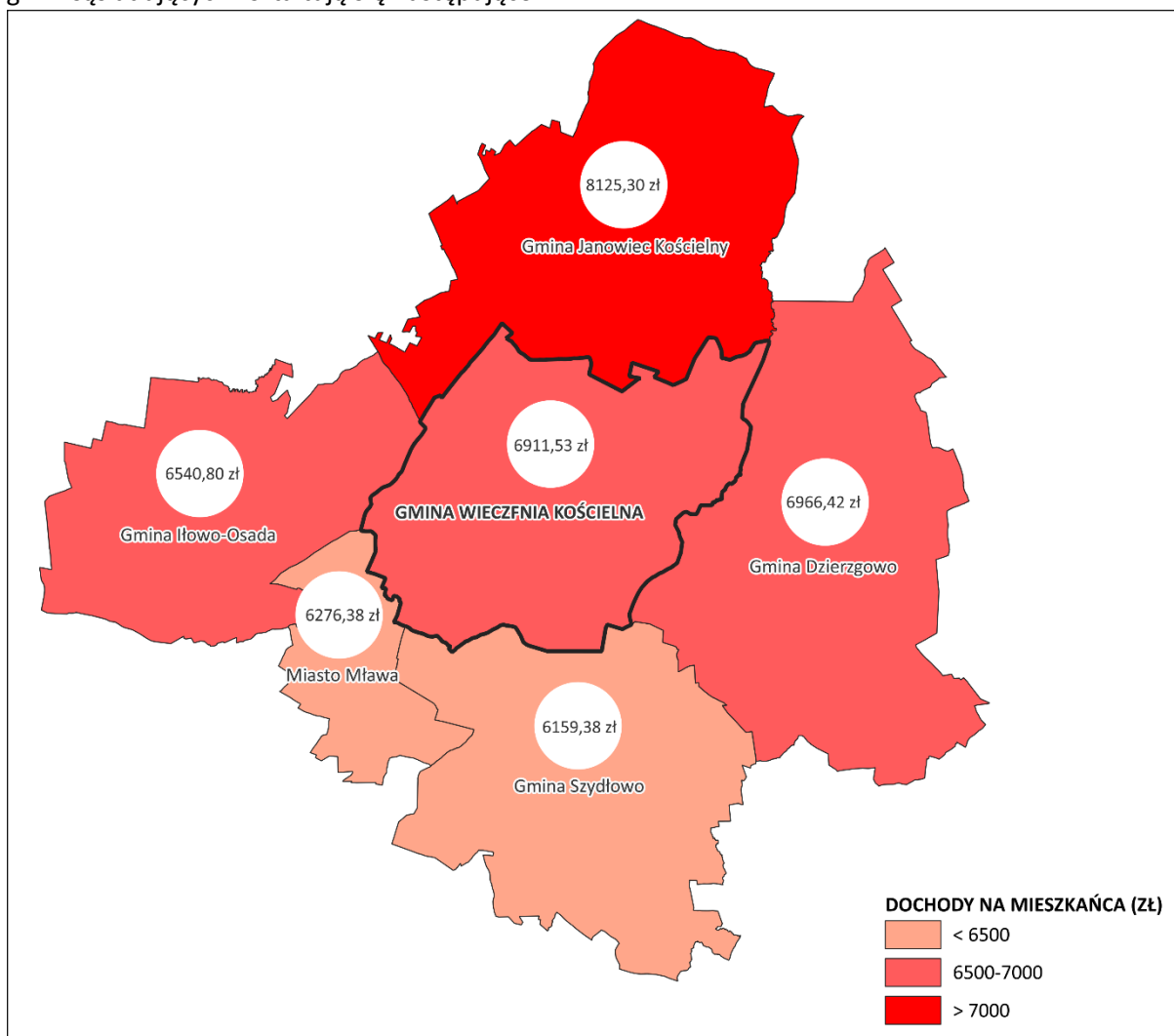
Dochody własne pochodzą ze źródeł finansowania, gdzie swój główny udział mają:⁷⁷

- dochody z tytułu dochodów podatkowych, ustalanych na podstawie odrębnych ustaw;
- dochody z tytułu podatku od nieruchomości;
- dochody z tytułu dochodów podatkowych od osób fizycznych (PIT);
- dochody z tytułu podatku od środków transportowych;
- dochody z tytułu podatku rolnego;
- dochody z tytułu dochodów podatkowych od czynności cywilnoprawnych;
- dochody z tytułu dochodów podatkowych od osób prawnych (CIT).

Dotacje z budżetu państwa rozkładają się za to następująco:

- dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami;
- Subwencja ogólna Gminy składa się natomiast z części:
 - oświatowej
 - wyrównawczej.

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Wieczfnia Kościelna w odniesieniu do gmin sąsiadujących kształtują się następująco:

Ryc. 41 Wysokość dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Wieczfnia Kościelna i w gminach sąsiednich w 2021 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁷⁷ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 2021 r.

W 2021 r. poziom dochodów na mieszkańca w gminie Wieczfnia Kościelna był stosunkowo korzystny w porównaniu z sąsiadującymi gminami. Analizowana gmina plasowała się bowiem na trzecim miejscu pod kątem wysokości dochodów na 1 mieszkańca, które wyniosły 6911,53 zł. Wynik ten był nieznacznie niższy w stosunku do gminy Dzierzgowo (6966,42 zł), natomiast zdecydowanie przodowała w tym zestawieniu gmina Janowiec Kościelny, gdzie wartość ta wyniosła 8125,30 zł. Najmniej korzystnie sytuacja kształtowała się w gminie Szydłowo (6159,38 zł).

12.2. WYDATKI GMINY

Konsekwencją wzrostu dochodów Gminy był sukcesywny wzrost wydatków ogółem. Na przestrzeni analizowanych lat wydatki wzrosły o ok 1/3, z poziomu ok. 18,3 mln zł w 2012 r. do ok. 24,5 mln zł w 2021 r. Ma to również przełożenie na wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca, które również wyraźnie wzrosły (z ok. 4 303 zł/os. w 2012 r. do ok. 6 539 zł/os. w 2021 r.)⁷⁸.

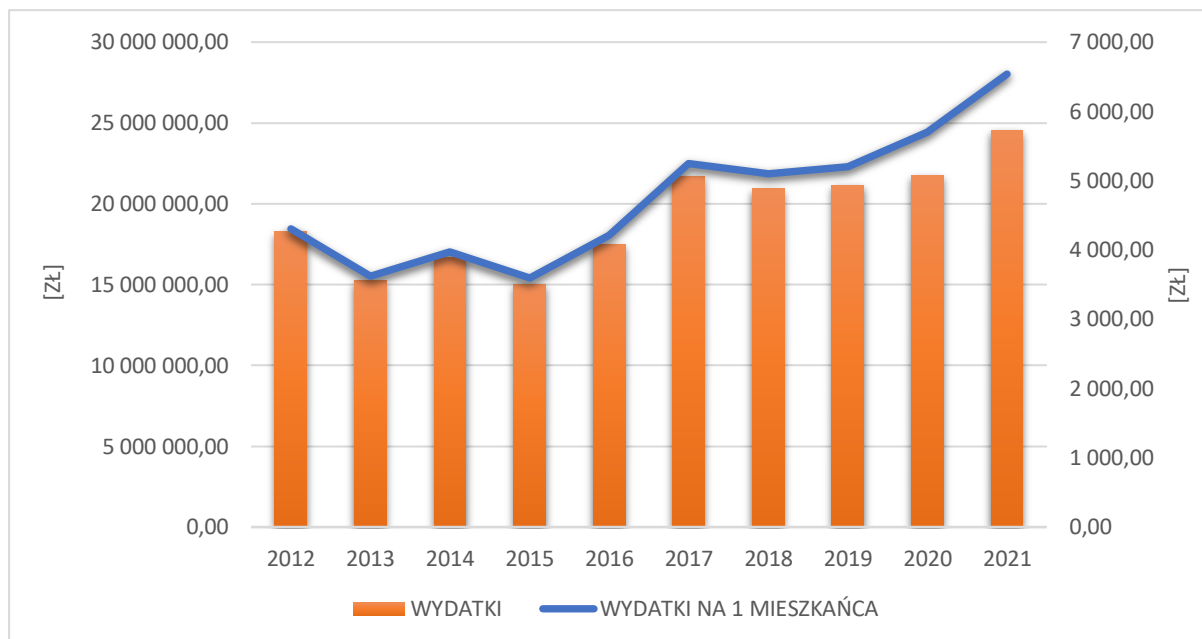
Tab. 28 Wydatki ogółem Gminy w latach 2012-2021

ROK	WYDATKI OGÓŁEM [zł]	WYDATKI GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA [zł]
2012	18 267 765,03	4 303,36
2013	15 241 212,74	3 622,82
2014	16 696 829,73	3 971,65
2015	15 006 256,15	3 595,17
2016	17 497 720,05	4 216,32
2017	21 715 332,10	5 247,78
2018	20 932 287,82	5 096,73
2019	21 158 819,16	5 202,56
2020	21 771 492,46	5 705,32
2021	24 509 987,27	6 539,48

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

Na podstawie obserwowanych tendencji wieloletnich można przypuszczać, że w przyszłości roczne wydatki ogółem w Gminie w dalszym ciągu będą wzrastać.

⁷⁸ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

Ryc. 42 Wydatki ogółem Gminy w latach 2012-2021 w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

Wydatki budżetów Gminy dzielą się na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. W 2021 r. udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem wynosił ok. 86,2% (ok. 21,1 mln zł), natomiast udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) wynosił 13,8% (ok. 3,4 mln zł).

Realizacja wydatków budżetu Gminy w 2021 r. w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem struktury procentowej prezentuje się następująco:

Tab. 29 Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Gminie w 2021 r.

NR DZIAŁU	SEKTOR	IŁOŚĆ WYDATKÓW [ZŁ.]	UDZIAŁ W WYDATKACH [%]
Dział 010	Rolnictwo i łowiectwo	3 459 974,10	14,1
Dział 600	Transport i łączność	724 535,06	3,0
Dział 700	Gospodarka mieszkaniowa	161 133,53	0,7
Dział 710	Działalność usługowa	90 464,12	0,4
Dział 750	Administracja publiczna	3 036 047,36	12,4
Dział 751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	809,00	< 0,0
Dział 754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	184 798,50	0,8
Dział 757	Obsługa długu publicznego	46 466,66	0,2
Dział 758	Różne rozliczenia	7 580,44	< 0,0
Dział 801	Oświata i wychowanie	7 201 167,31	29,4
Dział 851	Ochrona zdrowia	94 283,01	0,4
Dział 852	Pomoc społeczna	550 428,05	2,2
Dział 854	Edukacyjna opieka wychowawcza	95 379,77	0,4
Dział 855	Rodzina	6 790 275,74	27,7
Dział 900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 593 469,04	6,5
Dział 921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	408 956,39	1,7
Dział 926	Kultura fizyczna	64 219,19	0,3
Ogółem		24 509 987,27	100%

Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.12.2021 r.

Największy udział wydatków Gminy w 2021 r. przypadł na Dział 801 – Oświata i wychowanie (ok. 29,4%) oraz Dział 855 – Rodzina (27,7%).

Najmniej środków przeznaczono natomiast kolejno na urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa (809 zł), obsługę długu publicznego (ok. 46,4 tys. zł), kulturę fizyczną (ok. 64,2 tys. zł), działalność usługową (ok. 90,4 tys. zł) oraz ochronę zdrowia (ok. 94,2 tys. zł).

12.3. ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

Sukcesywny wzrost wydatków odgrywa szczególną rolę w zakresie obsługi w zakresie zadań własnych Gminy. Ponadto wzrost nakładów inwestycyjnych, w tym w wymiarze przestrzennym (m.in. budowa i modernizacja infrastruktury oraz obiektów i urządzeń publicznych, wytypowanie i uzbrajanie nowych terenów rozwojowych), może podnieść atrakcyjność Gminy jako miejsca do życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Tab. 30 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy w latach 2012-2021

ROK	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
UDZIAŁ %	22,3	13,1	24,3	17,5	10,6	23,2	18,4	8,8	4,2	13,8

Materiał źródłowy: Dane GUS: Finanse publiczne - wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu - Wydatki z budżetu ogółem, stan na 31.12.2021 r.

Jak wykazano wcześniej, największy udział w strukturze dochodów Gminy stanowiły źródła zewnętrzne (dotacje). Mają one kluczowe znaczenie dla zdolności inwestycyjnej samorządów gminnych. Gmina Wieczfnia Kościelna od lat odznacza się stosunkowo wysokim poziomem uzyskiwanych dofinansowań ze środków zewnętrznych, w tym Unii Europejskiej.

12.4. WNIOSKI

- ! Regularny wzrost dochodów ogółem, w tym dochodów własnych.
- ! Stosunkowo wysoki wskaźnik dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w odniesieniu do gmin ościennych.
- ! Wysoki poziom uzyskiwanych dofinansowań zewnętrznych (dotacji unijnych).
- ! Regularny wzrost wydatków ogółem.
- ! Znaczne uzależnienie działań proinwestycyjnych od możliwości finansowania zewnętrznego.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Najważniejsze wykorzystane akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2023 poz. 977).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2023 poz. 40 z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U.2023 poz. 1094 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2023 poz. 225 z późn. zm.).

Najważniejsze dokumenty i publikacje:

- Grunty i gleby w Europie. Dlaczego konieczne jest korzystanie z tych niezbędnych i wyczerpywalnych zasobów w sposób zrównoważony? Europejska Agencja Środowiska, 2019.
- Powszechny Spis Rolny 2010, 2020.
- Raport o stanie gminy Wieczfnia Kościelna za rok 2022, 2023.
- Rejestr Zabytków Mazowieckiego Konserwatora Zabytków.
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2017, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wieczfnia Kościelna na lata 2016-2028, 2016.
- Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny, 2021, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze, 2022.
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, 2019, Rada Ministrów, Warszawa.
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, 2012, Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wieczfnia Kościelna, 2021.

Najważniejsze witryny internetowe:

- <https://bdl.stat.gov.pl/>
- <https://capap.gugik.gov.pl>
- <https://european-union.europa.eu/>
- <https://ekrs.ms.gov.pl/>
- <https://isok.gov.pl/>
- <https://makowski.e-mapa.net/>
- <https://mazowiecka.policja.gov.pl/>
- <https://stat.gov.pl/>
- <https://ugwieczfnia.bipgmina.pl/>
- <https://wieczfniakoscielna.pl/>
- <https://wybory.gov.pl/>
- <https://www.bdl.lasy.gov.pl/>
- <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl>
- <http://www.geoportal.gov.pl/>
- <https://www.gios.gov.pl/pl/>
- <https://www.gov.pl/>
- <https://www.gov.pl/web/gdos>
- <https://www.polskacyfrowa.gov.pl/>
- <https://www.polskawliczbach.pl/>
- <https://wieczfniakoscielna.e-mapa.net/>
- <http://www.wieczfniakoscielna.naszabiblioteka.com/>
- <https://zabytek.pl/>